

**«АЛМАТЫ ОБЛЫСЫ БІЛІМ БАСҚАРМАСЫ» ММ
«ОБЛЫСТЫҚ БІЛІМ БЕРУДІ ДАМУ ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК ОРТАЛЫҒЫ» КММ**

**«БІЛІМДЕГІ ИННОВАЦИЯЛАР: ІЗДЕНІС ЖӘНЕ ШЕШІМДЕР»
ОБЛЫСТЫҚ ҒЫЛЫМИ-ТӘЖІРИБЕЛІК КОНФЕРЕНЦИЯ**

МАТЕРИАЛДАРЫ

Талдықорған, 2021

УДК 377
ББК 74.57
А13

**«Алматы облысы білім басқармасы» мемлекеттік мекемесінің
«Облыстық білім беруді дамыту оқу-әдістемелік орталығы»
коммуналдық мемлекеттік мекемесі
Коммунальное государственное учреждение «Областной учебно-
методический центр развития образования» государственного
учреждения
«Управление образования Алматинской области»**

Редакциялық алқа мүшелері:

А.Ж.Қабдулова, Ғ.Ж.Мұхметова, Э.Т.Досаева, Ш.К.Исаханова, Ғ.Б.Далабаева,
Л.Б.Орманова

Члены редакционной коллегии:

Кабдулова А.Ж., Мухметова Г.Ж., Досаева Э.Т., Исаханова Ш.К.,
Далабаева Г.Б., Орманова Л.Б.

«Білімдегі инновациялар: ізденіс және шешімдер» техникалық және кәсіптік
білім беру мекемелері инженер-педагогтерінің облыстық ғылыми-тәжірибелік
конференция материалдары. Талдықорған, 2021ж. (қазақша, орысша)

Материалы областной научно-практической конференции инженерно-
педагогов технического и профессионального образования «Білімдегі
инновациялар: ізденіс және шешімдер». Талдықорған, 2021 г.

ISBN 978-6041-7068-89-9

Жинаққа техникалық және кәсіптік білім беретін оқу орындарының инженер-
педагог қызметкерлерінің ғылыми баяндамалары енген.

Жинақ материалдары үздіксіз білім беру жүйесінің инженер-педагогтеріне
және көпшілік оқырманға арналған. Барлық материалдар авторлар ұсынған
нұсқада жарияланған.

В сборнике представлены доклады инженерно-педагогов технического и
профессионального образования.

Материалы сборника представляют интерес для педагогических работников
всех уровней образования, а также и широкого круга читателей.

Материалы публикуются в авторской редакции.

УДК 377
ББК 74.57

ISBN 978-6041-7068-89-9

Құрметті оқырман қауым!

Қазіргі жаһандану кезеңінде біз естімеген, білмеген мамандықтар қатары көбейді. Бір мамандықтың біліктілігі жеткіліксіз болып, бірнеше біліктілікті қатар игерген мамандарға деген сұраныс жоғарылады. Кәсіпорындарда заманауи құрылғылар пайда болып, біз даярлайтын мамандарға деген талап жаңаша бағытта өрбіді. Бұл кәсіптік білімнің мазмұнын өзгерістерге бейімдеу қажеттілігін көрсетті. Бірнеше жылдан бері техникалық және кәсіптік білім саласына жаңашылдық енгізіліп, әлемдік стандарттарға сай құзыретті мамандар даярлау керектігі міндеттелді.

Аталған міндеттерді бағындыру бойынша мемлекеттік бағдарлама шеңберінде модульдік-құзыреттілік тәсілдемеге негізделген білім беру бағдарламасы, «сұранысқа ие 100 кәсіп бойынша 180 техникалық және кәсіптік білім беру ұйымын жаңғырту және білікті мамандар даярлаудың халықаралық тәжірибесін енгізу», құзыреттілік орталықтарын ашу, біліктілікті арттыру курстарын ұйымдастыру, кәсіпорын базасынан тағылымдамадан өту, кәсіби шеберлік байқауларын өткізу, бітіруші түлектердің базасын қалыптастыру, дуальді оқыту, әлеуметтік серіктестік аясын кеңейту секілді біршама жұмыстар жоспарлы түрде жүзеге асырылып отыр.

Бүгінгі конференция техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдары жас мамандарының инновациялық шығармашылығын арттыру, кәсіби өзін-өзі жетілдіру мен өзекті мәселелерді талқылау үшін диалогтік алаңын құру мақсатында ұйымдастырылып, мамандықтар бойынша кадрларды даярлаудың заманауи тенденциялары, қашықтықтан білім беру: әдіснама, әдістеме және технологиялық аспектілер, психология, инклюзия, отбасы және тәрбие тақырыптық секцияларында кәсіптік білім берудің тартымдылығын дуальді оқыту жүйесі, инклюзивті білім беру, заманауи ақпараттық технологияны пайдалану, инженер-педагогтардың кәсіби біліктілігін кәсіпорын базасынан жетілдіру, кәсіби әріптестік арқылы білікті кадрларды даярлау және әлеуметтік серіктестермен жұмысты жандандыру проблемаларын көтеруі жоғарыда айтылған жұмысымыздың дәлелі.

Өркениеттің өлшемі де, мемлекеттің келешегі де қоғамдағы білім деңгейіне тәуелді. Ұстаз беделі – білім сапасының негізі. Кәсіпқой, құзыретті, өз ісінің майталманы болатын мамандарды даярлауда жаңалықтың жаршысы, жаңа бастаманың көшбасшысы болып, табысты еңбектеріңіз еселене берсін. деп тілеймін.

Исаханова Шынар Қабиқызы,
*облыстық білім беруді дамыту оқу-әдістемелік
орталығының техникалық және кәсіптік
бөлім басшысы*

1 секция. Мамандықтар бойынша кадрларды даярлаудың замануи тенденциялары

«Педагогикалық инновация»

Қосанова Ақбота Есейқызы,

Алматы облысының қызмет көрсету және тамақтандыру саласындағы инновациялық технологиялар колледжі

«Жаңару – белгілі бір адам үшін әділ түрде жаңа ма, әлде ескі ме оған байланысты емес, ашылған уақытынан бірінші қолданған уақытымен анықталатын жаңа идея.»

Т.Линчевская.

Жаңа ғасыр дидактика мен оқыту әдістеріне айтарлықтай өзгерістер енгізді. XX ғасыр педагогикасы XXI ғасыр педагогикасынан өзгеше. Жиырма бірінші ғасырдың басынан бастап Ұлттық және әлемдік білімнің дамуында көптеген өзгерістер болды. Қазіргі уақытта ең маңызды құбылыс-қоғамның интернеттелуі және оқуға цифрлық технологиялардың енуі. Цифрлық технологиялар біздің өмір салтымызды, қарым-қатынас жасау тәсілдерімізді, ойлау тәсілімізді, сезімдерімізді, басқа адамдарға әсер ету арналарымызды, әлеуметтік дағдыларымызды және әлеуметтік мінез-құлқымызды өзгертеді. Мамешевтің айтуынша, "жоғары технологиялық орта - компьютерлер, смартфондар, видео ойындар, интернеттегі іздеу машиналары - адамның миын өзгертеді". Инновациялар немесе инновациялар адамның кез-келген кәсіби қызметіне тән, сондықтан, әрине, зерттеу, талдау және іске асыру тақырыбына айналады. Инновациялар өздігінен пайда болмайды, олар ғылыми ізденістердің, жеке мұғалімдер мен бүкіл топтардың озық педагогикалық тәжірибесінің нәтижесі. Бұл процесс өздігінен жүре алмайды, оны басқару қажет.

Педагогикалық инновациялар-бұл педагогикалық қызметтегі инновациялар, оқыту мен тәрбиелеудің мазмұны мен технологиясындағы өзгерістер, олардың тиімділігін арттыруға бағытталған. Осылайша, инновациялық процесс-бұл мазмұнды қалыптастыру және дамыту және жаңасын ұйымдастыру. Тұтастай алғанда, инновациялық процесс инновацияларды құру, дамыту, пайдалану және тарату жөніндегі кешенді қызметке жатады. Ғылыми әдебиеттерде "инновация" және "инновация" ұғымдары ерекшеленеді.

Қазақстанның дамушы білім беру жүйесінде мынадай бағыттар бойынша инновациялық процестер енгізілуде: жаңа білім беру контентін қалыптастыру, жаңа педагогикалық технологияларды әзірлеу және енгізу, білім беру мекемелерінің жаңа типтерін құру. Сонымен қатар, бірқатар қазақстандық оқу орындарының профессорлық-оқытушылық құрамы педагогикалық ой тарихына енген инновацияларды енгізуде. Зерттеудің мақсаты - оқытудың

инновациялық әдістерін қолдану үшін дидактикадағы қазіргі өзгерістерді жалпылау және мұғалімдердің өзгерістерді түсінуін зерттеу болып табылады.

Қазақстандық, ресейлік және шетелдік ғалымдардың еңбектері, ХХІ ғасыр педагогикасы бойынша оқулықтар, оқыту стратегияларын әзірлеу бойынша ЮНЕСКО ұсынымдары зерттеу дереккөздеріне айналды. Бір жағынан, бөлімдердің шолуларында, екінші жағынан, мұғалімдердің оқытудың инновациялық әдістерін қолдануы және олардың күшті және әлсіз жақтарын түсінуі бойынша практикалық зерттеулердің нәтижелері келтірілген. ХХІ ғасырдағы дидактикадағы өзгерістер оқытудың инновациялық әдістерін белсенді қолдануға әкелетін келесі салаларда зерттелді: педагогика пәнін кеңейту ерекшеліктері талданды; студенттерді цифрлық буынға оқытудың қазіргі заманғы шетелдік дидактикадағы тәсілдері олардың ерекшеліктерін ескере отырып талданды және жинақталды; дидактиканы дамыту бағыты ретінде педагогикалық инновацияларға назар аударылды. Мақалада аналитикалық және жүйелік тәсілдер қолданылады және қазіргі педагогикадағы теориялық өзгерістер қорытындыланады.

"Білім беру және оқыту туралы ғылымнан" қазіргі педагогика "білім беру және білім беру туралы ғылымға" айналды. ХХ ғасырдағы "білім" категориясы қайта құрылды және кеңейтілді. Ян Амос Коменскийдің заманынан бері Дидактика оқыту теориясы ретінде түсінілді. Кеңестік дидактикада білім беру "оқыту нәтижесі", "ғылыми білім мен когнитивтік дағдылар жүйесін меңгеру процесі мен нәтижесі" деп түсінілген. Яғни, білім алу білім туралы сертификат немесе университет дипломын алуда көрініс тапты. Қазіргі заманғы педагогика оқулықтарында, мысалы, Бордо және Реан, білім беру кеңінен түсініледі: оқу процесі және нәтижесі ретінде, қоғамның құндылығы ретінде, өйткені қоғам 8 мың жылдан астам уақыт бойы құрылыс жүргізді. үлкен білім беру жүйесі; қазіргі заманғы адам 15 жылдан астам уақыт білім беру мен кәсіпте болғандықтан, жеке тұлғаның құндылығы; өзінің қуатты инфрақұрылымы, экономикасы, білім беру бағдарламалары, басқару органдары, Дидактикалық жүйелер және т. б. бар әлеуметтік институт.

Білім беру теориялары тек студент пен оқытушының өзара әрекеттесуін ғана емес (өзара әрекеттесудің микро деңгейі), сонымен қатар мемлекет пен білім беру жүйесінің, студенттер мен оқытушылардың әлеуметтік топтарының өзара әрекеттесуін қарастырады. Бұл білімнің қоғамға және қоғамға білімге макро әсер ету деңгейі. Сондықтан педагогикалық теориялар мен проблемалар тек студент-оқытушының ішкі қарым-қатынасы тұрғысынан ғана емес, сонымен бірге инновация мен араласуға, динамикалық өзгерістерге ашық дидактикалық және сонымен бірге әлеуметтік орта ретінде қарастырылады. Сондықтан пәндік құзыреттіліктерді қалыптастыра отырып, біз бір мезгілде әлеуметтік, коммуникативтік құзыреттіліктерді, өмірлік құзыреттіліктерді қалыптастыруды жобалаймыз.

Оқуға экологиялық көзқарас. ХХІ ғасырдан бастап оқытуға экологиялық көзқарас белсенді қолданылады. Мануйловтың пікірі бойынша, біз функционалды ортаны субъект орналасқан нәрсе ретінде анықтаймыз, нәтижесінде оның дамуына делдал болатын және жеке тұлғаны

қалыптастыратын өмір салты қалыптасады. XX ғасырдың 1990 - жылдарында итальяндық ғалым Ризолати айна нейрондарын ашты. Айна нейрондары-бұл белгілі бір әрекетті орындау кезінде де, басқа адамның осы әрекетті орындауын бақылау кезінде де қозғалатын ми нейрондары. Мұндай нейрондар приматтарда сенімді түрде табылды, олардың адамдарда және кейбір құстарда бар екендігі расталды. Бұл нейрондар еліктеу, эмпатия, еліктеу және тіл үйрену процестерінде маңызды рөл атқарады. Альберт Бандураның әлеуметтік оқыту теориясына сәйкес, адамның мінез-құлқы соншалықты дәйекті емес. Дж.Бандура теориясына сәйкес А. Бандура теориясына дейін. Пиаже және басқа да, жақсылыққа қабілетін және орнату бойынша қалыптасты қарай олардың өс. Сондықтан, біз сенгендей, белгілі бір дәйектілік іс-әрекетке тән. А. Бандура адамның мінез-құлқы соншалықты дәйекті емес деп санайды. Керісінше, бұл жағдайға байланысты. Адамның мінез-құлқы оның даму сатысынан, мінез-құлқынан немесе жеке басының түрлерінен гөрі бар жағдай мен оны адамның түсіндіруімен көбірек анықталады. А. Бандураның әлеуметтік оқыту теориясына сүйене отырып, білім құмар, дискретті және сайып келгенде ситуациялық түрде жүзеге асырылуы мүмкін деген қорытынды жасауға болады.

Инновация-бұл жаңа құбылыстың мәні, әдістері, әдістері, технологиялары мен мазмұны бар құбылыс. Инновация (латын тілінен in-in, nove-new) - жаңасын енгізу, жаңашылдықты енгізу. Таубаев пен Лактионовтың айтуынша: "инновациялық процесс білім беру мазмұнын қалыптастыру және дамыту және жаңасын ұйымдастыру бойынша кешенді қызмет болып табылады".

Оқытудың инновациялық әдістері - бұл "Оқытушы-студент" өзара іс-қимылының жаңа тәсілдерін, оқу материалын меңгеру процесінде практикалық қызметтегі белгілі бір жаңалықты болжайтын оқыту әдістері. "Жаңа" екі түрі бар: "таза жаңа" - бірінші құрылған, тиісті ашылу деңгейінде, жаңа шындықты орнатуда; ескі қоспасы бар "жаңа", дәлірек айтқанда, ескі қабаттан тұрады және т.б. Біз оқытудағы инновациялардың (технологиялар, әдістер және әдістемелер) тағы бір типологиясын ұсынамыз):

- абсолютті инновация (мүлдем жаңа технология);
- жаңартылған инновация (айтарлықтай жақсартылған технология);
- модификацияланған инновация (сәл жетілдірілген технология);
- жаңа аумаққа енгізілген инновациялар, технологиялар (мысалы, ҚР үшін тренингтер, Қазақстан үшін кредиттік оқыту технологиялары);
- жаңа қолданудың инновациялық технологиясы.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Силова и. өрістегі жаһандану: Орталық Азиядағы Білім және постсоциалистік қайта құру. Шарлотта, Солтүстік Каролина: ақпараттық Дәуір баспасы (IAP), Inc .; 2016; 12(6): 25-29
2. Штейнер-Хамси г.ҮЕҰ қалай әрекет етеді: Кавказдағы, Орталық Азиядағы және Моңғолиядағы жаһандану және білім беру реформасы. Кумар баспасөзі; 2018; 31(2): 25-36. DOI: 10.1111 / j. 1467-873X.2008.00426.x
3. Мямешева Г. Қазіргі ақылды әлемдегі ізгілік. Қазуу Хабаршысы. "Педагогика ғылымы" сериясы. 2015; 44 (1): 152-156

4. Ситаров В. А. Дидактика. Я. Коменский: Оқулық. М.: Академия баспасы; 2015 (3-басылым), Б. 134
5. Какуушкина в. с. педагогикалық технологиялар. Баспа үйі наурыз; 2002; 25 (1) б. 98
6. Бордо Н., Реан А. Педагогика: педагогикалық университеттердің студенттеріне арналған оқулық. Санкт-Петербург: Питер баспасы; 2015; Б. 258-261
7. Мануйлов Ю. с. білім берудегі экологиялық көзқарастың тұжырымдамалық негіздері. Кострома мемлекеттік университетінің хабаршысы. Серия гуманитарных наук. 2017; 14 (4): 21-27
8. Ризолати г. Айна-нейрондық жүйе және имитация. Имитациялық перспективалар: айна нейрондарынан мемуарларға дейін. Кембридж, Массачусетс: MIT Press; 2014; 11(4); 147-149
9. Баундер А. білім берудің жаңа ақпараттық технологиялары. Вашингтон, ред. Share; 2015; 14(2): 214 - 224
10. Таубаева Ш. Т., Лактионова С. Н. педагогикалық инновациялар білім беру жүйесіндегі инновациялардың теориясы мен практикасы ретінде. Алматы: Ғылым; 2001. 216 б.
11. Держан и, Вальчев г. заманауи студенттік аудиторияны оқыту әдістемесінің ерекшеліктері. С: Бургас еркін университетінің жылнамасы. Бургас: БРУ; 2015. 165 б.
12. Тұрақты болашақ үшін оқыту және оқыту: инновациялық әдістерді қолдану. ЮНЕСКО; 2016. [Htp: //мекен-жайы бойынша қол жетімді www.unesco.org/education/tlsf/mods/theme_d.html](http://meken-jaiy бойынша қол жетімді www.unesco.org/education/tlsf/mods/theme_d.html) [өтініш беру күні 2016-02-12].
13. Анисимов В.В., Грохольская О.г., Никандров н. д. педагогиканың жалпы принциптері және заманауи инновациялар. М.: "ағарту" баспа үйі; 2016, Б. 35
14. Адарима П., Картария о. Батыс университеттеріндегі білім берудің инновациялық әдісінің категориясы. 2016; 11 (1): 3-9. DOI: 10.12973 / iser.2016.1101a
15. Азбергенова р.б. Қазақстандағы экономикалық өсудің баяулауы және оны жаһандану процесінде еңсеру перспективалары// Қарму хабаршысы. Абай."Халықаралық өмір және саясат"сериясы. –2016. – №2(45). –Б. 25.
16. Тюнников, Ю.С. жалпы білім беру мекемесінің инновациялық қызметін талдау: сценарий, тәсіл/ Ю. с. Тюнников// Білім берудегі стандарттар мен мониторинг. – 2015. –№ 5. – Б. 10.
17. Үдемелі индустриялық-инновациялық даму мемлекеттік бағдарламасының тиімділігі (әлеуметтік зерттеу нәтижелері бойынша) ред. б. қ. Сұлтанов. Алматы: ҚР Президенті жанындағы ҚСЗИ, 2016: 23-30 беттер.

Аңдатпа: бұл мақалада ХХІ ғасырдағы студенттерді оқытудың инновациялық әдістері қарастырылады.

Аннотация: в данной статье рассматриваются инновационные методы обучения студентов в ХХІ веке.

Abstract: this article discusses innovative teaching methods for students in the 21st century.

«Білім беру жүйесіндегі инновацияның маңызы»

Досмағамбетов Мақсат Сағындықұлы,

*Алматы облысының қызмет көрсету және тамақтандыру
саласындағы инновациялық технологиялар колледжі*

Ғылыми – педагогикалық әдебиеттерде теория жүзінде анықталып, практикада қолданыс тапқан әрі оқыту үрдісінің тиімділігін арттыратын жаңа әдіс – амалдарды инновациялық тәсілдер деп атайды. «Инновация» ұғымы білім беру, тәрбиелеу жұмысына жаңалықты енгізу, яғни жаңа әдіс – тәсілдерді, амалдарды, құралдарды, жаңа концепцияларды жасап, оларды қолдану дегенді білдіреді.

“Инновация” ұғымын қарастырсақ, ғалымдардың көбі оған әртүрлі анықтамалар берген. Мысалы, Э.Раджерс инновацияны былайша түсіндіреді: “Инновация- нақтылы бір адамға жаңа болып табылатын идея”. Майлс “Инновация – арнайы жаңа өзгеріс. Біз одан жүйелі міндеттеріміздің жүзеге асуын, шешімдерін күтеміз», – дейді.

Инновациялық құбылыстар білім беру саласында өткен ғасырдың сексенінші жылдарында кеңінен тарала бастады. Әдетте инновация бірнеше өзекті мәселелердің түйіскен жерінде пайда болады да, берік түрде жаңа мақсатты шешуге бағытталады, педагогикалық құбылысты үздіксіз жаңғыртуға жетелейді. Р.Линчевская – “Жаңару” дегенімізді былай деп түсіндіреді: “Жаңару – белгілі бір адам үшін әділ түрде жаңа ма, әлде ескі ме оған байланысты емес, ашылған уақытынан бірінші қолданған уақытымен анықталатын жаңа идея.

Қазақстанда ең алғаш «Инновация» ұғымына қазақ тілінде анықтама берген ғалым Немеребай Нұрахметов. Ол “Инновация, инновациялық үрдіс деп отырғанымыз – білім беру мекемелерінің жаңалықтарды жасау, меңгеру, қолдану және таратуға байланысты бір бөлек қызметі” деген анықтаманы ұсынады. Н.Нұрахметов “Инновация” білімнің мазмұнында, әдістемеде, технологияда, оқу-тәрбие жұмысын ұйымдастыруда, мектеп жүйесін басқаруда көрініс табады деп қарастырып, өзінің жіктемесінде инновацияны, қайта жаңарту кеңістігін бірнеше түрге бөледі: жеке түрі (жеке – дара, бір-бірімен байланыспаған); модульдік түрі (жеке – дара кешені, бір-бірімен байланысқан); жүйелі түрі (мектепті толық қамтитын).

Әдіскер С.Көшімбетова өзінің зерттеуінде оқу-тәрбие үрдісінде оқытудың инновациялық әдіс-тәсілдерін қолданудың мынадай ерекшеліктерін атап көрсеткен:

- дербес оқыту технологиясы оқу-тәрбие үрдісінде ғылымның негіздерін игерту үшін ізгілік, адамгершілік қасиеттерді қалыптастыра отырып, жеке тұлғаның әлеуметтік-психологиялық жауапкершілін арттырады.

- қоғам мен табиғат заңдылықтарын кіріктіру негізінде меңгеруі;

- оқытушы білмейтін шығармашылық ізденіс негізінде өмірге келген жаңа қабілет;

- ақпараттық бағдарламалап оқыту – оқытудың мазмұнын пәнаралық байланыс тұрғысынан ұйымдастыру;

- иллюстрациялы түсіндірмелі оқытуда «адам-қоғам-табиғат» үйлесімдік бағыттағы дүниетанымында жүйелі саналы мәдениет қалыптасады;

- ізгілендіру технологиясында педагогика ғылымының алдыңғы қатарлы ғылыми жаңалықтарды тәжірибеде «бала – субъект», «бала-объект» тұрғысынан енгізіле бастайды да, ал ғылыми білімдер «оның тұрмысының әлеуметтік жағдайы мен іс-әрекетінің әлеуметтік нәтижесінің бірлігінде қарастырады;

Ал жалпы инновацияны модификациялық, комбинаторлық, радикалдық деп үш түрге бөлуге болады.

Модификациялық инновация – бұл бұрын қолда барды дамытумен, түрін өзгертумен айналысу. Бұған В.Ф. Шаталовтың математикаға жазған тірек конспектiсi және оны көптеген мұғалімдердің пайдалануы мысал бола алады.

Комбинаторлық модификация – бұрын пайдаланылмаған, белгілі әдістеме элементтерін жаңаша құрастыру. Бұған пәндерді оқытудың қазіргі кездегі әдістемесі дәлел.

Радикалдық инновация – білімге мемлекеттік стандарттарды енгізу жатады. Мемлекеттік стандарт білім беруде, негізінен, мөлшерлерді, параметрлерді, деңгейлік және сапалы оқытудың көрсеткіштерін қалыптастырады.

Тұтас педагогикалық процестің инновациялық стратегиясында жаңашылдық процестерді тікелей алға апарушылар ретінде оқытушылар үлкен роль атқарады. Оқыту процесінің көп түрлілігіне қарамастан дидактикалық, компьютерлік, проблемалық, модульдік және басқа да жетекші педагогикалық қызметті іске асыру оқытушының еншісінде болады. Оқытушының кәсіптік қызметі арнаулы, пәндік білімдермен ғана шектелмей, педагогика және психологияны оқыту мен тәрбие технологиясының салаларының қазіргі заманғы білімдерін де қамтитын болғандықтан оқытушыдан арнайы психологиялық – педагогикалық дайындық талап етіледі. Осының негізінде ғана педагогикалық инновацияны қабылдау, бағалау және іске асыруға дайындық қалыптасады.

Білім берудегі инновациялық процестердің мәні – педагогикалық маңызы бар екі проблемадан тұрады:

-озық педагогикалық тәжірибені зерттеу жинақтау;

-инновациялық процестердің мазмұны мен механизмін анықтау.

Осы кезге дейін бір – бірінен оқшау қарастырылып келген бұл екі проблема өзара тығыз байланысқан екі процестің тұтастығына айналуға тиіс.

Қазақстан Республикасының 2015 жылға дейінгі білім беруді дамыту тұжырымдамасының жобасында жоғары білімді дамытудың негізгі үрдісі мамандар даярлау сапасын арттыру, қарқынды ғылыми – зерттеу қызметімен ықпалдастырылған инновациялық білімді дамыту, жоғары оқу орындары зерттеулерінің әлеуметтік сала мен экономиканың қажеттіліктерімен тығыз

байланысы, білім беру және ақпараттық технологияларды жетілдіру болып табылады» деп көрсетілген.

Қазіргі білім беру саласындағы басты мәселе әлеуметтік – педагогикалық ұйымдастыру тұрғысынан білім мазмұнын оңтайлы анықтаудың тиімді жаңа әдістерін іздестіру мен оларды жүзеге асыра алатын болашақ мамандарды даярлау болып отыр.

Жаңа дәуір ұлттық бәсеке, мәліметтік сайыс, психологиялық өзгерістер сияқты көріністермен бөліне алады. Сондықтан сол кезеңге сай интеллектуалды, ой-өрісі жоғары дамыған, дені сау азаматты қалыптастыру – мемлекеттік сайыс, психологиялық өзгерістер сияқты көріністермен бөліне алады. Сондықтан сол кезеңге сай интеллектуалды, ой-өрісі жоғары дамыған, дені сау азаматты қалыптастыру – мемлекеттің бүгінгі күнгі ең өзекті мәселесі.

Бүгінгі студент, оқушы – ертеңгі маман. Жоғары оқу орнында білім беру үрдісінің болашағын жоспарлау, ол – экономикалық, әлеуметтік, саяси, рухани жұмыстардың қоғамдағы дамуына байланысты шешілетін мәселе. Білім беру студент қажеттіліктерін қанағаттандыруға бағытталады. Сондықтан, оны басқарудың студенттің ой-өрісін дамытуға, өз өмірінің нысаны болуы үшін жағдай туғызуға негізделеді.

Қысқаша айтатын болсақ, өмірлік тәжірибе ойды қозғайды, ойғылымды туғызады, ғылымның дамуы зерттеуді талап етеді. Қазіргі нарық кезінде озат тәжірибені дұрыс басқару үшін – орнымен бақылау, жоспарлау, болашақты болжау дұрыс бағдарлама жасауға жол сілтейді. Осының бәрі сайып келгенде болашақта жақсы маман даярлауға мүмкіншілік береді [3].

Қазіргі кезде әлемдік экономика жаңа сапалық деңгейдегі білімге негізделген. Білімге негізделген салалардағы экономикалық өсудің қарқынынан тұрақты түрде асып отырады. Осы орайда, ақпарат легінің артуы және оның одан әрі шектеусіз өсу перспективасы, адамзат жинақтаған білімді жай игеріп қоюдың нәтижесіз мақсат екенін көрсетеді. Әлемнің көптеген алдыңғы қатарлы елдерінің білім беру жүйесі – білім берудің құрылымын, мақсаттарын, мазмұны мен технологиясын түбегейлі өзгертулер енгізумен іске асырылады. Білім, білік, дағдыларды бұрынғыша механикалық түрде беру емес, ақпараттық – зияткерлік ресурстарды өз бетінше тауып, талдап және пайдалана білетін идеялардың қуат көзі болатын, жедел өзгеріп отыратын әлем жағдайында дамитын және өзін-өзі ашық көрсете алатын жеке тұлғаны қалыптастыру – қазіргі басымдық болып табылады.

Қазақстан Республикасында білім беру процесін дамытудың 2005-2010ж.ж. арналған мемлекеттік бағдарламасында білім беру процесін дамытудың мынадай негізгі басым бағыттары көзделген:

1. Оқыту 6 жастан басталатын, одан әрі жоғары сынып оқушыларын бейінді және кәсіпке бағытталған жүйеде оқытатын 12 жылдық жалпы орта білімге көшу;

2. Орта білімнен кейінгі кәсіптік білім беру процесінің жаңа деңгейін құру;

3. Кредитті технологиямен оқыту жүйесіне негізделген кәсіби мамандарды даярлаудың 3 сатылық жүйесін (бакалавриат – магистратура – докторантура) құру;

4. Білім беру сапасын бағалаудың ұлттық жүйесін құру.

Бағдарламаны іске асыру нәтижесі тиімді қызмет істейтін білім беру жүйесін қалыптастырып, Қазақстанның қазіргі әлемде лайықты орын алуына мүмкіндік беретін оқыту және мамандар Қазір республика оқу орындары ұсынып отырған көп нұсқалыққа байланысты өздерінің қалауына сәйкес кез-келген үлгі бойынша қызмет етуіне мүмкіндік алды. Бұл бағытта білім берудің әртүрлі нұсқадағы мазмұны, құрылымы, ғылымға және тәжірибеге негізделген жаңа идеялар, жаңа технологиялар бар. Сондықтан әртүрлі оқыту технологияларын, оқу мазмұны әрбір білім алушының жас және жеке дара психологиялық ерекшеліктеріне орай тандап, тәжірибеде сынап қараудың маңызы зор. Ғылыми-педагогикалық әдебиеттерде іс жүзінде анықталып табылған оқыту үрдісінің нәтижесін көретін әдіс-тәсілдері, түрлері көбіне жаңашыл, инновациялық болып табылады.

Инновациялық процестерді ендіру үш өзара байланысты күштер анықталады: енгізілген технологияның ерекшеліктерімен; жаңашылдардың инновациялық әлеуетімен; жаңалықты енгізу жолдарымен.

Жаңа инновациялық оқыту технологиясы кәсіптік қызметтің ерекше түрі болып табылады. Инновациялық оқыту технологиясын меңгеру үшін педагогикалық аса зор тәжірибені жұмылдыру қажет. Бұл өз қызметіне шығармашылықпен қарайтын, жеке басының белгілі іскерлік қасиеті бар адамды қажет ететін жұмыс. Шындығында да әрбір педагог жаңа инновациялық технологияны меңгеру барысында өзін-өзі дамытады және өзін-өзі қалыптастырады. ХХІ ғасырда болашақ мамандарды даярлау, олардың кәсіби бейімделуін қалыптастыру мәселелері – кезек күттірмейтін өзекті қоғам талабы. Сондықтай біз болашақ педагог-психологтардың жаңа педагогикалық инновациялық технологияларды қолдануға даярлығын қалыптастырудың құрылымдық-мазмұндық моделін жасадық. Болашақ мамандардың жаңа инновациялық педагогикалық технологияларды қолдануға даярлықты қалыптастыру мына көрсеткіштерді қамтиды:

Мотивациялық өлшемдеріне танымдық қызығуды қалыптастыру бейнесі жатады. Оған болашақ мамандарды қалыптастыру, құндылық қарым-қатынас, болашақ маманның өзінің кәсіби шеберлігін дамытуға талпынуы, болашақ мамандығын ерекше жақсы көруі, ұрпақ тәрбиесінде ұстаздың жетекші орнын сезінуі, кәсіби жеке біліктілік деңгейін көтеруге бағыттылығы, инновациялық іс-әрекетке ұмтылу әрекеттері кіреді.

Мазмұндық өлшемдеріне болашақ маманның жалпы мәдениеттілік дайындығы мен мәндік әдіснамалық дайындығының деңгейі, мамандығы бойынша білімі, педагогикалық біртұтас білім жүйесі, біртұтас педагогикалық үрдістің заңдылықтары, мен қозғаушы күштерінің жалпы теориялық білім негіздерімен қарулануы кіреді. Оған біртұтас педагогикалық үрдістің

теориялық негіздерін және жеке тұлға теориясының ғылыми негіздерін меңгеруі, педагогикалық іс-әрекет теориясының негіздерін білуі, білім алушылардың барлық мүмкіндіктерін пайдаланғанда инновациялық іс-әрекеттің көбіне нәтижелі болатындығын сезіне алуы жатады.

Бейімділік өлшемдерін болашақ маманның барлық жағдайға бейімделе алу қабілеті атады: бейімділік жағдаятына бағдарлана алуы, микроорта өзгерістеріне сай қолайлы инновациялық педагогикалық технологияларды таңдай алуы. Бейімділік өлшемдері болашақ маманның білімгер мәртебесінен оқытушы, ұстаз мәртебесіне ауысуының ерекшелігін сезіне білуімен бейімділік іс-әрекетті жүзеге асырудың жаңа әдіс-тәсілдерін пайдалана алуларымен ерекшеленеді.

Танымдық өлшемдері болашақ маманның әлеуметтік кәсіби қоршаған ортаны жедел тани алуымен, өзін кәсіби жүзеге асырудың нәтижелі әдіс-тәсілдерін пайдалануымен, инновациялық педагогикалық технологияларға қызығу танытумен ерекшеленеді. Оған болашақ маманның әлеуметтік кәсіби қоршаған ортаны біліп тануы, кәсіптік білімін өз тәжірибесінде қолдана білуі, инновациялық педагогикалық технологияларды оқып меңгеруі, үйренуі жатады.

Іс-әрекеттік өлшемдері болашақ маманның өзінің кәсіби іс-әрекетінің мақсаты мен міндеттерін анықтай алуы және педагогикалық қарым-қатынастық үрдісті тиімді жүзеге асыра алуымен өлшенеді. Оған болашақ маманның өз пәнін жете меңгеруі, біртұтас оқу-тәрбие үрдісінің психологиялық, педагогикалық негіздерін білуі, педагогикалық үрдісті жоспарлап, жүзеге асыра алуымен өлшенеді.

Технологияның өлшемдері оқытудың әдістемелік мақсаттары, оқыту үрдісі, оның міндеттерін анықтай алуы, оқытудың нәтижесін болжай алуы және психологиялық -педагогикалық білімдерді меңгерумен анықталады. Оған болашақ маманның біртұтас оқу- тәрбие үрдісінде сабақты тиімді ұйымдастыра білуі, оқушылармен ынтымақтастық қарым-қатынасты жүзеге асыра алуы, біртұтас педагогикалық үрдісті диагностикалай алуы және сабақтың нәтижесі жоғары болатындай ең тиімді педагогикалық технологияны таңдай алуы қажет.

Шығармашылық өлшемдеріне шығармашылық ептілікті, шығармашылық белсенділікті болашақ маманның шығармашылық-ізденушілік дамыту кіреді. Оған болашақ маманның ғылыми – зерттеу жұмыстарына өзіндік талдау жасай алуы, өз білімін көтеруге, жетілдіруге талпыныстың болуы мен инновациялық әдіс-тәсілдерді қолдануға өзіндік жаңалықтар, өзгерістер енгізумен және жаңалықты шығармашылықпен қолдана алуымен сипатталады.

Осы аталған көрсеткіштердің әсерінен білім, кәсіп, іскерлік, іс-әрекет, игеру, нәтиже құралады. Білім жалпы, кәсіби, техникалық, арнайы білім болып бөлініп кәсіппен ұштасады. Ал кәсіп – мамандық таңдау, мамандықты меңгеру. Білім алып кәсіп иесі болу үшін іскерлік қажет. Іскерлік – оқу, білім, кәсіп, тәжірибе, ізденушілік, өзіндік жұмыс, іс-шаралар, дағдыдан туындайды. Іскер болу үшін іс-әрекетті меңгеру қажет. Іс-әрекет әрекеттен, операция, қимыл-

қозғалыстан тұрады. Барлық үрдіс байланыса орындалғаннан соң нәтиже көрсеткіші пайда болады.

Әрбір педагогтің инновациялық іс-әрекетін қалыптастырудың педагогикалық шарттары: инновация туралы білімі; инновацияны жан-жақты меңгеру; инновациялық іс-әрекет диагностикасын меңгеру; инновацияны тәжірибеге ендіру жұмыстары; инновацияны практикада дұрыс қолдану.

Әрбір білім беру ордаларында бүгінгі таңда белең алып отырған кемшіліктері баршылық, атап айтатын болсақ: білім сапасының төмендігі; білім саласына мемлекет тарапынан реформалар жүргізілгенімен оқудың нәтижесінің болмауы; құжаттар көптеп шығарылғанымен мардымсыздығы; білім алушылардың өздігінен білім алу дағдысының болмауы; білім алушылар мен оқытушылардың бірлескен шығармашылық еңбектерінің болмауы.

Бұл тығырықтан шығудың бірден-бір жолы оқу-тәрбие процесінде инновациялық әдіс-тәсілдерін енгізу, әрбір білім алушылардың білімге деген қызығушылықтарын, талпынысын арттырып, өз бетімен ізденуге, шығармашылық еңбек етуге жол ашу. Инновациялық процестің негізі – жаңалықтарды қалыптастырып жүзеге асырудың тұтастық қызметі. Инновация білім деңгейінің көтерілуіне жағдай туғызады.

Білім сапасын арттырудағы жаңа инновациялық технологияларды оқып, үйреніп, сараптай келе, мынадай тұжырым жасауға болады:

- білім алушылардың білім, білік сапасын арттырудағы жаңа инновациялық технология түрлері сан алуан, оларды таңдау және одан шығатын нәтиже оқытушының кәсіби біліктілігіне тікелей байланысты;

- жаңа инновациялық оқыту технологияларын енгізу барысында әрбір оқу орнының материалдық-техникалық базасының бүгінгі талапқа сай еместігі, әрі жетіспеуі, кадрлық әлеуметтің төмендігі көп кедергі жасайды.

Қазіргі жас ұрпақтың саналы да сапалы білім алуының бірден-бір шарты - оқу орындарындағы білім беру процесіне жаңа инновациялық технологияларды енгізу екендігі сөзсіз түсінік ті.

Инновациялық технологиялардың бірі – ақпараттық технология.

Оқытудың ақпараттық технологиясы-ақпаратпен жұмыс жасау үшін қолданылатын арнайы тәсілдер, педагогикалық технологиялар, бағдарламалық және техникалық құралдар.

Ақпараттандыру технологиясы арқылы заман талабынан сай сабақ берудің тиімділігі өте көп. Күнделікті сабаққа видео, аудио қондырғыларды мен теледидарды, компьютерді, интерактивтік тақта мен мультимедиялық проекторларды пайдалану үлкен нәтижелер беретініне әр мұғалім өзі көз жеткізіп отыр.

Жаңа ақпараттық технолгияның ерекшелігі мұғалімдер мен оқушылардың бірлесіп,шығармашылықпен жұмыс істеуіне ықпал етеді. Мектептердің оқу-тәрбие үрдісіне жаңа ақпараттық технологияны енгізу арқылы оқу сапасы жақсарып, дамыта оқыту жүзеге асырылып, сабақ қарқыны жеделдетіледі. Электрондық оқулық мектеп оқушыларын ақпараттық технологияны кіші

жастан меңгеруге көмектесіп, оқушылардың өз бетімен білімдерін толықтыруларына мүмкіндік береді.

Ақпараттық технологияның ерекшелігі: оқушылардың өздері ақпараттар жинап, жаңалық ашуға ұмтылып, ізденіп жауабын тауып, өзінің көзқарасын логикалық түрде дәлелдейді.

Қорыта келгенде, жаңа инновациялық педагогикалық технологияның негізгі, басты міндеттері мынадай:

- әрбір білім алушының білім алу, даму, басқа да іс-әрекеттерін мақсатты түрде ұйымдастыра білу;
- білім мен білігіне сай келетін бағдар таңдап алатындай дәрежеде тәрбиелеу;
- өз бетінше жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру, дамыту;
- аналитикалық ойлау қабілетін дамытуда даярлаудың сапалы білім деңгейіне қол жеткізеді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Раджерс Э. Инновация туралы түсінік. – //Қазақстан мектебі, №4, 2006.
2. Қабдықайыров Қ. Инновациялық технологияларды диагностикалау. – А., 2004
3. Жүнісбек Ә. Жаңа технология негізі – сапалы білім. – //Қазақстан мектебі, №4, 2008
4. Нағымжанова Қ. Инновациялық технологияның құрылымы. – А.: Өркен, 2007
5. Көшімбетова С. Инновациялық технологияны білім сапасын көтеруде пайдалану мүмкіндіктері. – А.: Білім, 2008.
6. Қазақстан Республикасының 2015 жылға дейінгі білім беруді дамыту тұжырымдамасының жобасы.
7. Бұзаубақова Ж. Мұғалімнің инновациялық даярлығын қалыптастыру. – Алматы, 2006.
8. Әйтимова Б. Уақыт талабы – ізденіс // Егемен Қазақстан. 2006. 1 қыркүйек.
9. Бұзаубақова К.Ж. Мұғалімнің инновациялық іс-әрекетке даярлығын қалыптастырудың теориясы мен практикасы. – Алматы: Жазушы, 2009.
- Тауипбаева А. Т. Білім беру процесіндегі инновациялық технологияларды дамыту / А. Т. Тауипбаева, Г. Т. Абдихайымова // Молодой ученый. — 2015. — №7.2. — С. 56-57.

Аңдатпа: Мақала қазіргі білім беру жағдайында оқытушының инновациялық оқыту технологияларын меңгерудің маңызыдылығын қарастырады.

Аннотация: В статье рассматривается важность освоения педагогом инновационных технологий обучения в современном образовании.

Abstract: The article discusses the importance of the teacher's development of innovative teaching technologies in modern education.

КӘСІПТІК ОҚЫТУ ҮДЕРІСІНДЕ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ

*Тагаев Мақсат Мухан уғли,
Кәсіптік оқытудың көпсалалы колледжі*

Жаңа технологияның басты мақсаттарының бірі студенттерді оқыта отырып, оның еркіндігін, белсенділігін қалыптастыру, өз бетінше шешім қабылдауға дағдыландыру. Инновациялық технологияны пайдалану — өмір талабы.

Қазіргі арнайы пән және өндірістік оқыту шеберлерінің негізгі міндеті — білім беруді нәтижеге бағыттау, яғни инновациялық жаңа технологияны меңгеру екені баршамызға мәлім. Оқу үдерісіне қоғамның жаңа қажеттіліктеріне сәйкес инновациялық тәсілдерді енгізу, оқытушының қажымас ізденімпаздығы мен шығармашылық жемісін талап етеді. Осыған орай кез-келген студенттің қабілетіне қарай білім беруді, оны дербестікке, ізденімпаздыққа, шығармашылыққа тәрбиелеуді жүзеге асыратын заманауи инновациялық технологияны меңгеруге ұмтылу керек. Себебі мемлекеттік білім стандартына сәйкес оқу үдерісін ұйымдастыру жаңа педагогикалық технологияларды, білім алушылардың білімін қадағалаудың инновациялық бақылау-өлшеу құралдарын енгізуді жүктейді. Оқытудың жаңа педагогикалық технологиясы – оқытуды ізгілендіру, өзін-өзі дамытып, тәрбиелей білетін, заман ағымына ілесе алатын білікті, жан-жақты жеке тұлға қалыптастыруды мақсат етеді. Студенттердің кәсіби білім сапасын арттырумен бірге өз қабілетіне қарап, өзін-өзі дамыта отырып, өзіне сын көзбен қарауға мүмкіндік береді. Танымдық белсенділігін арттырып, шығармашылық қабілетін дамытады. Оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, дамыту міндеттерін көздейді. Оқытушының жеке тұлғаны зерттеуіне, оны толық танып, білуге және оқытудың мақсатына жетуге тиімді, әрі нақты жол ашады. [1]

Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті Н.Ә.Назарбаевтың 2019 жылғы 23 қаңтардағы "Жастар" жылының салтанатты ашылу рәсімінде берген тапсырмасына сәйкес "Жас маман" жобасы әзірленген болатын.

ҚР Үкіметінің «Нәтижелі жұмыспен қамту» және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған «Еңбек» Мемлекеттік бағдарламасына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы қаулысымен «Жас маман» жобасының операторы болып ҰАҚ «Кәсіпқор Холдингі» белгіленді. [2]

Осы аталған жоба бойынша 180 колледждің тізіміне біздің Алматы облысы білім басқармасы ММ «Кәсіптік оқытудың көпсалалы колледжі» МКҚК кіріп отыр, біздің колледж "Жас маман" жобасында "Автомобиль

көлігіне техникалық қызмет көрсету, жөндеу және пайдалану" мамандығының, "Автомобиль жөндеу слесарі" біліктілігі бойынша қатыстып отыр.

«Кәсіптік оқудағы көп салалы колледжі» жоғарыда атап өтілген тұжырымдамаларды ескере отырып студенттердің сапалы білім алу және қазіргі заман талабына сай маман болуы үшін білім беру базасын жоғары деңгейде жақсартылып келеді. Колледж оқытушыларына арналып видеостудия құрылды. Видеостудияда хромакей матасы, Adobe Primer 2020 бағдарламасы, Sony A-58 фотоаппараты, соңғы үлгідегі жарықшамдармен жабдықталды. Бұл видеостудиямыз пандемия кезегінде сапалы сабақ түсіндіру үшін орасан зор үлесін қосты. Бұл студиямызда оқытушылар өз сабақ тақырыптарына сай презентациялар, бейнероликтер және қойылымдарды өзінің қатысуымен түсіндіре алады (1-сурет). Сабақ барысында соңғы үлгідегі интербелсенді тақта арқылы өту мүмкіндігі жасалынды. Бұл интербелсенді тақтада әрі тақта ретінде әрі Windows ОС-қолдана алады (2-сурет). [3]

1 сурет

2 сурет

Сабақ барысында оқытушылар Блум таксаномиясына сүйене отырып сабақтар өткізіліп жатыр және де Kahoot, Quiz, Plickers сияқты студенттердің қызығушылығымен, ынтасын оятатын бағдарламалар қолданады (3-сурет).

3 сурет Студенттердің Kahoot, Quiz бағдарламаларын қолдану сәті

2020-2021 оқу жылының қазан айынан бастап Ресейдің «Sensys Engenering» оқыту орталығымен келісім шарттар жасалынып LMS ELECTUDE бағдарламасының дэмо нұсқасын қолдануға рұқсат алған болатынбыз.

ELECTUDE - бұл бұлт технологиясына негізделген электронды оқыту. Кез-келген құрылғыдан білім алу және оларды тексеру ыңғайлы: бұл компьютер, ноутбук немесе смартфон екеніне қарамастан. Бұл ретте өнімді пайдалану кезеңі 99.9% - ды құрайды. Студенттер электронды оқыту жүйесін тікелей жолда қолдана алады. Жүк машиналары, көшпелі диагностика мен жөндеуді жүзеге асыратын мамандар үшін мінсіз нұсқа. ТЖО, автомобиль өндіруші зауыт, оқу орны, жеке автопаркі бар компания, автокөлік дилері ақпаратты тікелей "бұлттан" алады және сонымен бірге шығындарды айтарлықтай азайтады: сервер сатып алудың қажеті жоқ, жергілікті деректер орталығына қызмет көрсету керек.

"ELECTUDE" оқытуды басқару жүйесі автомобиль техниктері мен инженерлерін даярлауды жүзеге асыратын білім беру мекемелерінің тыңдаушылары арасында күндізгі және қашықтықтан топтық және жеке сабақтар өткізу арқылы модульдік оқытуды, аттестаттауды және сертификаттауды ұйымдастыруға арналған бағдарлама.

Жүйе бес негізгі бөлімнен тұрады:

- 1. Автомобиль негіздері.**
- 2. Электр жетегі.**
- 3. Автомобиль негіздері және электр жетегі.**
- 4. Жүк көлігі.**
- 5. Симулятор.**

Оқу процесін басқару, нәтиже мен прогрессті бағалау.

Жүйе бұлтты шешімдерді қолдана отырып, мазмұнды тағайындауға, оқу процесін басқаруға және оқушылардың нәтижесі мен үлгерімін бағалауға мүмкіндік беретін даму ортасы болып табылады. Жүйеде интерактивті геймификацияланған оқу модульдері, тесттер мен модельдеулер бар, олар автомобиль негіздерін, физикалық заңдарды, көлік құралдары жүйелері мен тораптарының, соның ішінде электромобильдердің құрылысы мен жұмыс принципі, мамандандырылған жабдықтар мен құралдарды қолдану тәртібін камтиды.

Сабақты дамытудан бастап ақаулықтарды модельдеуге дейін өз бетінше оқу үшін оқу мазмұнын тағайындау арқылы оқу процесін автоматтандыру, бұл процесті SENSYS Engenering басқарады, өйткені мұғалім:

- студенттің үлгерімін (нәтижелер, жауаптардың дұрыстығы, шешімге жұмсалған уақыт, зерттелген материалдың көлемі мен күнін көреді);
- мұғалімнің өз сабақтарын қолда бар мазмұннан да, жаңа мазмұннан да әзірлеу;
- көлік құралының іштен жану қозғалтқышының электр жабдығы мен датчик аппаратурасының ақауларын симуляциялауды модельдеу;
- бағдарламада бар кез келген тізбектегі және кез келген тақырып бойынша тестілер мен симуляциялардан сынақтар қалыптастыру;

- бағдарламада алдын ала белгіленген курстар мен тренингтерді сабақта қолдану;
- материалдағы сөздің бір бөлігін іздеу;
- топтық және жеке прогресті, оқу мазмұнын экспорттау. [4]

Дуальды оқыту және «Жас маман» жобасы бойынша алынған қондырғыларды талдау мақсатында **TOYOTA TSUSHO TECHNIC, Hyindai-Qalqaman, Alfa Motors (Chevrolet), ЖК «Касенов»** корпорация және жеке кәсіпкерлердің өкілдерімен кездесу өткізілді. Кездесу барысында ELECTUDE бағдарламасына өздерінің оң бағаларын берді. **TOYOTA TSUSHO TECHNIC** компаниясының бас менеджері *Игорь Альбертович «бұл технологияларды жақсы игерген студенттер түрлі автокөлік ТЖО-мен автокөлікке қызмет көрсету орталықтарына жұмысқа кіру мүмкіндігі жоғары»* деп атап өтті.

4 сурет ELECTUDE бағдарламасын TOYOTA TSUSHO TECHNIC, Hyindai-Qalqaman, Alfa Motors (Chevrolet), ЖК «Касенов» компания және жеке кәсіпкерлердің өкілдерімен талқылау барысы.

Осы бағдарламаның дэмо нұсқасын толықтай қолдана отырып студенттеріміз Sensys Engenering оқыту орталығының сертификатына ие болды (4- сурет).

5 сурет. «Sensys Engenering» оқыту орталығының сертификаты

«Sensys Engenering» оқыту орталығының ұйымдастыруымен 08.04.2021ж күні колледждің **ішкі іріктеу** кезеңі өткізілді. Іріктеу кезеңіне «Автомобиль көлігіне қызмет көрсету, жөндеу және пайдалану» мамандығының III курс студенттерінен бес студент 1) Болат Азамат 2) Арынтай Айбек 3) Избасаров Асылбек 4) Киынбаев Жанарыс 5) Махсетов Райымбектер қатысып үш студент Избасаров Асылбек, Киынбаев Жанарыс, Арынтай Айбек **Ұлттық іріктеу** кезеңіне өтті. Избасаров Асылбек команда жетекшісі болып тағайындалды.

6 сурет 08.04.2021ж күнгі колледждің *ішкі іріктеу* кезеңі

27.04.2021ж күні *Ұлттық іріктеу* кезеңінде жақсы нәтижелер көрсетті және де жарыс барысында студенттер теориялық механика негіздері, физика пәндерінен шыңдау қажет екендігін түсінді. Симуляторлық тапсырмалардан студенттер жақсы нәтижелер көрсетті.

7 сурет 27.04.2021ж күнгі *Ұлттық іріктеу* кезеңі

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. ҚР-ның педагог қызметкерлерінің біліктілігін арттыру курстарының бағдарламасы: 2013ж
2. Akorda.kz
- 3 <http://mkpo.kz>
- 4 <http://Electude.ru>

Аңдатпа. Мақалада оқытудың жаңа инновациялық технологиясы – оқытуды ізгілендіру, өзін-өзі дамытып, тәрбиелей білетін, заман ағымына ілесе алатын білікті, жан-жақты жеке тұлға қалыптастыру қаралады...

Аннотация. В статье рассматривается новая инновационная технология обучения-гуманизация обучения, формирование квалифицированной, разносторонней личности, способной саморазвиваться и воспитываться, следовать веяниям времени...

Abstract. The article deals with a new innovative technology of teaching-the humanization of learning, the formation of a qualified, versatile personality, capable of self-development and education, to follow the trends of the time...

Кәсіби әріптестік – сапалы білім берудің жаһандану тренді

Қасымбай Айгерім Қыстаубайқызы,

Жаркент жоғары гуманитарлық-техникалық колледжі, Жаркент қ.

Қос бағытта білім беру – кәсібін нақты таңдаған, жұмысқа орналаса алатын, сұранысқа ие болашақ мамандардың кәсіби құзыреттерін қалайтын, шеберліктерін шыңдайтын білім беру ортасы. Техникалық және кәсіптік білім берудің ұлттық жүйесін қалыптастыру “Қазақстан қоғамының ұлттық жобасы” аясында жеті трендті іске асыру болып табылады. Жас маман ретінде кәсіптік білім берудің тартымдылығын дуальді оқыту жүйесі арқылы арттыруда өз моделімді ұсынамын.

Кәсіби әріптестік кадрларды даярлауда кәсіби табыстарға қалай әсер етеді?

-Алға қойған міндеттер орындалады.

-Білім берудің қолжетімді ортасы құрылады.

- Әлеуметтік серіктестермен кәсіби әріптестіктің даму жоспарын орындау тиімділігі артады, студенттердің - интеграцияланған бағдарламаларды еркін меңгеруіне жол ашады.

-Еңбек нарығында сапалы дербес іс-әрекетке дайын кадрларды қамтамасыз етеді.

-Болашақ мамандарды даярлауда білім беру мекемесі мен өндіріс интеграциясының заманауи моделі қалыптасады.

-Әдіскерлердің сапалы әрекет жасауда мүмкіндіктері кеңейіп, әдістемелік қамтамасыз етуде кәсіби әріптестердің әлеуеті бір бағытқа бағытталады. Техникалық және кәсіптік білім берудің тартымдылығы мен мәртебесін дуалды оқыту жүйесі бойынша арттыру үшін кәсіби әріптестік арқылы білім алатын кәсіби дағдыларды меңгеретін контингент сапасын арттыруда. кәсіпорынды қанағаттандыратын білім бағдарламаларымен біріктірілген білім беру бағдарламалары әзірленеді. Бос орындар жәрмеңкесіне қатысып жұмыспен қамту орталарымен байланыс күшейтіліп кәсіби байқауларға қатысу деңгейі артады. Әрине дуалды оқыту жүйесінің инструменті ретінде Қазақстан Республикасында «Білім беруді дамытудың мемлекеттік бағдарламасын» жүзеге асыру контекстінде ТЖКБ мемлекеттік жалпыға бірдей стандарттарына сәйкес арнайы пәндер бойынша оқу бағдарламаларын әзірлеуде әлеуметтік серіктестердің ұсынымдарын назарға алады. Өндірісте іс-тәжірибелік дағдыларды пысықтауда командалық оқыту формасын ілгерілендіру басты бағыт болып табылады. Кәсіпорындағы шәкірттік орын беру бойынша қағиданы жүргізу «Мұғалім-машықкер-әдіскер», «Әдіскер-машықкер-өндірістегі оқытушы» Team teaching әдісі арқылы жұмыс жүргізеді. Тәжірибелік

дағдыларды күшейту үшін оқу жоспарындағы қос бағытта білім беру колледж-өндіріс орнында әлеуметтік серіктестермен жұмыс ерекшеліктерін есепке ала отырып жүргізіледі.

Кәсіби әріптестік арқылы нәтижелі әрекетке жетудегі тиімді әдістердің бірі Хименес-Александренің дәлелдері бойынша «Оңтайлы оқу ортасын құру»

Комфорттық аймақ құру бұл әлеуметтік серіктестермен бір бағытта нәтижелі қадамдар жасау. Дуалды оқыту жүйесі бойынша келесі қадамдарды жасаймыз.

1 қадам. Студенттер кәсіпорындағы оқу үдерісіне белсене қатысады. Олардың білімдерін екі тарап іскерлік дағдыларына қарап бағалайды. Шеберлік пен іскерлікті іс-әрекеттер арқылы көрсетуде өзін-өзі көрсету, көшбасшылық, сұранысқа ие қасиеттерді меңгереді, бір-біріне сын тұрғысынан қарауға үйренеді.

2 қадам. Студенттер балаларға бағытталған және дәлелдерді құру мен талдауға арналған рольдік модельдер ретінде әрекет ететін оқыту тәсілдерін қолданады.

3 қадам. Оқу қызметінің мақсаты проблемалары шешудің тәсілдерін қамтиды.

4 қадам. Екі тараптың пікірлерін бағалау білігі негізге алынады.

5 қадам. Студенттер кәсіпорында алған білімдерін қолдана алуы және білімдердің қалай алынғанын талдай білу қасиетіне ие болады.

6 қадам. Студенттерге диалогте және бірлескен оқуға қатысуға мүмкіндік беріледі. Оқыту әдістерінің барлық аспектілері, сындарлы оқыту теориясымен үйлеседі. Осы қадамдарды орындау аса маңызды.

Қос білім беруде табысты қызмет атқаруда күтілетін нәтиже

-Болашақ мамандардың кәсіби біліктілігі, мобильдігі артады

-Оңтайлы оқу ортасы құрылады

-«Мектепке дейінгі оқыту мен тәрбиелеу» мамандығы бойынша оқу-өндірістік заманауи жабдықталған орталық жұмысы ілгерілейді.

-Колледждің әлеуметтік серіктестермен жұмысы нығаяды.

-Еңбек нарығының сұранысына қарай кәсіби білікті мамандар қатары көбейеді.

-Білікті маман дайындайтын кәсіптік білім беру ортасы ретінде дамиды.

Ұсынылған модель бойынша Қазақстан қоғамының ұлттық жобасын іске асыруға қабілетті, шығармашыл, стандартты емес шешімдер қабылдай алатын кәсіби тұлға қалыптастыруда білімдегі трендтер жаңа формациядағы мамандарды қалыптастыруды көздейді. Нарықтық қатынастар жағдайында белгілі бір саланың кәсіби мықты маманын куәландыратын, қызметін анықтайтын, ұтымды кәсіби және өмірлік мақсатын дамытуға ықпал ететін жол таңдау маңызды. Өйткені Қазақстан экономикасы креативті, кәсіби шебер, ұтқыр мамандар негізінде дамиды. Күзиретті идеяларды құруға және іске асыруға қабілетті мамандар тәрбиелеу қос тараптың стратегиялық міндеті. Колледжде мектепке дейінгі оқыту және тәрбиелеу мамандығы бойынша нақты өндіріс жағдайларына бейімделген, балабақшада дағды мен білімді тікелей игеруге бағытталған, практикалық сағаттардың оқыту бағдарламасына

барынша үйлесімен біріктірілетін білікті мамандарды дайындау дуалды жүйесі бойынша жүргізіледі. І – кезеңде жетістікке қол жеткізудің кепілі қалыптасқан жағдайда теория мен практиканың арасындағы алшақтықты жою. Студенттерге дуалдық білім беру жүйесінің механизміnde кәсіби маманның жеке тұлғасына әсер ету, болашақ маманның жаңа психологиясын жасауға басымдық беріледі. Білім – жоғары құндылық. Жастардың дүниетанымдық көзқарастарының басымдығы, қоғамның мотивацияның және мәдени құрамдас бөлігі, адами капитал – ол қаржылық және рухани дағдарысты еңсеру жолы. Дуалды оқыту жүйесінде студенттер оқу, білім алу процесінде жан – жақты дамуын оқытудың басты мақсаты ретінде қабылдайды. Даму дегенде білім алушының ойлануы, табандылығы, зейіні, оқу дағдысы мен іскерлігін дамыту қанағаттандыру шарты болып табылады. Бүгінде балабақшада білім беру салалары бойынша билингвальді компоненті орындаудың өзі кіріктірілген болып саналады. Қазіргі дуалды оқыту жүйесі бойынша оқу қызметтерінің білім беру салаларына кіріктірілген білім берудің моделі жасалған. Оқу қызметінің кешенді жүйесін құрай отырып, әр түрлі білім беру салаларының ортақ тақырыптарын кейде ортақ элемент, бөлім, дәйек, теория, ұғым заңдарын біріктіріп, құрылымдық және мазмұнды блоктар жасайды. Студенттерде білім алу мен дағдыға ие болу үлкен мотивация тудырады. Себебі олар өздерінің кәсіби сапасының жұмыс орнындағы функционалдық міндеттерді орындаумен қатар білім беру саласындағы трендтерді қолдану сапа мен нәтижеге тікелей байланысты екендігін сезінеді. Болашақ маман ретінде өзінің артықшылығын дәлелдеп, көрсету үшін кәсіби-функционалды құзіреттілігін жоғарылатуға бар потенциалын қолданады. Колледж өз қызметінде кәсіпорын базасын жетілдіруге білім мен ғылымдағы бастамаларды табысты ендіруге ықпал ететін, беделді және білікті маман дайындайтын кәсіптік білім беру ортасын құрушы ретінде дамиды. Іс-тәжірибиедегі педагогикалық менеджментке негізделген қос бағытта білім беру бірлескен әрекеттердің нәтижелі болуына талдау, болжау, жоспарлау, үйлестіру, бақылау; атқаратын қызметі бойынша әдіскер – студент – әлеуметтік серіктес арасындағы ақпараттық-аналетикалық, жоспарлы-болжамдық, ұйымдастыру-орындаушылық міндеттерді іске асыру кезеңдеріне сәйкес білім беру бағдарламаларын жүзеге асыру бойынша орындалады. Педагогикалық менеджментті қолдана отырып, білім беру қызметінің негізгі функциялары мен міндеттемелер кезеңдерін Қазақстан қоғамының ұлттық жобасы негізінде 7 инновациялық трендке негізделген бағытта қастырамын.

1-тренд «Сапалы білім» кәсіби әріптестікте «Кәсіпқор» холдинг» 4 – ші стратегиялық бағытына сәйкес экономиканың инновациялық және сұранысқа ие ілгерілеу механизмін қолдану арқылы, оны орындауда кәсіпорын жұмысын оңтайландыру және кәсіпорынның сұранысы мен талабына сәйкес мамандарды даярлау бағытындағы жұмыс. Нақты жағдайда әлеуметтік серіктес балабақшалармен бірлескен әрекетте көрініс табу. Білімнің қолжетімділігі мен табыстылығын қамтамасыз етуде мектепке дейінгі оқыту және тәрбиелеу мамандығының дуалды оқыту жүйесі бойынша білім алатын студенттермен мнемотехника арқылы балаларға ағылшын тілінде оқу қызметінде берілген

түсініктерге сәйкес негізгі ұғымдардың визуализациясын беруге машықтандырамыз.

-Кәсіби әріптестік қызметінде оңтайлы орта құруда рольдік модельдер ағылшын тілін үйрету бағытында іс-әрекеттердің модельдерін құру және зерделеу ретінде әрекет ететін оқыту тәсілдерін қолданамыз.

-Оқу қызметінің сапасы бойынша ата-аналардың, студенттердің білім беру процесіне қатысушылардың кәсіби біліктілігі туралы пікірлері бір фокус топтың жұмысын орындау мерзіміне қарай пікірлер арқылы талданады. Дуалды жүйесімен оқытуда оқыту әдістерінің барлық аспектілерін сындарлы оқыту теориясына үйлестіру.

2-тренд «Креативті, мобильді тұлға». «Саналы ұрпақ - жарқын болашақ»

Қазақстан жастарының даму индексі көтеру рейтингісіндегі позицияларды яғни ұстаным –Отансүйгіштік, адамгершілік құндылықтарын сақтауға орындауға бағыттау. Әлеуметтік серіктестермен жүргізілетін жұмыстың ерекшеліктері 5 құндылықтар аймағында әлеуметтік серіктестермен жұмысын жүргізуде ақиқат, іскерлік қарым-қатынас, нәтижелі әрекет, оқыту жүйесін арттыруда оң қадамдар, жаңа мүмкіндіктер кейсін әзірлеу аса маңызды. Кәсіпорын әдіскерлерімен нақты әрекеттер төмендегі жұмыстарды

-Бәсекеге қабілетті, мобильді тұлға даярлауда шығармашылық даму орталықтарымен жұмыс

-Жаңа компетентті идеяларды өзгеше шешімдерді қолдану, заманауи этолонға(үлгі) сәйкес болуға дағдыландыру

-Студенттердің ішкі-сыртқы ресурстарын шығармашылық даму бағытына кәсіби байқаулар, жобалар арқылы, өмірде қолдануға үйрету қамтиды.

3-тренд«Бәсекеге қабілетті, кәсіби тұлға». Елбасының «Қазақстандықтардың

әл-ауқатының өсуі табыс пен тұрмыс сапасын арттыру» атты Жолдауы негізінде «5жыл ішінде білім,ғылым,денсаулық сақтау салалардың барлық көздерден жұмсалатын қаражатты ішкі жалпы өнімнің 10 пайызына дейін жеткізу қажет» делінген. Мектепке дейінгі білім беру сапасын түбегейлі жақсарту керек сондықтан ойлау негіздері, ақыл-ой мен шығармашылық қабілеттер,жаңа дағдылар сонау бала кезден қалыптасады сол үшін Білім беру ісінде 4К моделіне креативтілікті,сыни ойлауды, коммуникативтілікті дамытуға және командада жұмыс істей білуге басты назар аударылуда. Елбасының 4К моделін қанағаттандыратын жұмыс істеу моделін ұстану әлеуметтік серіктестермен кәсіби әріптестікте білікті мамандар даярлаудың жаңа мүмкіндіктерін береді. «Креатив», «Коммуникация», «Сыни ойлау», «Командада жұмыс істеу».

Практикалық - проблемалық аспектіде оқытудың мақсат, міндеттерін СМАРТ – білім беруге қанағаттандыратын уәжге бағыттауда барынша тиімді және қол жетімді әрекеттестік ортасын құру. Мазмұнды-мағыналы аспектіде өмірлік және оқыту стратегияларың өсу динамикасына икемдеу. Өмірлік білім алу кредосына сәйкес студенттердің кәсіпорындағы әдіскерлермен тиімді әдістер мен тәсілдерді қолдану аймағында үнемі ізденушілік, шығармашылық қатынас жасау. Аксиологиялық аспект өзінің физиологиялық потенциалын, кәсіби шеберлігін, дағдыға айналдырған кәсіби қасиеттерін барынша дұрыс бағытта

көрсетіп, кәсіби маман ретінде танылуға әрекеттену. Яғни табиғи ішкі мүмкіндіктерін сыртқы мүмкіндіктері мен үйлестіре алу. Өзіндік және жалпы құндылықтар арқылы кәсіпорындағы өзгерістер мен жаңалықтарды адекватты бағалау.

4- тренд «Жоғарғы ақпараттық мәдениет» Қашықтықтан оқыту жағдайында ақпараттық мәдениет пен сауаттылық маңызды фактор болып табылады. Студенттер мен әдіскерлер бірлесе отырып «quizlet», «learningapps», «white board», «nearpod» қосымшаларында тапсырмаларды орындау, бетпе-бет іс-тәжірибиеде оқу қызметінің балаларға әсерлі және қызықты өтуіне ықпал етеді. Балабақшада IT технология бойынша «Stem» лего конструкторлармен жұмыс жүргізу мектепке дейінгі кезеңнен ақ ақпараттық сауаттылықты қалыптастыруға, техникалық қабілеттерді дамытуға, балалардың жеке және арнайы қабілеттерін дер кезінде ашып, оларды дамытуға оңтайлы орта құруға мүмкіндік береді. Кәсіби әріптестік негізінде кәсіпорындағы әдіскерлермен колледж әдіскерлері машықкерлермен бірлесе отырып жеңілден күрделіге қарай бағыттайтын тапсырмалар мен схемалар әзірлейді. Қолдану кезінде балалардың тапсырмаларды орындау алгоритымы қадағаланып, зерделеу бірлесіп жасалады. Бұл әрекеттер студенттерге балалармен жұмыс жасауда айқындайтын мүмкіндіктер мен оларды дұрыс бағыттауда назар аударатын проблемаларды көре алу қабілеттерін дамытады. Нәтижесінде қортынды өнім алуға бірлескен әрекеттер жасалады. Бұл жерде берілген тапсырманы орындау ғана көзделмейді. Тапсырманы орындау барысында нәтижеге жету жолындағы қабылданған шешімдер мен жасалған қадамдар, сыни ойлау операциялары, бірлескен әрекеттер бағаланады.

5-тренд «Нақты өмірлік стратегия» өндірістік-іс-тәжірибе

- Кәсіби құзыреттер мен кәсіби біліктілікті меңгерудің негізгі бағдарларын анықтау;
- Дербес іс-әректтерді орындауда қайшылықтар мен қиыншылықтарды жеңу арқылы өсу;
- Нәтижеге бағытталған әрекеттерді болжай алу, бастамашылық жасауға ұмтылыс;
- Өзін-өзі ақтайтын, рационалды жол табу;
- Кәсіптік және өмірлік өсуді қамтамасыз ету;
- Өз мамандығының кәсіби шебері болуға ұмтылуды көздейді.

6-тренд«Жоғары күзіреттілік» Болашақ мамандар жаңа өзгерістердің қозғаушы күші және маңызды факторы. Жаңа идеялар мен бастамаларды тасымалдаушы, негізін қалаушы. Олар ынтымақтастық жүйеде студент – ата – ана – колледж - жұмыс берушілер мен бірге дамиды, ілгерілейді. Нақты жағдайда алған білім мен тәжірибені қолдана алады. Оқуды аяқтағаннан кейін еңбек нарығында бәсекеге қабілеттілік пен фундаментальді өзгешелікке ие

болады. Мемлекеттік бағдарламалар мен жас мамандарға бағытталған шараларға қатысады. Колледж түлектер қауымдастығы арқылы өз беделі мен имиджін сақтауда кәсіби әріптестердің ортасында жоғары іскерлік қатынастарды сақтауға, әрі қарай дамытуға баспалдақ жасайды.

7-тренд «Жеке өсу»

-**Информациялық** технологияларды меңгерудің заманауи деңгейі;

-Ақпараттарды жүйелеу, анализдеу, өңдеу, талдау;

-**XXI ғасырдағы проблемаларды** шешуде ақпараттарды жеке және кәсіби өсуге моральді-этикалық аспектіде өз құзыреттілігі аясында әрекеттеніп, бағытын ұстап сенімді ақпараттарды қолдана алу дағдысын дамыту;

-**Ақпараттық гигиенаны сақтау** жалған ақпарат бермеу, ақпаратты өңдей алу, таза керекті ақпаратты алу.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Оқытудың жаңа технологиялары. Халық тәлімі, арнайы басылым №1. 2014ж.
2. Дуалды оқыту жүйесі «Қазақстан мектебі» 2014 ж «Техникалық және кәсіптік білім». 2015 ж
3. «Дуалды оқыту жүйесі: кәсіби біліктілікті арттырудың жаңа мүмкіндігі»
- 4.«ТЖКБ жүйесіне халықаралық тәжірибелерге негізделген оқытудың дуалды жүйесін енгізу перспективасы».

Аңдатпа. Мақалада техникалық және кәсіптік білім берудің тартымдылығымен сапасын арттыруда дуалды оқыту жүйесі бойынша кәсіпорынмен бірлескен нақты қадамдар көрсетіледі. Кәсіби біліктілікті арттыруда қос білім алуды жетілдірудің өзекті жолдары айтылады. Кәсіби әріптестік арқылы білікті кадрларды даярлауда ілгерілендіру қадамдары бойынша жаңа мүмкіндіктері мен жұмыс ерекшеліктері қарастырылады.

Аннотация. В статье отражены конкретные шаги совместно с предприятием по дуальной системе обучения в повышении качества технического и профессионального образования с его привлекательностью. Будут озвучены актуальные пути совершенствования двойного образования в повышении профессиональной квалификации. Будут рассматриваться новые возможности и особенности работы по шагам продвижения в подготовке квалифицированных кадров посредством профессионального партнерства.

Abstract. The article reflects the concrete steps taken together with the company on the dual training system to improve the quality of technical and vocational education with its attractiveness. The current ways of improving dual education in professional development will be announced. New opportunities and features of work on the steps of advancement in the training of qualified personnel through professional partnerships will be examined.

Болашақ маман-ертеңгі тұлға тәрбиешісі

*Рахметуллаева М. Ж., Нурлыбаева Ш. М.,
І.Жансүгіров атындағы Жетісу университетінің колледжі*

Әлемдегі сан қырлы маман иелерін, әлемдегі данышпандардың ортақ ұқсастығы бар. Ол не болуы мүмкін? Жалғыз әрі ортақ ұқсастықтары-олардың бәрі ұстаздан білім нәрімен сусындаған. Жас сәби болып дүние есігін ашып, алғаш «Ана» деп айтып, алғашқы қадам жасап отбасының көз қуанышы болып отырған әрбір жан осы этаптардың бәрінен кейін әлемді тануға деген алғашқы қадамды мектепте бастайды. Бұл үлкен жолды игеруге, дүптегеніне жетуі барысында ең басты серігі де ең маңызды жолбастаушысы да ол-Ұстаз. Бала мектеп қабырғасын аттаған сәтте өзіне таңсық ортаға тап болады. Дәл сол ортаға үйренісіп кетуі үшін педагог ретінде ұстазы баланың сабақ үлгерімінен бөлек оқушы тәрбиесімен толықтай айналысуы міндет деп ойлаймын. Тәрбиенің тамыры мектеп қабырғасындағы тәртіптің негізінде жүзеге асады. Жалпы, тәртіпке бағынған құл болмайды деген ой өз мәнін еш уақытта жоймайтындай. Дәл осы тәртіп адам мінезінің айнасы. «Ұлтқа қызмет ету ғылымнан емес, көркем мінезден», - дейді Әлихан Бөкейханов. Қазіргі таңда бәріміз куә болып жүрген үлкен өзгерістерді білімді тұлғалар дүниеге әкелгенін білеміз. Дегенмен бұл жаңалықтардың барлығы адамзат пайдасына арналған. Мысал келтірсем, қару-жарақ, оқ-дәрілерді ойлап тапқан данышпан қасіретті оқиғалардың себепшісі болып отыр. Бұл жағдайдан қандай өнеге түйеміз. Ол әрине мектеп қабырғасында баланы адамгершілік, ар жолында тәрбиелеу. Адамдығы биік болған сайын қарапайымдылығы сыртқа көрініп, артық ойлар іште қалады. Шәкәрім атамыз айтады: сүйтіп ақыл бере алмай адам көмек, зұлымдықпен адамды адам жеңбек. Яғни, адалдық бойында бар азамат ел ұлы болуға талпынады. Тағы бір мысал келтіретін болсам, «Дүние түпсіз, түпсіздің соңына барған болмасқа-толмасқа ғана ие болады. Түпті дүниенің соңына түссең рухани рақатқа ие боласың», - дейді Шәкәрім атамыз. Яғни, адамгершілік тұрғысындағы құндылықтар ең алдымен рухани ішкі байлыққа негізделуі керек. Адамдыққа азық болған-көркем мінез. Ал, көркем мінезге жетелейтін ғылым. Көкірек көзін ашу, әр баланың жанын тану, өмірге көзқарасын айқындау, ақылмен іс шешуге баулу осы тақырыптардың өн бойында таралғандай. Бала өмірді тану үшін өзінен бастауы керек. Бұл алғашқы баспалдақ. Ойымды сабақтауда өзім бастаған Шәкәрім атамыздың ойын одан әрі сабақтайын. Ол кісінің негізгі ойы үш нәрседе: әділет, мейірім, ынсап, осыларды өмірден алса, оның жанын балталаса да өлмейді дейді. Бүгінгі таңда адамгершілік құндылықтары туралы ой жүгірткісі келген әр ұрпаққа жол көрсетуші. Құндылықтар бізді білімге сүйрейді. Ашып айтсақ, басында тарыдай ақылы бар адам ғұмырын ғылымға сарп етуі керек деген ойды қуаттаймыз. Шын мәнінде үлкен мағынасында адам - адамға қызмет ету арқылы ғана адамшылығын аша алады. Осы тұста ерекше атап өтетінім адам - ұстаз. Жүректен шыққан сөзді жүректерге жеткізетін маман. Бала бойына

құндылықтарды жиып, ойын тәрбиелеу біздің мақсат. Бала мінезінде қасиет деген ұғымды да атап көрсету керек. Нұрлы ақын, жылы жүрек, ыстық қайрат Абай атамыз қалдырған өсиет сөз. Мағынасы терең, ойға желкен.

Мен естіген біраз бағдарламаларда М.Ж. Көпейұлының айтқан пікірлері ортаға тасталады. Сонда ойға сабақ болған тұсы мынадай. Атамыз айтады: аспанда ұшқан сұңқар, бүркіт, қаршыға, сайын даланың саңлағы атанған тарпаңдар қолға үйретілуімен құнды болды. Аспандағы құс пен тарпаңдар тәрбиеге көнгенде, мінезі өзгергенде, неге адамның мінезін өзгертуге келмейді? Ғылымның бірінші пайдасы адам мінезін өзгертуі. Мұнымен мен не айтқым келіп отыр. Мейлі мектеп табалдырығын аттағанша мінезі шөлкем – шалыс болса да, мінезді өзгертуімізге болады. Бәрі тәжірибемен, уақытпен келеді. Осы тұста біздің мамандығымыз, яғни тәрбиеші, өнеге үйретушілер орны маңызды. Абай атамыз күткен «нұрлы ақыл» иелерін тәрбиелеуіміз керек. Рационалды біліммен қатар жанын да тәрбиелеуіміз керек. Бала бойындағы адамгершілікті дамыту үшін өзіңнің адамдығың жақсы дәрежеде көрініс бере алуы керек. Тыңдамайтын адам болмайды, айта алмайтын адам болады. Оқу бірақ ойламау адамды торға түсіреді. Кез келген берілген білім қорытылып, ой сүзгісінен өтіп, дамығанда ғана нәтиже бере бастайды. Тал бесіктен берілген тәрбиені мектеп қабырғасында гуманизммен үйлесімді жетілдіру басты мақсат дер едім. Біздің күнде балаға таңдау еркіндігін беру - үлкен жауапкершілік. Адам армандағанда ғана адам болмақ дейді. Яғни армандарының өзі өмірге пайдасы мол, халқына пайда әкелетіндей болуы шарт. Пышақтың өткір болуы үшін де оны қайрап отырамыз, сол сияқты баланың ақылындағы адамдықты қайрап отырсақ, шыңдала түседі. Біздер әуелі түсінуге, кейін түсінікті болуымыз қажет. Қай жағынан қарасақ та, бұл бұлжымас заңдай. Ертеңгі маман – бүгін тәрбиеленуші, болашақ - адам ұсталары.

Ұстаз сөзі «ұста» деген сөзге саяды. Адам жасау ұсталары, балшықты бір қалыпқа түсіріп, илеген секілді, жас шыбықты біздер түзу, сұңғақ етіп шығаруымыз шарт. Қоғамға өскелең ұрпақтың маңызы зор болса, дәл солай ұстаздың бала алдындағы міндеті баршылық. Жоғарыда да атап өткендей ертеңгі қаншама ғұмырдың болашағы дәл осы ұстаздың қолында.

Ұстаз - бұл біздің қоғамның ең маңызды мүшелері. Олар балалардың жол бастаушысы және ертеңгі баланың болашақта қандай тұлға болып қалыптасуына тікелей ықпал етуші отбасынан бөлек маңызды рөл атқарушы. Бүгінгі балалар - ертеңгі күннің көшбасшылары, ал мұғалімдер баланы өз болашағына дайындайтын шебер секілді десем артық айтқаным емес. Балалар жас кезінде үйренгендерін өмірінің соңына дейін алып жүреді. Олар үйренгендерін қоғамға пайдалы жағынан үлес қосуы үшін ықпал жасайды. Біз неге дәл осы педагогтар халқымыздың болашақ азаматтарын тәрбиелеушілер деп үлкен сенім артамыз? Жалғыз ғана себебі бар. Ұстаз-баланы тәрбиеге үйретуші, біліммен сусындандырушы. Ал ертеңгі болашақ тәрбиелі әрі білімді жастарымыздың қолында. Шындығында мұғалімдер әлемдегі ең маңызды жұмысқа ие. Жалғыз баланы өмірге дайындап қана қоймайды бүткіл халықтың болашағын қамтамасыз етушілер. Ұстаздың шеберлігі баланың өмірін жақсы жаққа өзгертуіне мүмкіндігі бар. Мұғалімдер оқушылардың

өмірін толықтыратын тірек бола алады. Олар баланың әрі қарай ұмтылуына және үлкенірек армандауға үлгі және шабыт бола алады.

Мұғалім оқушыларға өмір және жеке мақсаттар туралы түсініктерді қалыптастыруға көмектеседі. Мұғалімдер сонымен қатар оқушылардың ойлау немесе қабылдау шектерін кеңейтіп, олардың шығармашылық қабілеттерін арттыра алады. Оқыту - бұл күрделі әрі жауапкершілікті толық сезінуге арналған жұмыс, бірақ бұл басқа адамның өміріне әсер ете алатын жұмыс. Мұғалімдер - оқушылар үшін үлгілі тұлға. Мұғалімдер жеке жағдайы дұрыс болмаған сәттің өзінде оқушыларына оң көзқарас танытады. Ұстаз әрқашан өз оқушыларына жанашырлықпен қарайды, оқушылардың жеке бас жағдайын түсінуге тырысады және олардың оқу мақсаттары мен жетістіктерін бағалайды. Олар білім берудің күшін қамтамасыз етушілер. Білім өмірде қол жеткізуге болатын барлық нәрселердің негізі болып табылады. Мұғалімдер қазіргі жастарға сапалы білім беруге тырысады, сол арқылы оларға жақсы болашаққа мүмкіндік береді. Олар балалардың қызығушылықтарын кеңейтіп, оқушыларын жақсы жұмыс істеуге итермелейді. Ұстаздар сондай-ақ шабыт пен мотивацияның көзі болып табылады. Мұғалімдер оқушыларды жақсы оқуға шабыттандырады, оларды еңбексүйгіштікке баулиды. Мұғалімдер, әдетте, білімнің күшіне және балаларға жақсы үлгі көрсетудің маңыздылығына сенеді және сол сенім негізінде сабақ береді.

Білім - ел дамуының негізгі аспектісі. Егер қоғамның жастары білімді болса, болашақ жарқын болады. Мұғалімдер өмір сапасын жақсартатын білім береді, сондықтан жеке адамдарға да, бүкіл қоғамға да көп нәрсе әкеледі. Мұғалімдер оқушылардың, демек, болашақ жұмысшылардың өнімділігі мен шығармашылығын арттырады. Ұрпақ болашағы, халқымыздың келешегі қазіргі ұстаздардың қолында. Тәуелсіз ел атанып, төбемізге ту тігіп, тіліміздің мәртебесі артып, әлемге атымызды танытып жатқан кезеңде ұлттың, елдің болашағы-жас ұрпақ тәрбиесіне де мықты көңіл бөлінуде. Осы егеменді, тәуелсіз Қазақстанда өркениетке бастар жолдың бастауы мектеп десек, мектептің басты тұлғасы, жүрегі-мұғалім.

Жаһандану заманында ұлттық бәсекеге қабілетті болудың көрсеткіші – білім деңгейімен өлшенеді. Сондықтан, әлемдік білім кеңістігіне кірігіп, білім беру жүйесін халықаралық биікке көтеру кезек күттірмейтін өзекті мәселе. Бұл мәселені шешудің кілті - ұстаздардың қолында. Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев «Болашақта еңбек етіп, өмір сүретіндер – бүгінгі мектеп оқушылары, мұғалім оларды қалай тәрбиелесе, Қазақстан сол деңгейде болады. Сондықтан ұстазға жүктелетін міндет ауыр» – деген еді. Ұрпаққа тәрбие беру, білім нәрімен сусындату – екінің бірінің қолынан да келе бермейді. Сондықтан, ұстаз болу – жүректің батырлығы деп бағалауға болады.

Мұғалім – болашақтың білім нәрін себушісі. Ұстаз – оқушы алдында мәртебесі қашан да биік жан. Тәрбиенің қайнар көзі әрине білімде. Білімді өскелең ұрпаққа тәрбие беруде ұстаз рөлі ерекше. Жас ұрпаққа жаңаша білім беру жолында түбегейлі өзгерістер жүріп жатыр. Жеке тұлға, яғни дарынды шығармашыл тұлға қалыптастыру білім мен тәрбие берудегі мемлекеттік істің ең маңыздысы. Мақсатты білім беру – тұлға дамуын жүзеге асыратын мәселе.

Адамзат баласының өз ұрпағын, оқыту мен тәрбиелеудегі ең тиімді ізденістерін, тәжірибиелерін жалғастырып, тың жолдар іздеу, педагогиканың озық үлгілерін жаңашылдықпен дамыту жалғаса бермек.

Әл-Фараби атамыз: «Ұстаз... жаратылысынан өзіне айтылғанның бәрін жете түсінген, көрген, естіген және аңғарған нәрселердің бәрін жадында жақсы сақтайтын, ешнәрсені ұмытпайтын... алғыр да аңғарымпаз ақыл иесі..., мейлінше шешен, өнер-білімге құштар, аса қанағатшыл жаны асқақ және арнамысын ардақтайтын, жақындарына да, жат адамдарына да әділ..., жұрттың бәріне... жақсылық пен ізгілік көрсетіп...қорқыныш пен жасқану дегенді білмейтін батыл, ержүрек болуы керек», -демекші-ұстаздардың еңбегін ұлы ететін өздері емес, шәкірті. Білім нәрімен сусындатып, үйретуден талмаған ұстаздың сан жылдар бойғы еңбегінің жемісі – аяулы әрі білімді шәкірт. Бәйгеден оза шауып, мыңнан тұлпар, жүзден жүйрік келген шәкірт үшін ұстаздың қуанышы сіз бен бізге елестетуге келмейтін сезім.

Алғаш мектеп табалдырығын аттаған күні сізді құшаяқ жая қарсы алған аяулы жанның екінші анаңыздай болып кетерін сезініп көрдіңіз бе?! Әрине, жоқ. Бірақ әрбір күн өткен сайын жаныңыздан табылып, әр аптаның жеті күнінде жеті рет көрісіп, көңіл ұясына тұрақтап қалған ұстазға деген махаббат өлмек емес.

Ә.Бөкейханов атамыз: «Кім қай халықтың тілінде сөйлесе, сол халыққа қызмет етеді», -дейді. Патриот тәрбиелеуде өзгермес қағида осы болар. Руханиятта үлкен өзгерістер жасау үшін де үлкен, елін сүйетін жүрек болуы шарт. Ақыл дейтін өлшеусіз құндылықты осы патриоттық рухпен егіз өсіру болашақтың айқын кепілі болады.

Аңдатпа. Мақалада әлемдегі сан қырлы маман иелері мен әлемдегі данышпандардың барлығы ұстаздан білім алатындығы туралы айтылған. Қазіргі таңда бәріміз куә болып жүрген үлкен өзгерістерді білімді тұлғалар дүниеге әкелгенін білеміз. Ұстаз - бұл біздің қоғамның ең маңызды мүшелері. Олар балалардың жол бастаушысы және ертеңгі баланың болашақта қандай тұлға болып қалыптасуына тікелей ықпал етуші отбасынан бөлек маңызды рөл атқарушы. Ұстаздың біздің өмірімізде алатын орны туралы қамтылған.

Аннотация. В статье рассказывается о многогранном специалисте в мире и о том, что все гении в мире получают знания от учителя. Все мы знаем, что большие перемены, свидетелями которых мы являемся сегодня, привели к появлению образованных личностей. Учитель - это самые важные члены нашего общества. Они являются инициаторами детей и играют важную роль, помимо семьи, которая непосредственно способствует становлению будущего ребенка как личности. О месте учителя в нашей жизни.

Abstract. The article tells about a multi-faceted specialist in the world and that all geniuses in the world receive knowledge from a teacher. We all know that the great changes we are witnessing today have led to the emergence of educated individuals. The teacher is the most important members of our society. They are the initiators of children and play an important role, in addition to the family, which directly contributes to the formation of the unborn child as a person. About the teacher's place in our life.

Қашықтықтан оқыту режимінде студенттермен жұмысты қалай ұйымдастыруға болады

*Аметсана Олжас Мұхтарұлы,
Талдықорған агро-техникалық колледжі, Талдықорған қ.*

Коронавирустық инфекцияның таралуын болдырмау және балалардың денсаулығын сақтау жөніндегі қажетті шараларға байланысты Қазақстанның Білім министрлігі шектеулер кезеңінде қашықтықтан оқытуға көшуді ұсынды.

Мұндай перспектива көптеген педагогтарды қорқытты. Алайда, қазіргі уақытта педагогтарға қашықтықтан оқытуды ұйымдастыруға көмектесетін көптеген құралдар мен білім беру мазмұны бар.

Бұл жадынамада біз қашықтықтан білім беру технологияларын қолдана отырып, педагогтың сабақ циклін өткізу алгоритмін ұсынамын.

1. ДАЙЫНДЫҚ

Ең алдымен, өзіңізді және студенттеріңізді қашықтықтан оқыту сыныптағы сияқты маңызды, бірақ сіздің араңызда қашықтық болады деп конфигурациялау керек. студенттердің материалды өз бетінше зерттеуде көп еңбекқорлықты көрсетуі керек, ал бақылау сіз оларға қашықтықтан беретін тапсырмаларды орындауды бағалау арқылы жүзеге асырылады.

ұмыс бағдарламасын қайта қарап шығыңыз (қалған тақырыптардың қайсысы осы жылы міндетті түрде зерттелуі керек, қайсысы келесі оқу жылына ауыстырылуы мүмкін; қандай материалды қайталау қажет; студенттердің қандай дағдыларын пысықтау қажет) және қашықтықтан білім беру технологияларын қолдануды ескере отырып, жаңа күнтізбелік-тақырыптық жоспарлау жасаңыз.

2. ОҚУ ПЛАТФОРМАСЫН ТАҢДАУ

Студенттер мен өзара әрекеттесу платформасын таңдау керек-дәл осы жерде сіз оқуға арналған материалдар мен тапсырмаларды орындау формаларын орналастырасыз (жібересіз). Бұл өте маңызды сәт, өйткені материалды игеру сапасы білім мазмұны бар платформаға байланысты.

Сіз интернеттегі әртүрлі ресурстардың сілтемелерін өз бетіңізше оқып, тесттер мен онлайн жаттығулар жасай аласыз немесе өз мәтіндеріңізді жаза аласыз, әртүрлі интернет қызметтерін қолдана отырып бейнелер, презентациялар мен тесттер жасай аласыз. Алайда, жаңа материалды зерделеумен, оны бекітумен және тексерумен оқытуды неғұрлым жан-жақты жүзеге асыру бірыңғай тәсілмен толық жүзеге асырылуы мүмкін және ол үшін білім беру онлайн-платформаларын пайдалану ұсынылады.

3. ҚАШЫҚТАН ОҚЫТУ ФОРМАСЫН ШЕШІҢІЗ

Әрі қарай, сіз қашықтықтан оқыту формасын анықтауыңыз керек. Егер сіз студенттердің экрандарға жинап, онлайн режимінде сабақ өткізгіңіз келсе, Сіз ақысыз вебинар жүйелерін (мысалы, **Google Hangouts, Skype, Zoom**, "виртуалды сынып" тегін қызметін пайдалана аласыз. және т. б.).

Егер сіз және сіздің студенттеріңіз ресурстармен бір-бірінен еркін режимде жұмыс істейтін асинхронды оқыту режимін таңдасаңыз, онлайн-сабақтары бар тиісті білім беру онлайн платформасын таңдау қажет. Қазіргі уақытта Қазақстандық электронды мектеп жаппай қол жетімді; басқа танымал контент жасаушылар өз ресурстарын карантин кезеңінде ақысыз етті (қашықтықтан оқытуды ұйымдастыру үшін пайдалануға болатын онлайн-білім беру платформалары мен интернет қызметтеріне қысқаша шолу)" білім беру платформалары" және "басқа ресурстар"қойындыларына орналастырылған.

Егер сіз өз материалдарыңызды қолдана отырып сабақ құрғыңыз келсе, онда осы контексте студенттерге тапсырмаларды орналастырудың ең ыңғайлы құралы-үй тапсырмасы модулі бар электронды күнделік. Материалдарды **Platonus** жүйесінде, (немесе оларға сілтемелерді) дискіге (**Google Drive, Яндекс.Диск, бұлт Mail.ru және т.б.**) және оларға сілтемені электрондық журналға орналастыра алады.

НАЗАР АУДАРЫҢЫЗ

Қашықтықтан оқыту кезінде студенттер компьютер экранының артында отырып үй тапсырмасын орындауды талап етудің қажеті жоқ; студент тапсырмаларды әдеттегідей (дәптерде) орындай алады, содан кейін өз жұмысының нәтижесін суретке түсіріп, фотосуретті сізге жібере алады.

4.САБАҚ КЕСТЕСІН ҚҰРЫҢЫЗ

Материалды игеруге және тапсырмаларды орындауға бөлінген "оқу уақытын" (оңтайлы – күннің бірінші жартысы) белгілеңіз. Кестені құру кезінде есіңізде болсын:

Сіздің басқа әріптестеріңіз онлайн оқытуды жүзеге асырады, сондықтан балаларды көп материалмен толтырмауға тырысыңыз; ең бастысы - материалды игеру және бір сабақтың тапсырмаларын орындау балада 45 минуттан аспауы керек - 1 сағат;

Ең дұрысы, сіз сабақ кестесін әріптестеріңізбен келісуіңіз керек. Қашықтықтан оқыту форматында оқу күнін сабақтар бойынша емес, пысықтағыңыз келетін блоктар бойынша бөліңіз.

Есіңізде болсын:

Сабақтарды өткізу кестесі сақталуы тиіс және оқыту басталған кезде барлық материалдар жасалып (іріктеліп), тиісті орындарға орналастырылып, студенттерге (және олардың ата-аналарына) жеткізілуі тиіс.

5.СТУДЕНТТЕРМЕН КЕРІ БАЙЛАНЫС

Қашықтықтан оқытудағы студенттермен кері байланыс – ең бастысы. Сізге қойылған тапсырма студенттерге түсінікті ме, оқу материалдарына толық қол жетімділік қамтамасыз етілген бе және т. б. үнемі білу қажет.

Қарым-қатынас жасау үшін студенттерге пайдалануға болады:

<u>Skype</u>	Бірлескен қоңыраулар мен чаттар үшін. Балама нұсқалар: масштабтау және Google Hangouts. Бейне байланыс үшін жақсы Интернет байланысы қажет
--------------	--

<u>ВКонтакте</u>	Сіз хат алмасуға, фотосуреттер, бейнелер мен құжаттармен алмасуға, сонымен қатар хабарламаларды модерациялауға болады. Жылдам кеңес беруді ұйымдастыруға жақсы, бірақ сіз балаларға Желідегі қарым-қатынас ережелерін түсіндіруіңіз керек.
<u>WhatsApp</u>	Ортақ чаттарға арналған танымал бағдарлама: фотосуреттерді, бейнелер мен құжаттарды бөлісуге болады. Жылдам кеңес беруді ұйымдастыру үшін жақсы
<u>Viber</u>	Ортақ чаттарға арналған танымал бағдарлама: фотосуреттерді, бейнелер мен құжаттарды бөлісуге болады. Жылдам кеңес беруді ұйымдастыру үшін жақсы

6.САБАҚ (САБАҚТЫҢ ӘДЕТТЕГІ ФОРМАСЫН ҰМЫТЫҢЫЗ)

Қашықтан жұмыс істеудің тиімді шарттарының бірі-тапсырмаларды жиі өзгерту және көптеген тәжірибелер. Өйткені, балаларға үлкен көлемдегі ақпаратты қабылдау және игеру немесе ұзақ уақыт бойы бір тапсырманы орындау қиын. Бірнеше жұмыс түрлерінен сабақ жасаңыз, мысалы, бейнені көруге 5-10 минут, тапсырмаларды орындауға 10 минут және қолмен жазуға 10 минут.

Ұй тапсырмасын талдауды ұмытпаңыз (жеке қателіктер студент жеке хабарлануы керек, ал жетістіктер мен қызықты шешімдер туралы бәріне хабарлау керек; сонымен қатар студенттердің оны орындаудағы жетістіктері мен сәтсіздіктеріне жалпы шолу, қиын сәттерді түсіндіру және т.б.). Мұны мәтіндік түрде немесе қысқа бейне шолудың көмегімен жасауға болады (оны телефонға жазып, студенттермен қарым-қатынас жасайтын жерге орналастыруға болады).

Енді қашықтықтан өткізілетін сабақтардың мазмұны туралы аз - жаңа материалды зерттеуді ұйымдастыратын материалдар. Сіздің студенттерге ұсынатын және өз жұмысыңызда қолданатын материалдардың сапасына сыни көзқараспен қарауды ұсынамыз, оларды игеру (білу, түсіну, қолдану және бекітуді бастапқы тексеру тапсырмаларын орындау) 45 минуттан аспауы керек - 1 сағат:

Ұзын мәтіндерден аулақ болыңыз. Мәтінде ең маңызды нәрсені қалдырыңыз, егер баланың тақырыбы қызығушылық танытса, қосымша материалдың болуы туралы ескертулер жасаңыз.

Мәтінді құрылымдаңыз, мәтінді бөліктерге бөлу керек. Жоғарыда келтірілген мәтіннің соңында қысқаша қорытынды жасаған жөн.

Инфографикасы бар мәтіндерді қолданыңыз-схемалар және басқа визуализация материалды жақсы түсінуге және оны есте сақтауға мүмкіндік береді.

Тапсырмалар мен оқу блоктары көлемі мен күрделілігі бойынша теңдестірілген болуы тиіс.

Сонымен қатар, есіңізде болсын:

Қашықтықтан оқыту кезінде студенттер Сіз берген тапсырмаларды өз бетінше орындау керек уақытты нақты көрсетуі керек. Олар тапсырмалардың бір бөлігін сабаққа бөлінген уақытта орындай алады (білім беру онлайн платформаларын пайдалану кезінде мұны жасау өте оңай). Бұл сізге баланың үлгерімін бірден көруге және қажет болған жағдайда жұмысты реттеуге мүмкіндік береді. Мысалы: [Kahoot!](#) [LearningApps.org](#), Quizizz, Wordwall платформаларын пайдалансаңыздар болады.

Қашықтан оқыту кезінде студенттер үшін оларды қалай және не үшін бағалайтындығыңызды түсіну маңызды. Үй тапсырмасын беру кезінде бұл туралы хабарлауды ұмытпаңыз!

Бағалау үшін Сіз онлайн платформалардың мүмкіндіктерін пайдалана аласыз, сауалнама қорытындылары бойынша бейнеконференция режимінде бағалар қоя аласыз немесе алдын ала келісілген бағалау өлшемшарттары негізінде бағалар қоя аласыз.

Ашық жауап берілген тапсырмалар мен сізге жіберілген материалдар жаңа сабақ басталардан 3 сағат бұрын бағалануы керек, әйтпесе студенттер қашықтықтан сабақтың мотивациясы мен маңыздылығын жоғалтады;

Студенттердің жақсы демалуын қамтамасыз ету үшін дүйсенбі-жұма күні кешке үй тапсырмасын беруге болмайды; осы кезеңде берілген тапсырмалар орындалмайды.

7.Интерактивтілік

Қашықтан оқыту білім беру процесіне қатысушылардың интерактивті өзара әрекеттесуін толығымен жояды деп сену қате. Кейбір жағдайларда бұл одан да тиімді, өйткені ол әрқайсысының мүмкіндіктерін ерекше жағдайларды ескеруге мүмкіндік береді. Сіз топтарда талқылауды еркін ұйымдастыра аласыз, жаңа материалды оқу кезеңінде де, тапсырмаларды орындау кезеңінде де сөйлесе аласыз. Осы мақсаттар үшін Сіз дұрыс білім беру порталын таңдауыңыз керек немесе мессенджер немесе чатты қолдана отырып сапалы кері байланыс жасауыңыз керек. Топта орындау үшін кейбір тапсырмалар жасауға тырысыңыз – жалпы жоба, рөлдерді бөлумен күрделі міндет және т.б. мұның бәрін ашық құжаттардың, вебинарлардың, желілік ресурстардың заманауи технологиялары арқылы жүзеге асыруға болады.

8. АТА-АНАЛАР ТУРАЛЫ ЕСТЕ САҚТАҢЫЗ

Оқытудың жаңа түріне көшу сөзсіз колледж студенттеріне ата-аналарына көптеген сұрақтар туғызады. Олардың ішіндегі ең маңыздыларына жауаптары бар егжей-тегжейлі жадынама жасаңыз: оқыту қалай ұйымдастырылады, ол қай уақытта өтеді, үй тапсырмасын қайда іздеу керек, консультациялар қашан және қалай өтеді, балаларының оқу нәтижелерін қайда және қалай көруге болады.

Кез келген мессенджерді (WhatsApp, Viber, электрондық журнал) пайдалана отырып, ата-аналар үшін ортақ чат ашыңыз.

Мүмкіндігінше (білім беру онлайн-платформаларын қолданған жағдайда) ата-аналарға балаларының оқу процесін өз бетінше бақылай алатындай етіп тіркелуге көмектесіңіз.

9.ИНТЕРНЕТ ЖОҚ!

Біздің студенттерімізде үйде Интернеттің болмауы жағдайына жиі тап болуымыз мүмкін. Бұл өте маңызды мәселе, оны физикалық медиа көмегімен қашықтан шешу керек. Кәдімгі оқулықты, басып шығарылған материалдар мен тапсырмаларды қолдана отырып, материалды зерттеу жұмыстарын ұйымдастыруға тура келеді. Есіңізде болсын, әр сабақтың алдында бала осы ақпарат тасымалдаушыларымен жұмыс істеу туралы нақты нұсқаулар алуы керек. Сондай-ақ, материалды игеруді бақылауды қамтамасыз етудің барлық нұсқаларын және тексеру нәтижелерін студентке уақтылы жеткізуді қамтамасыз етіңіз.

Бұл жағдайда педагогтан студентке және керісінше материалдарды жеткізу жүйесін нақты пысықтау қажет. Мүмкін бұл сіздің колледжіңіздің холлындағы кәдімгі қорап немесе пошта жәшігі немесе студенттермен жеке кеңес беру болуы мүмкін, бәрі сіздің қиялыңызға және студенттермен және олардың ата-аналарымен қарым-қатынастағы шектеулер деңгейіне байланысты.

10.ПАДАГОГТАРҒА КІМ КӨМЕКТЕСЕДІ?

Көптеген компаниялар қашықтықтан оқытуды ұйымдастырған кезде өз ресурстарымен жұмыс істеу үшін арнайы вебинарлар ұйымдастыруда. Мысалы: «ТАЛАР» КЕАҚ on-line режимінде ТЖКБҰ педагогтарына түрлі курстар ұйымдастырып, педагогтардың компьютерлік білім сауаттылықтарын арттырған.

Қашықтықтан оқыту күрделі процесс екенін сөзсіз. Алайда, заманауи білім беру ресурстарының болуы педагогтың материалды зерттеуді ұйымдастырудағы және оның дамуын бақылаудағы міндеттерін жеңілдетуге арналған. Педагогтың маңызды міндеті, ол дұрыс материалды таңдау және студенттермен байланысты үзбеу болып табылады.

Қорыта келе айтарым, қашықтықтан оқыту жүйесінің рөлі қазіргі таңда білім саласы үшін өте жоғары, себебі бұл жүйе арқылы мұғалімдеріміз бен оқушыларымыз әлемдік ақпараттармен байланысуга, білімдерін онлайн жалғасыруға, ғылыми және шығармашылық жұмыстарын жетілдіруге, әлемдік ақпарат кеңістігінде өздерінің білімдерін шындауға зор мүмкіндік алады

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Білім беру ұйымдарына электрондық оқыту жүйесін енгізу жағдайында педагогтардың біліктілігін арттыруды ұйымдастыру әдістемесі / Ахметова Г.К., Караев Ж.А., Мухамбетжанова С.Т. // Алматы:АҚ «ҰБАО «Өрлеу», 2013.

2. Қазақстан және ТМД елдеріндегі білім беруді ақпараттандырудың IV Халықаралық форумының ғылыми мақалалар жинағы (18-19 бет.38-39 бет. 118-119 бет. 460-461 бет).

3. Журнал «Мектеп» № 11(6 бет)

4. Журнал «Информатика негіздері» № 1 – 2010 ж (11-14 б)

Аңдатпа. «Қашықтықтан оқыту режимінде студенттермен жұмысты қалай ұйымдастыруға болады» тақырыбында жазылған мақала. Білім сапасын арттырудың тиімді жолы – білім беру жүйесінде сабақта ақпараттық технологияларды пайдалану. Келешек қоғамымыздың мүшелері жастардың бойында ақпараттық мәдениетті қалыптастыру қоғамның алдында тұрған ең басты міндет. Олай болса, қашықтықтан оқыту – бүгінгі күннің кезек күттірмейтін өзекті мәселелердің бірі деп айтуға болады.

Аннотация. Статья на тему «Как организовать работу со студентами в режиме дистанционного обучения». Эффективный путь повышения качества образования-использование информационных технологий на уроках в системе образования. Формирование информационной культуры у молодежи-членов нашего будущего общества - самая главная задача, стоящая перед обществом. Таким образом, можно сказать, что дистанционное обучение – одна из самых актуальных проблем сегодняшнего дня.

Abstract. Report on the article "How to organize work with students in the distance learning mode". An effective way to improve the quality of education is the use of information technologies in the classroom in the education system. The formation of an information culture among young people-members of our future society - is the most important task facing the society. Thus, we can say that distance learning is one of the most pressing problems of today.

2 секция. Қашықтықтан білім беру: әдіснама, әдістеме және технологиялық аспектілер

Қашықтан оқыту-оқыту нысаны ретінде

*Ақылбек Айгерім Кәдірбекқызы,
Сарыжаз кәсіптік-техникалық колледжі*

Әлем күн сайын жаңаруда. Күн сайын түрлі жаңалықтар ашылуда. Қазақстандағы білім беру жүйелерінің құрылымдарында елеулі өзгерістер болып жатыр. Ең үлкен өзгеріс – оқу орындарының қашықтықтан оқытуға көшуі. Қашықтықтан оқыту көп жылдан бері оқу орындарында дәстүрлі түрде өз орнын тауып келген оқытудың бір түрі екендігі бәрімізге мәлім. Дегенмен, қазіргі таңда әлемде болып жатқан індеттің таралуына байланысты бұл оқыту түрінің маңыздылығы арта түсті.

Қашықтан оқу - оқу процесінің барлық құрамдас бөліктерін көрсететін және ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың ерекше құралдарымен немесе интербелсенді әдістерді қарастыратын басқа да құралдармен алыстан жүзеге асырылатын оқытушы мен білім алушылардың өзара іс-қимылы.

Қашықтықтан оқыту басталғалы бері білім саласындағы барлық мұғалімдерге көп ізденуге тура келді. Қашықтықтан оқыту ерте ме, кеш пе бізге жететін еді. Өйткені бұл – заман талабы. Ақпараттандырылған ғасырда озық технологияның үздік жемістерін пайдалану – дамыған елдердің шешімі. Еліміз үшін бұл да бір жаңа белес, жаңа шың! [\[1\]](#)

Қашықтан оқуды ұйымдастырудың негізгі кезеңдері:

1-қадам. Күтілетін нәтижелерді басқару

2-қадам. Бағалау әдістері

3-қадам. Оқыту үшін технологиялар мен платформаларды таңдау

4-қадам. Инклюзивті оқу ортасын құру

1-қадам: Күтілетін нәтижелерді басқару

Қашықтан оқыту оқу пәні бойынша негізгі мақсаттарға қол жеткізу үшін оқытушының білім алушыларға берілетін көмегі бойынша икемді түсінігін талап етеді. Ең алдымен білім алушылар өздерін жайлы сезінуі тиіс және пән бойынша оқу мақсаттарына мұқият назар аударуы қажет.

Өзіңізге үш сұрақ қойыңыз:

1. Мен білім алушыларды неге үйреткім келеді (олар қандай оқу нәтижелеріне жетеді)?

2. Білім алушылар мұны қалай үйренеді (олар оқу нәтижелеріне қалай жетеді)?

3. Мен оларға қалай қолдау көрсете аламын (мен оларға оқу нәтижелеріне қол жеткізуге қалай көмектесемін және олардың оқу нәтижесін қалай білуге болады)?

Осы сұрақтардың жауаптарына сүйене отырып, өз жұмысыңызды жоспарлаңыз. Ол үшін «Қандай оқу материалын аламын? Білім алушылардың жұмысын қалай бақылаймын және оларға кері байланысты қалай және қашан беремін?» деген сұрақтар төңірегінде ойланыңыз.

2-қадам: Бағалау әдістері

Сіздің оқу нәтижелеріңіз бұрынғыдай қалғанмен, оқытудың онлайн форматында оған қалай қол жеткізуге болатынын білу маңызды. Ең алдымен, білім алушыларға өздерінің жаңаша оқуын көрсетуге көмектесу керек.

Мұғалімге:

✓ Оқу мақсаты өзгерусіз қалады, яғни оқушылардан күтілетін оқу нәтижесі сақталады. *Ойлану керек: оқушыларды оқу нәтижесіне қалай жеткіземін?*

✓ Білім алушыларға өздерінің оқу нәтижесін көрсете алатындай бағалау әдістерін анықтау.

✓ Білім алушылардың жұмыстарын бағалауды жүргізу процесін мұқият ойластыру (мұғалімнің жеке бағалауы, оқушылардың бірін-бірі бағалауы, өзін-өзі бағалауы және т.б.)

3-қадам: Технологияны және білім беру платформасын таңдау

Технологиялық жүйенің қандай түрі сізге ыңғайлы, тәжірибеңіз бар сол платфоаны таңдау. Мысалы: Google құжаттарындағы жұмыс беттері.

Google құжаты арқылы оқу материалын дайындаңыз және оқушылардың материалдарға қолжетімділігін қамтамасыз етіңіз. Оқушылардың әрқайсысы

берілген оқу материалын өздеріне жүктеп алып, жеке немесе бірлесе орындалған тапсырмаға (тапсырманың орындалу міндетіне байланысты) мұғалімнің түсініктеме бере алуын қамтамасыз ете отырып, орындайды. Бұндай жұмыс жасау мұғалімге өз тарапынан балалардың жұмысын бақылауға және оларды бағыттауға қолайлы.

Мұғалім:

- ✓ Білім алушылардың барлығы білетін жеңіл қолдана алатын арнайы интернет-платформаларын пайдалану;

- ✓ Жаңа қолайлы интернет-платформаларды қолдануды біртіндеп енгізу және білім алушыларды жұмыс істеумен үйрету (жаңа платформаны меңгеруге көп уақытыңыздың кетпеуін назарда ұстаңыз)

Мақсатты анықтап алыңыз, оны қиындатпаңыз, алайда оқуды тым жеңілдетпеңіз!

4-қадам: Инклюзивті оқу ортасын құру.

Мұғалімге тиімді оқуды қолдайтын ортаны құру қажет. Білім алушыларды онлайн-ортада өздерінің қабілеттері мазалайды, интернеттің қолжетімділігі немесе өз оқуын көрсете алу мүмкіндігі алаңдатады. Оқытушы білім алушыны қолдаудың өзіндік стратегияларын әзірлеу қажет болуы мүмкін (мысалы, оқушының сұрақтармен немесе проблемалармен хабарласуына түрткі болатын электрондық хатты/хабарламаны жіберу).

Мұғалім -

Әрбір білім алушының жеке қажеттілігін ескере отырып оқу ортасын құру.

Мұғалімге:

- ✓ Әрбір білім алушының қажеттілігін анықтау;
- ✓ Қажеттілікке сәйкес білім алушыны оқуға тартатын, ынтасын оятатын жеке хабарламалар жіберу;

- ✓ Қажеттілігі бар білім алушымен жеке онлайн-сабақтарын өткізу;

- ✓ Білім алушының орындаған тапсырмаларына кері байланыс беру;

- ✓ Білім алушыны онлайн-сабақта белсенді болуыға ынталандыру әдістерін қолдану;

- ✓ Әрбір білім алушының АКТ дағдыларының әртүрлі болуы, онлайн-сабақта қолданатын ресурстарды іріктеу, қажет болған жағдайда жекелеген білім алушыларды үйрету;

- ✓ Әртүрлі отбасылық жағдайлардың орын алуы мүмкін екенін ескеру. [\[2\]](#)

Қазіргі кезде қашықтан оқытуда қолданылатын онлайн оқу құралдары

1. Google Classroom қосымшасы

Бұл қосымша компьютермен де, ұялы телефонмен де кіруге ыңғайлы. Ұялы телефон үшін алдын ала бағдарламасын жүктеп алу қажет. Мұғалімдер де, оқушылар да gmail пошта арқылы тіркелу қажет. Тіпті, мектепті де тіркеуге болады. Бұл мектеп әкімшілігі үшін мұғалімдер мен оқушылардың жұмысын қадағалап отыруға ыңғайлы болары сөзсіз. Ең бастысы, бұл қосымшада арнайы журнал болады. Кімнің қай уақытта тапсырғанын, қанша балл алғанын қадағалап отырасыз. Сонымен қатар оқушылардан келген файлдардың барлығы Google Дискте сақталады. Кез келген уақытта қолжетімді болады.

2. Telegram немесе WhatsApp

Иә, бұл – бәрімізге белгілі мессенджер. Барлық оқушының жылдамдығы жоғары ғаламторға шығатын мүмкіндігі жоқ. Бұл орайда мессенджерлерді пайдалануға болады. Соның ішінде ең тиімдісі осы Telegram мен **WhatsApp** деп санаймын. Компьютер арқылы да, ұялы телефонмен де кіре аласыз. Мұнда канал ашып, оқушыларға сол каналдың сілтемесін жіберуге болады. Каналды күнделікті сабақтарыңызды, тапсырмаларды жариялап отырасыз. Бір пайдасы оқушылар мұндай жаза алмайды, тек бақылап, көріп отыра алады. Ал сұрақтарын жеке хат арқылы жолдайды. Сонымен бірге қысқаша сауалнама ұйымдастыруға да болады.

3. Zoom, Cisco Webex, Google Meet программалары оқушылармен бірлесіп жұмыс жасауға көп көмегін тигізді.

4. Jamboard – мәтіндерді басып шығаруға, жазуға, редакциялауға, сурет салуға, суреттер жүктеуге болады. (1-сурет)

1-сурет

5. Learningapps- бұл әр түрлі пәндер бойынша интерактивті оқу-әдістемелік қосымшалар жасауға мүмкіндік беретін, білім беру процесін қолдау үшін арналған сервисі. (2-сурет)

(2-сурет)

6. Kahoot, Quizizz қосымшаларын пайдалану арқылы ойын түрінде тест тапсырмаларын орындауға мүмкіндік бар. (3-сурет)

(3-сурет)

7. Flippity.net сайты. Бұл сайт туралы айтатын болсам өте көп, сіз бұл сайтта сөзжұмбақтар, тесттер, бинго, неше түрлі ойындарды жасақтап оны сабақта қолдана аласыз. (4-сурет)

(4-сурет)

Қазір қашықтықтан оқытуға арналған бағдарламалар өте көп. Дегенмен, бұл ұсынылған қосымшалар ең тиімді және қолжетімді деп санаймын.

Қолда бар барлық мүмкіндікті пайдаланып, қашықтықтан оқуды жалғастыру керек.

Жаңа заманауи технологиялардың дамыған уақытында өзгеріске тез икемделген жаңа тұлға қалыптасуда. Білім алушыларымыз көп оқу, іздену қажеттілігін түсініп, ХХІ ғасырда қажет дағдылардың маңыздылығына көз жеткізуде.

Ендігі кезекте, қашықтан оқыту барысында білім беру үрдісін сапалы жүргізуді одан әрі жалғастыру – мәртебесі биік, маңызы зор мәселе.

Бұл оқыту технологиясы білім берудің ортасында тұратын оқыту жүйесін құру мүмкіндігін береді. Бұл жүйеде мұғалім оқушының жұмыстарын, жеке қызығушылықтары мен сұраныстарын ескереді. Білім беру жүйесінің ортасында оқушы тұратынын ескерсек, оқыту жүйесі тұтасымен өзгереді. Мұғалім оқушыға арналған өзіндік жұмыстарды, тәрбиеге қатысты жұмыстарды ұйымдастырумен шұғылданады. Қашықтықтан оқыту технологиясын қолдану да мұғалімнің рөлі арта түседі және өзгереді.

Қашықтан оқыту дәстүрлі оқыту түрінің барлық құндылықтарын сақтай отырып, кемшіліктерін жеңіп шығуға мүмкіндік береді.

Қашықтықтан оқыту артықшылықтары төмендегідей болып табылады:

- кез-келген жерде, кез-келген мерзімде оқуға мүмкіндігі бар;
- кәсіби қызметпен қатар білім алуға болады;
- оқу үрдісінде ақпараттық және телекоммуникациялық технологиялардың жаңа жетістіктерін пайдалана отырып, студент пен оқытушылар арасындағы белсенді сұхбат, оқу ақпаратына мүмкіндік беру;
- білім алушының мекен- жайына, денсаулық жағдайына, элитарлық және материалдық жағдайына қарамастан тепе – тең дәрежеде білім алуға мүмкіндігі бар.

Қашықтықтан оқыту технологиясы – оқушы дайындау мен олардың біліктілігін әрі қарай тереңдете арттыру бағытындағы осы заманның ең әсерлі де тиімді жүйесі болып табылады және болашақта алатын орны орасан екені даусыз.

Қорыта айтқанда, қашықтықтан оқыту қазіргі заман талабы болса, оны ұйымдастыруда ең бастысы электрондық материалдар, қашықтан оқытудың дидактикалық жасалымы, педагог-үйлестірушілерді дайындау болып табылады.

Бұл біліктілігі жоғары, зияткерлік және кәсіби деңгейі дамыған, халықаралық дәрежедегі бәсекеге төзімді қоғам құруға зор көмегін тигізеді. [3]

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасы педагог кадрларының біліктілігін арттырудың деңгейлі бағдарламасы. Теория. Тәжірибе. Ойлар. 1-бөлім /Әдістемелік құрал / Әлімов А.Қ., Қалғынбаева Ж.С., Обыденкина Л.В., Онищенко Е.А., Рысқұлбекова Ә.Д., Сапарова Г.С., Сурначева О.Г., Тушинская О.Ю. – Астана: «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ Педагогикалық шеберлік орталығы, 2015. – 154 б.
2. Анна С. Коэнмиллер, Альба университетінің кеңесшісі)3
3. Қашықтан оқыту тиімділігі <http://ile-tany.kz>

Аңдатпа. Қашықтықтан оқыту басталғалы бері білім саласындағы барлық мұғалімдерге көп ізденуге тура келді. Қашықтықтан оқыту ерте ме, кеш пе бізге жететін еді. Өйткені бұл – заман талабы. Ақпараттандырылған ғасырда озық технологияның үздік жемістерін пайдалану – дамыған елдердің шешімі. Еліміз үшін бұл да бір жаңа белес, жаңа шың!

Аннотация. С самого начала дистанционного обучения всем учителям в сфере образования пришлось много искать. Дистанционное обучение рано или поздно дойдет до нас. Потому что это современное требование. В век информации использование лучших плодов передовых технологий - это решение развитых стран. Это новая веха, новая вершина для нашей страны!

Abstract. Since the beginning of distance learning, all teachers in the field of education have had to search a lot. Distance learning would sooner or later reach us. Because this is a modern requirement. In the information age, the use of the best fruits of advanced technology is the decision of developed countries. This is a new milestone, a new peak for our country!

Қашықтықтан оқытудың маңызы және рөлі.

Абсатова Айгерім Жомартовна,

Талдықорған өнеркәсіптік индустрия және жаңа технологиялар колледжі

Қашықтықтан оқыту – білім алушы мен педагог қызметкерінің жанама (алыстан) немесе толық емес жанама өзара іс-қимылы кезінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды және телекоммуникациялық құралдарды қолдана отырып жүзеге асырылатын оқыту.

Қашықтан оқыту бұл мұғалімнің біліктілігін көтереді, оқушының өз бетімен білім алуын қалыптастырады, ата-аналардың жаңа технологияға деген көзқарасын өзгертеді.

Оқушылар қашықтан оқу арқылы өз білімдерін жетілдіре алады және ақпарат жүйелерін пайдалану мүмкіндігі артады. Мысалы керекті әдебиеттер мен оқу кітаптарын іздеу, бақылау және тестік тапсырмаларды орындау, лабораториялық жұмыстар, дайын баяндамалар, қашықтан олимпиадаға қатысу оқушының шығармашылық потенциалының дамуына әсер етеді.

Қашықтықтан оқыту технологияларын қолдана отырып оқу процесін ұйымдастырудың негізгі міндеттері:

- оқытуды даралау;
- оқытудың тиімділігін (сапасын) арттыру;
- дәстүрлі оқыту нысаны қолайсыз болып табылатын тұлғалар үшін білім беру қызметін ұсыну болып табылады.

Қазіргі уақытта білім алудың ілгері даму мүмкіндігі зор тәсілдерінің бірі – заманауи телекоммуникациялық технологияларды, атап айтқанда интернет желісін қамтамасыз ететін мүмкіндіктерді қолдана отырып, қашықтан оқыту. Қашықтан оқытудың тиімділігі оған енгізілген педагогикалық мағынамен анықталады, оның түсіндірулерінің ішінде екі түрлі көзқарасты бөліп көрсету керек. Біріншісі, бүгінгі күні кеңінен таралған, қашықтықтан оқыту арқылы мұғалім мен оқушы арасында ақпарат алмасуды білдіреді.

Қашықтықтан оқытудың технологияларын пайдалана отырып оқыған студенттер келесі мүмкіндіктер мен артықшылықтарға ие болады:

- бірінші (колледжден кейін) немесе екінші (үшінші) жоғары білім алу, қайта даярлаудан өту, біліктілікті арттыру;
- жеке оқу жоспары, оқу траекториясын өз бетімен жоспарлау, оқу мерзімін қысқарту;
- негізгі қызметтен қол үзбей оқу;
- уақытты және қаржыны үнемдеу.

Басым бағыты – қазіргі заманғы телекоммуникация құралдарының көмегімен құрылған оқушының жеке танымдылығының қызметі. Бұл тәсіл білім беру субъектілерінің өзара іс-қимылының интерактивтілігін және оқу процесінің өнімділігін қамтамасыз ететін ақпараттық және педагогикалық технологияларды біріктіруді көздейді. Бұл жағдайда ақпарат алмасу және жіберу оқушылардың нәтижелі білім беру қызметін ұйымдастыру үшін көмекші ортаның рөлін атқарады. Оқыту нақты уақытта синхронды түрде жүреді (чат, бейне байланыс, қашықтағы студенттер мен мұғалімдерге ортақ “виртуалды тақталар” және тағы басқалар), сонымен қатар асинхронды (электрондық пошта негізіндегі телеконференциялар).

Вебинар дегеніміз – интернет желілерінің көмегімен онлайн түрде семинар, презентация, дәріс, тренинг, кеңестерді нақтылы уақыт режимінде өткізу.

Чат–сабақтар–бұл желілік технологияны қолданып өткізетін оқу сабақтарының бір түрі. Чат-сабақтарда барлық қатысушылар (оқытушылар, тьютор және студенттер) порталда бір-бірімен жазбаша түрде сөйлеседі. Чатта сабақтың әртүрі болады, олар: мәтіндік чат кеңес сабақтары үшін қолданылады немесе белгілі өзекті тақырыпты талқылып, пікірсайыс өткізу үшін жасалатын сабақтың түрі болып табылады.

Чат сабағы нақты уақытта өткізіледі және нақты кесте мен сұрақ-мәселелерді тұжырымдауды, сонымен қатар сабақ мәтінін талдау және болашақта пайдалану үшін жазу мүмкіндігін талап етеді. Веб-сабақтың көптеген нұсқалары бар: веб-квест негізіндегі қашықтан оқыту сабақтары (зерттелетін тақырып бойынша сілтемелері бар арнайы дайындалған беттер),

форум, семинарлар, іскерлік ойындар және тағы да басқа түрлі конференциялар. Мұндай сабақ электрондық пошта немесе веб-нысандарды қолдану арқылы жүзеге асырылады. Қашықтан оқыту формалары студенттерге ғана емес, сонымен қатар мұғалімдерге де қолданылады және біліктілікті арттыру мақсатында ғана емес, қашықтан оқыту конференциялары мен байқаулар үлкен маңызға ие.

Интернет-форум- бұл оқытушының білім беру барысында интернет аудиториямен, яғни студент/тыңдаушылармен интернет желісінде байланыстыра отырып, бағдарламалар арқылы тікелей байланысқа шығуы.

Интернет-кеңестер: оқу материалын түсінгендігін бекіту үшін білім алу барысында студенттің оқытушыға сұрақ қоюы.

Білім берудің жеке, креативті телекоммуникациялық сипаты-бұл түрдегі қашықтан оқытудың негізгі белгілері, ал оның мақсаты — қашықтағы оқушының шығармашылық өзін-өзі көрсетуі. Қашықтан оқыту интернет-білім берумен тығыз байланысты, бірақ онымен бірдей емес және ұғымдар тұрғысынан екінші – жаһандық желінің мүмкіндіктерін қолдана отырып, оқытудың техникалық және технологиялық ерекшеліктерін қатаң реттейтін бірінші түрдің айырмашылығы.

Қашықтан оқытудың ерекшеліктерін зерттеу (қашықтағы сабақтарды ұйымдастыру, жоспарлау). Оқушыларды қашықтан оқытуға ынталандыру мен қатыстырудың ерекшеліктерін зерттеу (оқушылардың өзіндік жұмысын қалай ұйымдастыруға болады немесе үй тапсырмасын қалай тексеруге болады және тағы да басқалар). АКТ құралдары мен қызметтерін зерттеу. Қашықтан оқыту форматындағы ата-аналармен жұмыстың ерекшеліктері. Ерекшеліктері модулінің өзі бірнеше өзекті тақырыптармен, ұстаздар қауымына қажет ақпараттармен қамтамасыз етілген екен. Алғашқыда синхронды оқытудың асинхронды оқытудан айырмашылықтары, қашықтан оқыту барысында мұғалімнің қызметі мен қашықтан оқыту барысында оқушының іс-әрекеті сияқты мәселелерге қарастырылды.

Зерттеу еңбектерін қарастыра келе қашықтан оқытудың даусыз артықшылықтары мыналар:

- білім беру қызметінің арзандығына қарамай, кешкі немесе сырттай оқу түріне қарағанда әлдеқайда жоғары кәсіби дайындық;
- оқу мерзімін қысқарту;
- Қазақстан мен шет ел ЖОО-нда қатар оқу мүмкіндігі;
- Студенттің ЖОО-ның географиялық орнына тәуелсіздігі.

Дәстүрлі оқыту орталарына қарағанда жаңа электрондық технология оқушыны оқу процесіне белсенді қатыстырып қана қоймайды, сонымен қатар осы процесті басқаруға рұқсат етеді. Дыбыстың, қиымлыдың, образдың және мәтіннің интеграциясы жаңа, мүмкіндіктері мол, әдеттен тыс оқу ортасын қалыптастырады, оның дамыу барысында оқу процесіне қатысатын оқушы саны да арта береді. Оқушылар қашықтан оқу арқылы өз білімдерін жетілдіре алады және ақпарат жүйелерін пайдалану мүмкіндігі артады. Мысалы керекті әдебиеттермен оқу кітаптарын іздеу, бақылау және тестік тапсырмаларды орындау, лабораториялық жұмыстар, дайын баяндамалар, қашықтан

олимпиадаға қатысу оқушының шығармашылық потенциялының дамуына әсер етеді. Әр елде, қалада орналасқан оқушылардың қашықтан оқытуға қатысуы шығармашылық бірігу және жарысу эффектісін береді. Қашықтан оқыту жүйесінде қоданылатын бағдарламалар мен ақпаратты жеткізу жүйесінің инетраактивтік мүмкіндіктері, көптеген дәстүрлі оқу орталарында мүмкін болмайтын кері байланыс орнататы және икемдеп отырады, тұрақты көмек пен сұқбатты қамтамасыз етеді. Қазіргі заманғы компьютерлік телекоммуникация білім және түрлі оқулық ақпарат беруде, дәстүрлі оқу құралдарымен бірдей, ал кейде одан да әсерлі.

Қашықтан оқыту формасы туралы айтқанда, құрамына, барынша мүмкін болатын ақпараттың электрондық көздері (желілікті қоса алағанда): виртуалды кітапханалар, деректер базасы, консультациялық қызметтер, электрондық оқу құралдар, киберсыныптар, т.б. кіретін бір ыңғай ақпараттық-білім кеңістігін жасау туралы айту керек. Әңгіме қашықтан оқыту туралы болып отырғанда, ол жүйеде мұғалім, оқушы және оқулық бар деп түсіну керек. Бұл оқушы мен оқытушының өзара әсері. Осыдан шығатыны, қашықтан оқыту формасын ұйымдастыруда ең бастысы электрондық курстар, қашықтан оқытудың диактикалық жасалымы, педагог-үйлестірушілерді дайындау болып табылады. Қашықтан оқытуды сырттай оқуға ұқсатудың қажеті жоқ, себебі, бұл жерде мұғаліммен және киберсыныптағы басқа оқушылармен тұрақты байланыс бар, күндізгі оқудың барлық жағы, оқудың ерекше формасы ескеріле отырып қамтылған. Бұдан шығатыны, теориялық талдаулар, эксперименттік тексеру, жауапты ғылыми-зерттеу жұмыстары талап етіледі. Өкінішке қарай, біздің инетернетте көріп жүргендеріміз, компакт-дисклердегі электрондық оқулықтар педагогикалық талаптарға жауап бере алмайды. Осыдан барып, қашықтан оқыту курсатырын жасақтаумен және оны әртүрлі базалық, тереңдетілген, қосымша білім беру мақсаттарындағы әдістемелер қолданумен байланысты проблемаларды шешудің мәні зор.

Зерттеу барысында келтірілген фактілер мен мысалдар, Қазақстанда қашықтан оқыту жүйесін құруды және оны аймақтарда кеңейту қажеттігін көрсетеді. Бұл біліктілігі жоғары, интеллектуалдық сапасы күшті, кәсіби деңгейі дамыған, халықаралық деңгейдегі бәсекеге төзімді қоғам құруға зор көмегін тиігзеді,- деп қорытындылағым келеді.

Қазіргі заманда білім жүйесінің заман талабына, уақыттың сұранысына қарай ғарыштап дамуы, әрбір педагогтан сабақты ғылыми жобада жасауын талап етеді. Сабақты ғылыми жобада жасай білген мұғалім оқушы жүрегіне жол тауып, оның сабаққа деген қызығушылығын арттырып, мұғалім мен оқушы арасында түсінушілік пайда болады. Мұғалімнің коммуникативті дамуы: оқушыларды тыңдау, олардың көзқарасын түсіне білу, сын жасай білу, әңгіме, ұйымдастыра білу керек. Әрбір мұғалімнің бойында шартты рефлексиялық қасиеттер қалыптасуы керек: балаларды оқытуды өзінің тәсілін жұмысында қолданып, қиын жағдайларда шешімін тауып, шыға білу керек. Қашықтан оқыту курсы осыған бағытталған. Бірақ бұл оқу бағыты барлық жерде және әрдайым шешім бола алмайды. Оның басты себебі еліміздегі техникалық және әлеуметтік жағдайдың әр түрлі болуы.

Даму үстіндегі мемлекет болғандықтан бұл проблема әрдайым басты назарда болып отыр. Қашықтан оқыту біздің елімізде кең таралуы жайлы айту әлі ертерек, толыққанды қашықтан оқыту туралы айту үшін оқу орындарында және оқушының үйінде де жақсы техникалық және программалық құралдар болуы тиіс. Оның үстіне байланыстың сапасы жоғары болуы тиіс. техниканың жетіспеушілігі;

Қашықтан оқытудың пайдасын да көре білген дұрыс. Әр істен жақсылық іздей білген жөн. Дәл осы оқиғаларға байланысты, яғни COVID-19 вирусының таралуына байланысты қашықтан оқыту таптырмас әрі жалғыз шешім болды. Оқып жүрген студенттер, магистрант, оқушылар бәрі бос уақыттарын отбасымен өткізу мүмкіндігін алды. Сонымен қатар үйде отырып ақ тапсырмаларды орындап, дәріс берушімен байланысы алды. Бұл жетістіктердің бәрі ел экономикасының дамып келе жатқанын көрсетеді. Қиын қыстау уақытта ел қамын жасап, қол жетімді шешімдер қабылдағанына біз қуаныштымыз.

Қорыта келгенде, қашықтықтан оқыту технологиясы білім берудің ортасында тұратын оқыту жүйесін құру мүмкіндігін береді. Бұл жүйеде оқытушы студенттің жұмыстарын, жеке қызығушылықтары мен сұраныстарын ескереді. Білім беру жүйесінің ортасында студент тұратынын ескерсек, оқыту жүйесі тұтасымен өзгереді. Оқытушы студентке арналған өзіндік жұмыстарды ұйымдастырумен шұғылданады. Қашықтықтан оқыту технологиясын қолдану да оқытушының рөлі арта түседі және өзгереді. Сырттай бөлім мен қашықтан оқытуды араластыруға болмайды деген позицияны кейбір авторлар ұстанып отыр. Олардың басты ерекшелігі, қашықтан оқыту кезінде интервентивтіліктің жүйелілігі және тиімділігі қамтамасыз етіледі. Қашықтан оқытуда күндізгі бөлімде оқытылатын материалдар қолданылады. Осымен байланысты қашықтықтан оқыту технологиясын қолданып жүргізілетін білім беру сапасын бақылауды дұрыс жүргізу және жүзеге асыру мәселесі туындайды.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Околесов О. П. Системный подход к построению электронного курса для дистанционного обучения // Педагогика. - 1999. - № 6. - С. 50-56.
2. Полат Е. С. Петров А.Е. Дистанционное обучение: каким ему быть? // Педагогика. - 1999. - №7. - С. 29-34.
3. Пидкасистый П.И. Тыщенко О.Б. Компьютерные технологии в системе дистанционного обучения // Педагогика. - 2000. - №5. - С. 7-12.

Аңдатпа. Ақпараттық технологияларды және компьютерлік желі арқылы жаңа білім әдістерін пайдалану кеңейтіліп келеді. Жаңа ақпараттық технологияларды білім жүйесінде қолданудың ең маңызды факторы негізгі қозғаушы күші — адам. Қашықтықтан оқытуды ұйымдастыру жүйесі оқытушылар мен студенттер арасында, өзара студенттер арасында жұмысқа қатысты кез келген форматтағы файлдармен алмасуды қолдайды.

Аннотация. Расширяется использование информационных технологий и новых методов обучения через компьютерные сети. Важнейшим фактором

применения новых информационных технологий в системе образования является главная движущая сила - человек. Система дистанционного обучения поддерживает обмен файлами между учителями и учениками в любом формате, связанном с работой между учениками.

Abstract. The use of information technology and new methods of education through computer networks is expanding. The most important factor in the application of new information technologies in the education system is the main driving force - the person. The system of distance learning supports the exchange of files between teachers and students, in any format related to the work between students.

Қашықтықтан оқытудың артықшылықтары мен кемшіліктері, педагог көзімен

Даутбек Улбала Болысбайқызы,

*Алматы облысының қызмет көрсету және тамақтандыру саласындағы
инновациялық технологиялар колледжі, Алматы қ.*

ЮНЕСКО-ның Халықаралық комиссиясы қазіргі білім берудің екі негізгі қағидатын анықтайды: «барлық адамдар үшін білім беру» және «өмір бойы оқыту». Бұл қағидалар сөзсіз, бірақ қатаң ресейлік жағдайларда және стереотиптердің әсерінен бірнеше проблемалар туындайды.

Стратегиялық білім беру саласындағы мамандар ХХІ ғасырдың білім беру жүйесі деп аталады. Бүгін бұл үлкен ставка. Қашықтықтан оқыту тақырыбының өзектілігі қазіргі уақытта ақпараттық технологиялар саласындағы шоғырланған әлеуметтік прогрестің нәтижелерін ақпараттық салада шоғырландырады. Информатика дәуірі келді. Қазіргі кезде оны дамыту сатысы телекоммуникация ретінде сипатталады. Бұл байланыс, ақпарат және білім саласы. Кәсіптік білімнің өте тез қартаюына байланысты олардың үздіксіз жақсаруы қажет. Қашықтықтан оқыту нысаны уақытты және ғарыштық белбеуден тәуелсіз бұқаралық үздіксіз өзін-өзі зерттеу, әмбебап ақпарат алмасу жүйесін құруға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, қашықтықтан оқыту жүйесі адамның білім алуына және ақпарат алуына еліміздің барлық аймақтарында және шет елдерде әлеуметтік мәртебесіне қарамастан (оқушылар, студенттер, азаматтық және әскери, жұмыссыздар және т.б.) қарамастан, барлық адамдар үшін бірдей мүмкіндік береді. Бұл қоғамның қажеттілігіне барынша лайықты және икемді түрде жауап бере алатын және елдің әрбір азаматының білім алуға конституциялық құқығын іске асыруды қамтамасыз ететін жүйе. Жоғарыда аталған факторларға сүйене отырып, қашықтықтан оқыту 21-ғасырға мамандардың жоғары біліктілік деңгейін үздіксіз ұстау мен үздіксіз оқыту жүйесі ретінде енетін болады деп қорытынды жасауға болады.

Бұл жұмыстың мақсаты қашықтықтан оқыту жүйесінің артықшылықтары мен кемшіліктерін анықтау болып табылады.

«Қашықтықтан білім беру дегеніміз не?» деген сұраққа іздеу жүйесі бірнеше жауап берді. Оларды қарастырайық.

Қашықтықтан оқыту - бұл компьютерлік және телекоммуникациялық технологиялар мен құралдардың көмегімен толығымен немесе ішінара оқыту. Қашықтықтан білім беру пәні мұғалімнен және/немесе оқу құралдарынан және/немесе білім беру ресурстарынан алынып тасталады.

Қашықтықтан оқыту - өзін-өзі тану негізінде танымдық белсенділікті ұйымдастыру, онда тікелей педагогикалық байланыс азайтылады.

Қашықтықтан білім беру (DL) - студенттерге зерттелетін материалдың үлкен көлемін жеткізуді қамтамасыз ететін технологияларды жинау, оқушылар мен мұғалімдердің оқу үрдісінде интерактивті өзара әрекеттесуін қамтамасыз ету, студенттерге зерттелетін материалды дамыту бойынша, сондай-ақ оқу үдерісінде өз бетімен жұмыс жасауға мүмкіндік беру.

Қашықтықтан білім беру - бұл күндізгі немесе сырттай оқытудың әдеттегі нысандарынан біршама ерекшеленетін жаңа, ерекше білім беру нысаны. Ол басқа құралдарды, әдістерді, оқудың ұйымдастырушылық формаларын, мұғалімдер мен оқушылар арасындағы өзара әрекеттесудің басқа формаларын, студенттер арасындағы өзара әрекеттерді қамтиды.

Осылайша, қашықтықтан білім беру - корреспонденттік формаға ең жақын, бірақ ақпараттық технологияларды пайдалана отырып, Интернет арқылы оқушылар мен мұғалімдер арасындағы байланысқа мүмкіндік беретін жаңа формалар. Соңғысы оны күндізгі бөлімге жақындатып, оны жоғары білім алудың жеке түріне аударады.

2.Қашықтықтан оқытудың артықшылықтары

Білім беру саласындағы сарапшылардың және студенттердің өздерінің айтуы бойынша қашықтан білім берудің артықшылықтары айқын және төмендегідей:

Кез-келген уақытта оқу мүмкіндігі:

Қашықтықтан оқыту студенті семестрде материалды оқып-үйренуге қанша уақыт жұмсайтынын өз бетінше шеше алады. Ол өзі үшін жеке жаттығу кестесін құрастырады. Кейбір оқу орындары студенттерге оқуын ұзақ уақытқа кейінге қалдыру мүмкіндігін береді және қайтадан білім беру қызметтері үшін ақы төлеуден бас тартады.

Өзіңнің қарқынды үйрену қабілеті:

Студенттер өздерінің сыныптастарын жоғалтудан қашықтан қажеті жоқ. Сіз әрдайым күрделі мәселелерді зерттеуге, бейне-дәрістерді бірнеше рет көруге, мұғаліммен хат алмасуға және белгілі тақырыптарды өткізіп жіберуге болады. Ең бастысы, аралық және қорытынды аттестациядан табысты өту.

Кез-келген жерде оқу мүмкіндігі:

Оқушылар әлемнің кез-келген жерінен өз үйінен немесе кеңсесінен шықпай-ақ оқи алады. Оқуды бастау үшін Интернетке кіру мүмкіндігі бар компьютер болуы керек. Күнделікті негізде мектепке барудың қажеті жоқ,

мүгедектер үшін, қиын жерлерде тұратын, түрмелерде жазасын өтеп жүргендер мен кішкентай балалары бар ата-аналар үшін белгілі бір плюс.

Қызмет көрсетуде:

Сіз қашықтан бір уақытта бірнеше курстарда оқып, басқа жоғары білім аласыз. Мұны істеу үшін негізгі жұмыс орнында демалысты өткізу, іскерлік сапарларға бару қажет емес. Компания қызметкерлері мен мемлекеттік қызметшілерге корпоративтік оқытуды (біліктілігін арттыру) ұйымдастыратын білім беру ұйымдары бар. Бұл жағдайда зерттеу жұмыс тәжірибесін үзбейді, ал зерттелген сұрақтар бірден жұмысқа қолданылуы мүмкін.

Жоғары оқу нәтижесі:

Американдық ғалымдар көрсеткендей, қашықтықтан оқытудың нәтижелері кем емес немесе тіпті дәстүрлі оқыту формаларының нәтижелерінен асып түседі. Диспансер студенттері оқу материалының көп бөлігін өз бетімен оқиды. Бұл тақырыпты есте сақтауды және түсінуді жақсартады. Ал білімді практикада дереу қолдануға қабілетті, оның жұмысында оны нығайтуға болады. Оған қоса, оқытудың жаңа технологияларын қолдану оны қызықты әрі қызықты етеді.

Мұғалімдер, тәрбиешілермен қарым-қатынас әртүрлі тәсілдермен жүзеге асырылады: on-line және off-line. Кейде күндізгі немесе сырттай білім алу арқылы жеке кездесуді ұйымдастырудан гөрі электронды пошта арқылы мұғаліммен кеңесу тиімдірек және жылдамырақ болады.

Оқу материалдарының болуы:

Оқулықтар, проблемалық кітаптар мен оқу-әдістемелік кешендердің жетіспеушілігі мәселесі студенттерге қашықтықтан белгісіз. Университеттің сайтында тіркелгеннен кейін студентке барлық қажетті әдебиеттерге қолжетімділік беріледі немесе оқу материалын пошта арқылы алады.

Қашықтықтан білім арзанырақ:

Бір мамандық бойынша оқытуды коммерциялық негізде, жеке және қашықтықтан салыстырсаңыз, екіншісі арзан болады. Студент саяхат, тұру үшін төлеуге тура келмейді және шетел университеттерінде виза мен төлқұжатқа ақша жұмсаудың қажеті жоқ.

Бос атмосферада жаттығу:

Қашықтықтан оқыту курстарының аралық аттестациясы онлайн тестілер түрінде өтеді. Сондықтан оқушылар тестілеу мен емтихан кезінде мұғалімдермен кездесу туралы алаңдауға аз себептер бар. Субъективтік бағалау мүмкіндігі алынып тасталады: тест сұрақтарына жауаптардың дұрыстығын тексеретін жүйе басқа пәндердегі студенттің прогрессіне, оның әлеуметтік мәртебесіне және басқа факторларға әсер етпейді.

Оқытушыға ыңғайлы:

Педагогикалық қызметпен айналысатын мұғалімдер, оқытушылар, педагогтар қашықтан жұмыс істей алады, мысалы, босануға байланысты демалыста бола отырып, көптеген студенттер мен жұмысқа назар аудара алады.

Дәстүрлі оқыту арқылы мұғалімге топтағы барлық оқушыларға қажетті көлемде көңіл аудару өте қиын, әрқайсысының қарқынына бейімделу. Қашықтан технологияны қолдану жеке тәсілдерді ұйымдастыру үшін жарамды. Оқушы өздігінен білім алуды таңдағанымен қатар, мұғалімнен жауаптар пайда болған сұрақтарға жедел жауап ала алады.

Эксперименттер оқыту курстарының сапасы мен құрылымы, сондай-ақ қашықтықтан оқытудағы оқыту сапасы дәстүрлі білім беру нысандарына қарағанда әлдеқайда жақсы екенін растады. Жаңа электрондық технологиялар оқушыларды оқу үрдісіне белсенді тартуды ғана емес, сонымен қатар дәстүрлі оқу орталарының көпшілігінен айырмашылығы бұл процесті басқаруға мүмкіндік береді. Дыбыс, қозғалыс, бейнелеу және мәтінді біріктіру жаңа білім беру ортасын қалыптастырады, оның қабілеті әдеттен тыс бай, оның дамуы оқу процесіне студенттің қатысу дәрежесі артады. Қашықтықтан оқыту жүйесінде қолданылатын бағдарламалар мен ақпарат беру жүйелерінің интерактивті мүмкіндіктері кері байланыс орнатуға және тіпті ынталандыруға мүмкіндік береді, дәстүрлі оқыту жүйелерінің көпшілігінде мүмкін емес диалогты және тұрақты қолдауды қамтамасыз етеді.

Осылайша, заманауи компьютерлік телекоммуникациялар білімді беруді және түрлі білім беру ақпараттарына қол жетімділікті қамтамасыз етеді және дәстүрлі оқу құралдарына қарағанда әлдеқайда тиімді.

3. Қашықтықтан білім берудің кемшіліктері

Қашықтықтан білімнің басым артықшылықтарына қарамастан, бұл жүйе мінсіз емес. Электронды оқыту бағдарламаларын іске асыру барысында қашықтықтан білім берудің келесі мәселелері анықталды.

Қуатты ынталандыру қажет:

Студенттік диспансерлік шеберлердің барлығы дерлік оқу материалдары. Бұл ерік күшін, жауапкершілікті және өзін-өзі бақылауды талап етеді. Сыртқы бақылаусыз оқытудың қалаған деңгейін сақтау мүмкін емес.

Қашықтықтан білім коммуникация дағдыларын дамытуға жарамсыз:

Қашықтықтан оқытуда студенттердің бір-бірімен және мұғалімдермен жеке қарым-қатынасы, егер болмаса, ең аз болады. Осылайша, оқытудың бұл түрі коммуникативтік дағдыларды, сенімділікті, командалық жұмыс дағдыларын дамытуға жарамайды.

Практикалық білімнің болмауы:

Көптеген тәжірибелік жаттығуларға тартылған мамандықтар бойынша оқыту қашықтан қиын. Ең заманауи тренажерлар тіпті болашақ дәрігерлерді немесе «тірі» тәжірибенің мұғалімдерін алмастырмайды.

Пайдаланушының сәйкестендіру мәселесі:

Осы уақытқа дейін ең тиімді әдіс - студент емтихандарды немесе тесттерді адал және өз бетінше тапсырған - бұл бейне бақылау, әрдайым мүмкін емес.

Сондықтан студент университетке немесе оның бөлімшелеріне қорытынды аттестациялау үшін жеке-жеке келеді.

Компьютерлік сауаттылық жеткіліксіз:

Ресейде алыстағы аудандарда қашықтықтан оқытуға ерекше қажеттілік туындайды. Дегенмен, ауысымда оқитын әрбір адамға интернетке кіру мүмкіндігі бар компьютер бар.

Әрине, қашықтықтан оқытудың тиімділігі интернеттегі студенттермен жұмыс істейтін мұғалімдерге тікелей байланысты. Бұл әмбебап дайындықпен айналысатын мұғалімдер болуы керек: қазіргі заманғы педагогикалық және ақпараттық технологияларға ие, жаңа білім беру және когнитивті желілік ортада студенттермен психологиялық тұрғыдан жұмыс істеуге дайын. Өкінішке орай, біздің елімізде осындай мамандарды даярлау жоқ. Тағы бір проблема - желілердегі студенттік ақпараттық инфрақұрылым. Оқу материалдарының құрылымы мен құрамы қандай болуы керек екендігі туралы мәселе ашық болып қала береді. Сонымен қатар қашықтықтан оқыту курстарына қол жеткізу шарттары туралы мәселе көтеріледі. Сонымен қатар, «қашықтықтан» білім алушылардың білімін бағалау және ұйымдастыру мәселесі шешілмеген. Оны шешу үшін студенттердің білімін бағалау үшін нормативтік базаны құру керек.

Осылайша, көптеген артықшылықтармен қатар, қашықтықтан білім беру бірқатар маңызды кемшіліктерге ие екендігі туралы қорытынды жасауға болады.

Қашықтықтан білім алу перспективалары мен мүмкіндіктері университеттен бітіруді қалайтындардың саны жылдан-жылға өсіп келе жатқандығына ықпал етті. Көптеген артықшылықтар кемшіліктерден әлдеқайда көп болса да, көпшілігі әлі күнге дейін толық уақытты оқиды. Көптеген студенттер үшін қашықтықтан оқыту ерекшеліктері жай ғана қолайсыз болғандықтан.

Мысалы, мұғалім мен студенттің арасындағы үнемі байланыс болмауы. Біреудің үнемі бағыттауына, қателіктерін көрсетуге және бастаманы көтеруге, жақсы академиялық көрсеткіштерге қол жеткізу маңызды. Ал біреуге, керісінше, ауызша қарым-қатынас өз ойларын жазбаша түрде айтуға оңай. Басқаша айтқанда, осындай жағдайларда және көптеген адамдар болуы мүмкін, таңдау студенттің жеке басының психологиялық түрімен негізделеді. Немесе, мысалы, нашар техникалық жабдықтар: компьютер болмауы, ғаламдық ақпаратқа қол жеткізу және бірыңғай білім беру жүйесі. Бұл мәселе қашықтан білім алу мүмкіндігіне тікелей әсер етеді.

Қорытындылай келе, қашықтан білім берудің болашағы бар екеніне нақты жауап бере аламыз. Дегенмен, ақпараттық сауатсыздықты, техникалық жабдықтарды жою және қашықтықтан оқыту бағдарламаларын іске асыру кезінде пайда болатын электронды білім беру сапасын жақсарту үшін проблемалар қаншалықты жылдам шешілетініне байланысты.

Осылайша, жоғарыда келтірілген факторлар мен мысалдар Ресей мен оның аймақтарында қашықтан оқытуды құру және кеңейту қажеттілігін көрсетеді. Білікті, ақылды, жоғары кәсіби және жай ғана салауатты қоғамды дамыту қажет.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Логинова Д.С. Жоғары білім беруде қашықтықтан оқытуды қолдану. Красноярск, 2011
2. Ильяшин Г.А. Жоғары білім беруде қашықтықтан оқыту технологияларын қолдану. Красноярск, 2011
3. Гайнанова А.Н. Жоғары білім беруде қашықтықтан білім беруді пайдалану (мысалы, ресейлік, шетелдік университеттердің бірі). Красноярск, 2011
4. Якименко А.В. Қашықтықтан білім беру. Аннотация Красноярск, 2011
5. Полат Е.Е., Петров А.Е. Қашықтықтан оқыту: бұл не болуы керек? // Педагогика. - 1999 ж. - №7. -С. 29-34.
6. lehighvalleylittleones-com

Аңдатпа. Мақалада қашықтан оқытудың артықшылықтары мен кемшіліктері мәселелері қарастырылады.

Аннотация. В статье рассматриваются преимущества и недостатки дистанционного обучения.

Abstract. The article discusses the advantages and disadvantages of distance learning.

Цифрлық технологияларды жалпы білім беретін пәндерді оқытуда қолдану

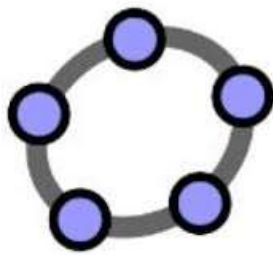
Қалабаева Гулжамал Қалдыбековна,

Алматы экономикалық колледжі, Алматы қ.

Өмірдің барлық салаларында цифрлық технологияларды пайдалану – 4-ші өнеркәсіптік революция шеңберіндегі әлемдік өзгерістердің логикасынан туындаған уақыттың негізгі талаптарының бірі. Әлем өзгеруде, жұмыс тәсілдері өзгеруде, ондағы білім алудың мақсаттары мен практикасы өзгеруде. Автоматтандыру, цифрландыру, қоғамның күрделілігінің артуы – бұл оқытушыларға да қосымша ізденістер мен шығармашылықты талап етуде. Осы орайда, Алматы экономикалық колледж оқытушылары жаңартылған білім беру жүйесі енгелі оқытудың әдіс-тәсілдері, әртүрлі құралдар мен цифрлық технологияларды қолданып студенттердің пәнге деген қызығушылығы мен функционалдық сауаттылығын арттырып келеді. Осы цифрлық технологияларға тоқталып өтейік:

GeoGebra – геометрия, алгебра және басқа да пәндерді оқытудың әртүрлі деңгейлерінде қолдану үшін динамикалық сызбалар жасауға мүмкіндік беретін тегін бағдарлама. Бағдарламаны пайдаланушылар қауымдастығы әлемнің 195

елін қамтиды және Geogebra-да үнемі толықтырылып отыратын дайын модельдердің кең кітапханасы да бар, оны кез келген адам пайдалана алады.

Бағдарламаның интерфейсі қарапайым және түсінікті.

Geogebra интерактивті ортасы мұғалімге қандай дидактикалық мүмкіндіктер ашады? Ең алдымен, ол визуалды оқу модельдерін дайындауға қызмет етеді: функциялар графигі, геометриялық сызбалар, кестелер, диаграммалар.

GeoGebra бағдарламасын сабақта қолданудың ұтымды тұстары:

➤ оқу процесін оңтайландыру, сабақтың әртүрлі кезеңдерінде уақытты ұтымды пайдалану;

- оқытуда сараланған тәсілді жүзеге асыру;
- дербес компьютерлерді пайдалана отырып, жеке жұмыс жүргізу;
- сабақта ойын элементін енгізу арқылы эмоционалды стрессті азайту,
- оқушылардың ой-өрісін кеңейту;
- оқушылардың танымдық белсенділігін дамытуға ықпал ету.

Осы технологияны қолданудың болжамды әсерлері:

- үлгерімі төмен оқушылардың пәнге қызығушылығы артуы мүмкін;
- өзін-өзі бағалау деңгейін арттыру;
- өзін-өзі бақылау дағдысын дамыту;
- технология сласының жаңалықтарына қызығушылықтың артуы, өз білімін жолдастарымен бөлісуге деген ұмтылыс.

Сабақта қолдануға ұтымды тақырыптар:

- Функция графигін зерттеу;
- Функция графигіне жанама тұрғызу;
- Көпжақтардың толық бетінің ауданы;
- Теңдеулер жүйесін шешу;
- Қисықсызықты трапецияның ауданын анықталған интеграл көмегімен табу.

GeoGebra бағдарламасы студенттердің математикалық қорқынышын жоюға көмектеседі, математикаға қызығушылықты оятады. Ең бастысы уақыт үнемді жұмсалады.

Padlet – бұл әмбебап онлайн-тақта, ол әр оқушыға өз жұмысын тақтаға іліп қоюға мүмкіндік береді, ал оқытушыға көп уақыт жұмсмай және ауыр дәптерлерді жинамай-ақ, әрқайсысына түсініктеме беріп, бағалауға мүмкіндік береді»

➤ Бірлескен жұмыс арқылы сіз басқаларды ортақ жобалармен, тапсырмалармен және іс-шаралармен жұмыс істеуге шақыра аласыз.

➤ Икемділік – кез-келген түрдегі файлдарды қосуға, оларды өз қалауыңыз бойынша ұйымдастыруға және оларды өз қалауыңыз бойынша жалпыға қол жетімді немесе құпия етуге мүмкіндік береді.

➤ Портативті – iOS, Android және Kindle қосымшалары қол жетімді.

➤ Эстетикалық – сіз өзіңіздің қалауыңыз бойынша қосуға болатын көптеген опциялармен дизайнның ортасына түсесіз, бірақ сіз Параметрлер мәзірінен асып кетпейсіз.

➤ Құпия және қауіпсіз – сіз өзіңіздің тақталарыңызды (тақталарыңызды) тек таңдаулы адамдар тобына көре аласыз. Біз деректерді SSL арқылы жібереміз, қауіпсіздік пен осалдықты үнемі тексеріп отырамыз және барлық беттерді шифрлаймыз.

Сіз Padlet-ті Twitter, Facebook немесе Google Classroom-да Padlet мұқабасының суретін, атауын және сипаттамасын алдын-ала қарап, тез бөлісе аласыз. Сондай-ақ, электрондық пошта арқылы бөлісуге немесе веб-сайтқа төсеніш салуға болады. Барлық қол жетімді параметрлерді көру үшін бөлісу жолағын айналдырыңыз.

Деректер жоспарына қарамастан, сіз тақтамен бөлісе алатын пайдаланушылар санына ешқандай шектеулер жоқ. Олар тіпті бір уақытта хабарлама жібере алады!

Padlet сілтемесін бөлісу – Padlet есептік жазбасы болмаса да, кез-келген авторға қол жеткізудің ең оңай жолы.

Планета земля Google Earth (Жер планетасы) – бұл Google компаниясының бағдарламасы, оның аясында біздің планетамыздың спутниктік фотосуреттері желіде орналастырылды. Google Earth-пен жұмыс істеу өте оңай, оны түйсік негізінде жүзеге асыруға болады. Бағдарламаны негізгі фонда орнатқаннан кейін оны пайдалану туралы кеңестер пайда болады. Кеңестер арқылы сіз жұмысты тиімді атқара аласыз.

➤ Google Earth жеке қалалардағы ғимараттардың, құрылыстардың және ескерткіштердің 3D-үлгілерін, соның ішінде жоғары сапада көрсету мүмкіндігіне ие. Google Earth-тегі алғашқы үш өлшемді ғимараттар Google SketchUp 3D модельдеу қосымшасын қолдану арқылы жасалды. Google Earth пайдаланушыға қажетті суреттер мен басқа деректерді интернеттен автоматты түрде жүктейді, оны болашақта пайдалану үшін компьютердің жадында және

қатты дискіде сақтайды. Жүктелген деректер дискіде сақталады, содан кейін бағдарлама іске қосылған кезде тек жаңа деректер жүктеледі, бұл трафикті едәуір үнемдейді.

➤ Суретті визуализациялау үшін DirectX немесе OpenGL интерфейстерінің көмегімен экранда көрсетілетін бүкіл жер шарының үш өлшемді моделі (теңіз деңгейінен биіктікті ескере отырып) қолданылады. Бұл жер бетіндегі Ландшафттардың үш өлшемділігінде, Google Earth бағдарламасы мен оның алдындағы Google Maps арасындағы басты айырмашылық. Пайдаланушы "виртуалды камераның" жағдайын басқару арқылы планетаның кез-келген жеріне оңай ауыса алады.

➤ Бағдарламада 3D Warehouse қызметі арқылы әзірлеушілер немесе пайдаланушылардың өздері қосатын үш өлшемді модельдері бар "3D ғимарат" қабаты бар. Ресей қалаларында сіз кейбір маңызды сәулет ескерткіштерінің үлгілерін таба аласыз.

Артықшылықтары:

- Смартфон, планшет, дербес компьютер арқылы жұмыс істеу
- Жүктеуді қажет етпейді
- Пәнге қызығушылықты арттырады
- ЖББ пәндерді оқытуда пайдалану
- Ақпараттық-коммуникативтік дағдыларды арттыру
- Сабақ түсіндірудегі көрнекілік
- Виртуалды саяхат жасау

Desmos – браузерге арналған қосымша және JavaScript тілінде мобильді қосымша ретінде іске асырылған Графикалық калькулятор. Теңдеулер мен теңсіздіктердің графикалық бейнесінен басқа, сонымен қатар тізімдер, графиктер, регрессиялар, интерактивті айнымалылар, графикалық шектеулер, бір уақыттағы графикалық бейнелеу, функциялардың графикалық кескіні, полярлық функциялардың графикалық кескіні, графикалық торлардың екі түрі бар — бағдарламаланатын калькуляторларда жиі кездесетін басқа есептеу функциялары арасында. Оны бірнеше тілде де қолдануға болады.

Пайдаланушылар есептік жазбалар жасай алады және осылайша олар жасаған графиктерді сақтай алады. Содан кейін пайдаланушыларға кестелерін бөлісуге мүмкіндік беретін Тұрақты сілтеме жасалуы мүмкін. Құрылғы алдын-

ала бағдарламаланған 35 түрлі графикамен бірге жаңа пайдаланушыларды құрылғыны басқаруға және онымен байланысты математикаға үйретеді.

Калькулятордың өзгертілген нұсқасын Техас штатының академиялық дайындықты бағалау тесті сияқты стандартталған тесттерде қолдануға болады. Сонымен қатар, оқу топтары үшін белсенділік модульдерін мұғалімнің есептік жазбасы арқылы да жасауға болады.

Desmos – бұл функция формуласы бойынша графиктер жасауға мүмкіндік беретін онлайн қызмет. Функцияның өзі сол жақ бағанға сәйкес келеді, ал график автоматты түрде оң жақта жасалады. Қызмет функция кестесін тез және оңай құруды қажет ететіндерге, кім үшін функциялардың графигін құру қиындық тудыратындарға немесе графиктің дұрыс салынуын ең аз шығынмен тексеруге мұқтаж адамдарға пайдалы болады.

Сонымен қатар, Desmos Calculator қарапайым графикалық калькуляторлардың барлық функцияларын орындай алады, сонымен қатар қарапайым графикалық калькуляторларда жоқ бірнеше қосымша мүмкіндіктерге ие.

ДС-де не істеуге болады:

- функциялармен сурет салу;
- нысандарды параметрлермен функцияларға байланыстыру арқылы анимациялық суреттер жасаңыз;
- динамикалық көрінуді жасаңыз;
- формулалар мен функциялары бар скриншоттарды тез жасаңыз.

Desmos Calculator келесі графиктерді құра алады:

- Тұрақты функция
- X-тен у-ге тәуелділігі
- Теңсіздік
- Полярлық координаттар жүйесіндегі графиктер
- Берілген функциялар
- Нүкте
- Нүктелер тобы
- Жылжымалы нүкте
- Параметрі бар функциялар
- Күрделі функциялар

Графиктерді құру кезінде келесі функцияларды пайдалануға болады:

- Қуат, экспоненциалды және логарифмдік функциялар
- Тригонометриялық функциялар
- Кері тригонометриялық функциялар
- Гиперболалық функциялар
- Статистикалық функциялар және ықтималдық функциялары
- Басқа функциялар

Қорыта келе, цифрлық технологияларды жалпы білім беретін пәндерді оқытуда қолдану ең бірінші пәнге қызығушылығын, оқудағы біліктері мен дағдыларын дамытуға деген ынтасын арттырады, материалды игеру деңгейі ғана емес, сонымен бірге студенттің дамуы, оның шығармашылық әлеуеті,

қабілетін арттыруға, яғни білім беру процесінің сапасын жақсартуға ықпал етеді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. <https://ru.wikipedia.org/wiki/Desmos>
2. <https://ru.padlet.com/>
3. http://s427.spb.ru/attachments/article/480/matem_spo.pdf

Аңдатпа. Мақалада қарастырылатын негізгі тақырып – жаңартылғын білім мазмұны жағдайындағы цифрлық технологияларды жалпы білім беретін пәндерді оқытуда пайдаланудың тиімді тұстары көрсетілген. Онда GeoGebra, Padlet, Desmos ерекшеліктері мен қолжетімділігі қарастырылған. Аталған цифрлық технологиялар тегін әрі студенттің пәнге қызығушылығын арттырып қана қоймай ол визуалды оқу модельдерін көруге қызмет етеді: функциялар графигі, геометриялық сызбалар, кестелер, диаграммалар. Оқытушы үшін оқу процесін оңтайландыру, сабақтың әртүрлі кезеңдерінде уақытты ұтымды пайдалануға және шығармашылық ізденіске мүмкіндік береді.

Аннотация. Основная тема, которая будет рассмотрена в статье, – эффективность использования цифровых технологий в преподавании общеобразовательных дисциплин в условиях обновленного содержания образования. В нем рассмотрены особенности и доступность GeoGebra, Padlet, Desmos. Данные цифровые технологии бесплатны и не только повышают интерес студента к предмету, но и служат для просмотра наглядных учебных моделей: графики функций, геометрические рисунки, таблицы, диаграммы. Оптимизация учебного процесса для преподавателя позволяет рационально использовать время на различных этапах урока и осуществлять творческий поиск.

Abstract. The main topic that will be considered in the article is the effectiveness of the use of digital technologies in teaching general education disciplines in the context of the updated content of education. It discusses the features and availability of GeoGebra, Padlet, and Desmos. These digital technologies are free of charge and not only increase the student's interest in the subject, but also serve to view visual educational models: graphs of functions, geometric drawings, tables, diagrams. Optimizing the learning process for the teacher allows you to efficiently use time at various stages of the lesson and carry out creative search.

Тарих пәнін қашықтықтан оқытуда жаңашыл әдістерді қолдану мен бағалаудың тиімділігі

*Дуванбекова Г.С., Кажияхметова А.Б.,
Талдықорған жоғары медицина колледжі*

«Мұғалім өзінің білімін үздіксіз көтеріп отырғанда ғана мұғалім, ал оқуды, ізденуді тоқтатқан кезде оның мұғалімдігі де жойылады».

К.Д. Ушинский

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында: «Білім беру жүйесінің басты міндеті ұлттық және жалпы азаматтық құндылықтар, ғылым мен практика жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыруға және кәсіби шыңдауға бағытталған білім алу үшін қажетті жағдайлар: оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желілерге шығу» деп білім беру жүйесін одан әрі дамыту міндеттерін көздейді. Сондықтан, қазіргі даму кезеңі білім беру жүйесінің алдында оқыту үрдісі технологияландыру мәселесін қойып отыр. Заман талабына сай білім оқу орындарында білім мазмұнын,оның құрылымдық жүйесін жақсарту білім реформасының жүзеге асуының басты шарты.

Осы заманғы білім берудің стратегиялық мақсатын өз жауапкершілігін сезіне алатын, өздігінен әрекет етуге және әрекетінің шешімін таба білуге қабілетті, барлық істе сауатты тұлғаны оқыту мен тәрбиелеуді қамтамасыз ету болып табылады. Жоғарыдағы мақсаттарға жоғары оқу орындарында білім берудің Отандық және әлемдік тәрбиелерінде қалыптасып,өз қызметін оң атқарып келе жатқан білім мазмұнының негізгі құрылымын жобасын жүзеге асыруды қолданылатын жаңа педагогикалық технология арқылы жету көзделеді.

Бүгінде ғылым мен білімге қояр талап артып,білім беру жүйесі күрделеген заманда қоғамдағы мұғалімдер алдында жүктелер міндет еселене түсуде.Ұстаздардың алдында жай ғана білім беру емес,өркениет көшіне жол бастайтын,ұлттық рухты бойына сіңірген саналы да білімді ұрпақты тәрбиелеу міндеті тұр. Бұл жолда мұғалімніңкәсіби шеберлігін дамыту,біліктілігін арттыру сынды мәселелер оқу орындар мен қоғам алдында тұрған жауапты әс болмақ. Мұғалімнің кәсіби даму шеберлігін алған дипломнан кейін әрі қарай тоқтап қалмауы тиіс. Себебі, қазіргі жаңалығы мен өзгерістері қарыштап дамыған заманда мұғалім өркениет көшінен қалып қоймай,заман ағымына ілесіп отыруы керек. Тәуелсіз ел тірегі білімді ұрпақ десек,жаңа дәуірдің күн тәртібінде тұрған негізгі мәселенің бірі-білім беру,ғылымды дамыту екендігіне ешкімнің таласы жоқ.Ұстаз қолында адам тағдыры,болашақ ел тағдыры.Білім берудің ұлттық моделіне көшкен қазіргі білім беру ұйымдарына ойшыл,зерттеуші,жаттандылықтан аулақ шығармашылық қызметте педагогикалық үйлестіруді шебер меңгерген,психолог-педагогтік диагностика қоя білетін іскер,шығармашыл ұстаз керек.

Қазіргі уақытта Қазақстанда білім жүйесінде жаңа ақпараттық технологиялар кеңінен қолданыла бастады. Ақпараттық технологияларды және компьютерлік желі арқылы жаңа білім әдістерін пайдалану кеңейтіліп келеді. Жаңа ақпараттық технологияларды білім жүйесінде қолданудың ең маңызды факторы негізгі қозғаушы күші — адам, сол себепті білімнің негізгі принциптері іске асырылуы тиіс. Осыған байланысты адамның шығармашылық потенциалын дамыту үшін қажетті жағдай жасалуы тиіс. «Білім саласындағы жаңа коммуникациялық технологиялар» түсінігі компьютерлік техника және электрондық анықтамалық жүйелері мен адамның әрдайым жаңа оқыту әдістерін ізденуінен пайда болады. Оны оқыту әдіс-тәсілі уақыт талабына сай өзгеруде. Қазіргі уақытта дидактикада инновациялық оқыту кеңінен

қолданылуда. Инновация – бұл жаңалықтардың таралуы және құрылуы. Қазіргі педагогиканың негізгі тенденциясы оқытуды өнеркәсіптік-технологиялық процеске айналдыру үшін дидактикалық жолын және құралын табу болды. ХХІ ғасырда ақпарат жүйелерінің өркендеп, ғарыштап дамып келе жатқанын білеміз, өнеркәсіп пен ортаның дамуының негізгі құралы болып ақпараттық ресурстар табылады. Сауатты өмір – дамудың жаңа фазасына енеді, бұл жаңа сауатты оқыту технологиясын құруға біртіндеп көшуді талап етеді. Оқытудың жаңа технологиясына көшу ұзақ уақыт алады. Компьютерлік технология білім ортасына ене отырып, оқыту процесін жақсарту үшін құралдар мен әдістерді қолдануға әкеп соқтырады. Негізгі базалық білім беру аймағында қызмет көрсету жағынан да қашықтан оқыту мүмкіндіктері үкімет тарапынан қолдау тауып жатыр. Осы технологияны пайдалану ауылдық жерлерді де жылдам ақпараттандыруға көмектесуде. Оқыту процесінде қолданылатын жаңа әдістердің бірі қашықтан оқыту әдісі болып табылады.

Қашықтан оқыту – ақпараттық құралдар және ғылыми негізделген тәсілдер арқылы білім алу формасы. Қашықтан оқытуда екі компонент бар: оқытуды басқару және өз бетімен білім алу.

Қашықтан оқыту бұл мұғалімнің біліктілігін көтереді, оқушының өз бетімен білім алуын қалыптастырады, ата-аналардың жаңа технологияға деген көзқарасын өзгертеді.

Ақпараттық технология жақсы дамығанымен ол оқытудың басты құралы болып есептелмейді. Ол үшін оқу бағдарламасында және оқыту әдістеріне өзгеріс енгізу керек. Жаңа технологияны қолдану мұғалімдерге дайындық жұмыстарына көп уақытты керек етеді. Әрбір мұғалімнен ізденуді, шығармашылық жұмыс жасауды, алыс – жақын шетелдердің озық тәжірибелерімен танысуды және оның күнделікті өмірде қолдануды қажет етеді. Қашықтан оқыту заман талабы. Тарих пәнінің оқытушылары ретінде тарих пәнін қашықтан оқытуда, жаңашыл әдістерді қалай қолдануға болатындығын қарстырдық. Қазіргі білім беру жүйесінде тарих пәнін оқытудың түрлі жаңаша әдістері жасалу үстінде. Бұл бағытта ерекше әдіс-тәсілдерін іздеу және соны қолдану қазіргі таңда маңызды болып табылады. Тарих пәнін қашықтан оқытудың түрліше жаңаша әдістеріне талдау жасадық. Түрлі әдістермен оқушыға тарих пәнінен қандай тапсырмалар жіберуге болатындығы туралы зерттеу тапсырмаларын құрастырып көрдік. Осы мақаланы жазуда мына әдіс туралы қысқаша айтқымыз келіп отыр. Дүниежүзіндегі дамушы елдердің барлық жоғарғы оқу орындары қашықтықтан білім беру технологиясымен жұмыс жасауда. Мысалы, алпауыт елдердің бірі Америка құрама штаттарында 1995 жылдан бастап жоғарғы оқу орындарының 58% қашықтықтан оқыту технологиясына тәжірбие жасап, бұл технологияның тиімді екенін алға тартқан. Қазірде бұл елде мыңдаған оқу орындары осы технология бойынша жұмыс жасауда. Осындай сан қырлы, әрі күрделі мәселелерді жүзеге асыруда оқытушының атқарар рөлі орасан. Оған әрі ауыр, әрі жауапты міндет жүгі жүктеледі: ол курстың бағдарламасының құрылымын дайындап, оны қашықтықтан білім беру жүйесімен ағастырып бейімдейді, оқу үрдісінің барысын қадағалап, тапсырмаларды орындау барысында, өз бетімен бақылау-

пысықтау жұмыстарын орындау жөнінде ұсыныстар береді. Бұл ретте қашықтықтан оқыту жүйесінің әдістерінде көрсетілгеніндей, көңіл-күй, психологиялық қарым-қатынас бой көрсетеді. Қашықтықтан оқыту тәсілі бойынша жұмыс істейтін оқытушы оқытудың жаңа технологиясын, оқытудың компьютерлі және тораптық жүйелерін жетік біліп, олармен іс жүргізу ісін орындау шарт.

«Пирсонның кәсіби дамуы» жаңа жиырма бірінші ғасырға арналған оқытудың 21 түрлі ойлау дағдылары MiCOSA үлгісін ұсына отырып, интернет желісінде тарих сабақтарын ерекше қалай өткізуге болады?- деген оймен американдық әдебиет көздерін оқи отыра осы әдіске тоқталдық. Американдық үлгідегі оқу дағдысын тарих сабақтарында қалай қолдану керек, триз әдісі,арнайы бағдарламаларды тарих сабақтарында қашықтықтан қалай өтуге және қолдануға болады деген түсінік қалыптасты.

Тарих пәнін қашықтан оқытуда ұстаз мықты стратегияларды дұрыс қолдана білу және онлайн оқытуда MiCOSA әдісін дұрыс қолдану—оқушының ойлау көпірін, үй тапсырмасын қалай шешетіндігін және табысты сабақ болып жалғасуын ұстаздың сабақты алдын-ала жоспарлауымен, идеясымен байланыстырады. Тарих пәнін қашықтан оқыту дегеніміз — мұғалім мен оқушы арасында қандай да қашықтықта интернет ресурстарының сүйемелдеуімен өтілетін оқытудың формасы, яғни интернет желілерінің көмегімен белгілі бір ара қашықтықта оқыту.

Тарих пәнін қашықтан оқыту мен ұйымдастырудың үш түрлі формасы бар: онлайн (синхрондық) және оффлайн (асинхрондық), және кең таралған үшінші түрі вебинар. Тарих пәнін онлайн режимдегі оқыту дегеніміз – интернет ресурстарының көмегімен ағымдағы уақытта белгілі бір қашықтықта мұғалім экранын көру арқылы оқытуды ұйымдастыру формасы. Тарих пәнін оффлайн режимдегі оқыту дегеніміз – интернет ресурстарының көмегімен (электрондық пошта) мұғалім мен оқушы арасындағы ақпарат алмасуды қамтасыз етуге мүмкіндік беретін оқытудың формасы. Тарих пәнін тағыда вебинар арқылы оқыту дегеніміз – интернет желілерінің көмегімен семинарлар мен тренинтер өткізу формасы. Тарих пәнін қашықтан оқыту процесінде сапалы ұйымдастырудың келесі түрі – «E-learning». E-Learning – бұл оқу үрдісін ұйымдастырудағы халықаралық стандарттар мен принциптерін қолдайтын, барлық заманауи талаптарға сәйкес келетін, электронды және қашықтықтан оқыту. Оқытудың аталмыш жүйесі білім беру саласын түбегейлі өзгертеді. Яғни, мұғалім мен оқушының арасындағы байланыс өзгереді.

Қазіргі таңда E-learning электронды білім беру көп елдердің білім жүйесіне қарқынды енгізіліп отырған оқытудың озық формаларының бірі болып келе жатыр. Қазақстан Республикасында электронды оқыту білім жүйесінің инновациялық дамуының басты бағыттарының бірі болып есептеледі. Әлемдік тәжірибелердің көрсеткіштері бойынша e-learning жүйесі білім беруді модернизациялаудың басты құралдарының бірі екендігін айқындайды. Видео сабақтар – қазіргі заманғы педагогикалық әдістердің заманауи түрі. Бұл әдістің оқушылардың да, ұстаздардың да білім алу жолында алатын орны ерекше. Бүгінгі таңда ақпараттық технологиялардың

мүмкіндіктерінің арқасында мұғалімдер арасында онлайн-сабақ, бейне-конференция, жаңашыл сабақтар қолданысқа ие болып тұр. Бүгінде интернет желісіне қосылу үшін көп уақытымызды алмайтын жағдайға жеттік. Интернет желісіне жылдам қосылып, уақытын тиімді қолданып, белсенді жұмыс істеп жүрген заманауи мұғалімдеріміз бар екені белгілі. Қазіргі таңда оқушы тек білім тұтынушы емес, білімді өз бетімен оқып, меңгере алатындай жаңа инновациялық технологиялар мен әдістерді қолдануы қажет. Күрделі материал оқушыларға есте сақтауға қиындық туғызады. Осындай жағдайда мұғалімнің де, баланың да осы тақырыпқа қосымша уақыт бөлуіне тура келеді. Видео сабақтың білім алушыға тигізер көмегі – тақырыпты меңгере алмай қалғандығы жайлы мұғалімге айтып отырмай-ақ өз бетімен жұмыс істеп, өзіне ыңғайлы уақытта видео сабақты қосып көре алады. Ал, мұғалім – осы видео сабақты бір рет қана дайындап қойып, қайта-қайта түсіндіріп отыруға кететін уақытын үнемдейді. «Төңкерілген сабақ» әдісінің ерекшеліктері: қашықтан оқушыларға, өткен материалды ноутбук немесе ұялы телефон арқылы жетік меңгеруге септігін тигізеді; қабылдау қабілеті баяу оқушыларға осы бейнежазбаны бірнеше рет қарап, қайталап, өз білімін керекті деңгейге жеткізіп алуға көп әсерін тигізеді; қашықтан сабақ өту үрдісінде материалды толық түсінбей қалған жағдайда үйде, көлікте, жалпы интернет желісіне қосылу мүмкіндігі бар жердің барлығында өз қалауынша қосып көре алады.

Қашықтан оқытуда жаңашыл әдістерді қолданып білім беріп, сол алған, меңгерген білімді бағалауды да тиімді жүргізу керек. Бағалау "жақын отыру" деген мағынаны білдіретін ежелгі латын сөзі. «Жақын отыру» деген түсінікті жан-жақты талдайтын болсақ, оған төмендегідей бірнеше түсініктеме беруге болады:

- бір-біріне жақын отырған адамдар өздерінің еркінен тыс бірін-бірі бақылайды;
- бір-бірінің кез-келген іс-әрекеттерін назарларынан тыс қалдыра алмайды;
- жақын отырған адамдар бір-бірінің сөзін мұқият тыңдай алады;
- бір-біріне сұрақ қояды, сұрақтарына тез арада жауап ала-алады;
- бір-бірімен келісімге келуге тырысады;
- пікірлермен алмасып, өзінің білім қорын кеңейтуге мүмкіндік алады.

«Жақын отырған» адамдар осындай өзара әрекетке түсуі арқылы өздері бірін-бірі бағалап отырғанын аңғармай да қалады. Мұндай үрдіс топтық жұмыс немесе жұптық жұмыс түрінде іске асырылады.

Формативтік бағалау оқушының білім деңгейінің қаншалықты сатыда тұрғанын анықтауға үлкен мүмкіндік береді. Формативтік бағалау арқылы әр оқушының өзіндік мүмкіндіктерін ашуға әрекет жасалынады. Осындай бағалаудың арқасында дарынды оқушыны анықтауға мүмкіндік аласыз. Қандай оқушыға қаншалықты деңгейде тапсырма беру керектігі өз-өзінен айқындалады. Оқушылар өз кезегінде бірін-бірі бағалау арқылы, егер бағалау әділ жүрсе, өздерінің мүмкіндіктерін, қабілеттерін өздері анықтап береді. Бағалау топ арасында жүргендіктен, бағаланбайтын оқушы қалмайды. Сондықтан да «үнсіз» оқушының өзі біртіндеп «мінсіз» оқушыға айнала бастайды. Сабақ тартымды өтсе, топтағы оқушылар топтық жұмысқа тартылып,

өздерінің белсенділіктерін көрсетуге мүкіндік алады. Топтардың арасында бәсекелестік пайда болып, ізденіс жұмыстары жанданып, сабақтың қызықты өтуіне үлкен себебін тигізді.

Қорыта айтатын болсақ өз пәніңізді қашықтан оқытуда әдістерді тиімді қолдансаңыз сабақтың қызықты, түсінікті өтіп, әрбір білім алушыны әділ бағалауға мүмкіндік аласыз. Бағалауға өте қызығушылық танытады. Себебі тарих пәні бойынша мәліметтер өте көп әрі қызықты. Ең бастысы гуманитарлық пәндер өте тез меңгеріледі. Қайталаған сайын жаңа тың мәліметтер арқылы толықтырып отыруға болады. Оқушылардың белсенділігі артып, өзінің оқуын жақсарту үшін кері байланыс қамтамасыз етіледі. Оқушы жауапкершілікті сезініп, жан — жағына сыни көзбен қарап, өзіндік тұжырымы, көзқарасы қалыптасады. Білім алу қажеттілігін түсініп, оған қалай қол жеткізу керек деген сұрақтарға жауап іздейді. Бағалау барда — ізденіс бар, ұмытылыс бар. Ең бастысы бағалау — бәсекеге қабілеттілік мінезді оқушы бойында қалыптстыруда үлкен роль атқарады. Өз кезегінде мұндай іс-әрекет оқушыны табандылық тәрбелейді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің «Қашықтықтан білім беру технологиялар бойынша оқу процесін ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы № 137 бұйрығы;
2. Қазақстан тарихы әдістемесі. 2010ж №5;
3. Ғаламтор. Ustaz/kz сайты.

Аңдатпа. Тарих пәнін қашықтан оқыту процесінде сапалы ұйымдастырудың келесі түрі — «E-learning» туралы баяндау. Ақпараттық технологияларды қолдана отырып бағалауды тиімді жүргізу жолдары баяндалады.

Аннотация. Организации процесса дистанционного изучения обучения истории является отчет по «E-learning». Описаны способы эффективной оценки с использованием информационных технологий.

Abstract. The organization of the distance learning process of teaching history is a report on "E-learning". Methods for effective assessment using information technology are described.

Қашықтан оқыту жағдайында тұлғаны тәрбиелеу мен әлеуметтендіру

Жақыпбай Жансая Серікбайқызы,

Есік гуманитарлық-экономикалық колледжі, Есік қ.

Білім нәрімен сусындай отырып миға жеткен тәрбиенің бастауы мол, берері көп. Тәрбиесіз берілген білімнің білім емес екендігін санамызбен сезініп, жан-дүниемізбен түсіне алатын қоғамда өмір сүріп жатырмыз. Білімсіздің күні қараң, болашағы бұлыңғыр екендігін ескеретін болсақ, онда оған тәлім-тәрбие арқылы сабақтала түскен дүниетанымды қоса кеткеніміз жөн болар. Тәрбие тал

бесіктен бастап өріледі, бұған ешқандай талас жоқ, дей тұрғанмен заманның құбылмалы құндылықтары күн сайын өзгеріп отырса, ол адамзатқа өз әсерін тигізбей өтуі мүмкін емес.

Былырғы жылдан бері бүкіл әлемді шарпып келе жатқан індеттің құрсауынан еліміздің білім жүйесі де сыртқары қалып кете алмады. Көз алдымызда бейне бір басқа әлемге өтіп кеткендей күй кешіп, тығырыққа тірелгендігімізді жақсы білеміз. Заман ағымына сай дер кезінде әрекет ете білу, шешім қабылдау мен нәтижелі жетістік көрсете білу, білім мен ғылым саласындағы басты қағидалардың бірі бола білді. Күнделікті мектеп қабырғасынан білім алып, оқытушымен жүзбе-жүз кездесіп жүрген балалар үшін, бұл, әсіресе қиындау болып көрінгені айтпаса да түсінікті. Қоңыраудың сыңғырынсыз сабақтар өткізіліп, есігін айқара ашып қарсы алатын мектеп табалдырығын аттамай басталған оқу үрдісінен ұтарымыз да ұтыларымыз да көп болды десек қателеспейміз. Өзге шет елдерде жүйелі түрде жүргізіліп келе жатқан қашықтан оқыту жүйесі, біздің елімізге де құлдилап келіп кіре кетті. Анығырақ айтар болсақ, қашықтан оқыту дегеніміздің өзі тыңдаушылар мен оқытушылардың бір-біріне кеңістікте алыстатылған оқу формасы болып табылатындығын байқаймыз. Қашықтан оқыту — бұл оқу-тәрбие процесін ұйымдастыру үшін мүмкіндіктер жасалатын оқытудың әртүрлі әдістері, модельдері мен технологиялары, оқытудың бүкіл кезеңі ішінде оқытушымен және басқа да білім алушылармен қарым-қатынас жасау, телефон байланысы, факс, электрондық пошта немесе Интернет ресурстарын пайдалану арқылы, цифрлық білім беру мақсаттамалары болып табылатындығын көріп отырмыз.

Қашықтан оқыту арқылы берілген білім мен тәрбиені қалыптастырудың дұрыс және бұрыс жақтарын саралап өтетін болсақ, онда шынтуайтында оқу процесін оның тәрбиелік компонентінсіз елестету әсте мүмкін емес, себебі білім беру ұйымында білім беру адамның әлеуметтік маңызды қасиеттерін, көзқарастары мен құндылық бағдарларын, ішкі жан-дүниесін қалыптастыруға, сонымен қатар жан – жақты үйлесімді, рухани, гуманитарлық, интеллектуалдық және физикалық дамуға қолайлы жағдай жасауға бағытталған оқумен тығыз байланысты мақсатты және жүйелі іс-әрекет болып табылады. Заманың түлкі болса, тазы боп қуатын кезеңде, қашықтан балаға білім бере отырып, оның бойына тәрбие мен тағылымды, патриоттық сана мен руханилықты сіңіре білу оқытушылар үшін жеңілге соқпасы анық. Мектеп жасындағы кез-келген әр жас жеткіншектің өзіне тән мінезі, құлқы, қабылдауы мен дамуы болады. Осы құндылықтардың төбесінен дөп баса отырып, межелі жеріне жеткізу, санасына сынаппен құйып беру ұстаздық ұлылық, сара жолды қалыптастырудағы нық қадамдардың бірі. Ерінбей еңбектену мен өзін дамыта отырып, нақты іс-әрекетке көшудің арқасында ғана бір нәтижеге жетуге болатындығын байқаймыз.

Қазіргі қиын сәтте сан қырлы, әрі күрделі мәселелерді жүзеге асыруда мұғалімнің атқарар рөлі орасан. Оған әрі ауыр, әрі жауапты міндет жүгі жүктеледі: ол қысқа мерзімді оқу жоспарын дайындап, оны қашықтықтан білім беру жүйесімен астастырып бейімдейді, оқу үрдісінің барысын қадағалап, тапсырмаларды орындау барысында, өз бетімен бақылау-пысықтау

жұмыстарын орындау жөнінде ұсыныстар береді. Бұл ретте қашықтықтан оқыту жүйесінің әдістерінде көрсетілгеніндей, көңіл-күй, психологиялық қарым-қатынас бой көрсетеді. Қашықтықтан оқыту тәсілі бойынша жұмыс істейтін педагог оқытудың жаңа технологиясын, оқытудың компьютерлі және тораптық жүйелерін жетік біліп, олармен іс жүргізу ісін орындау шарт.

Тұлғаны тәрбиелеу тұрғысында педагогикалық талап әдісі іс-әрекеттердің бір түрін тежеу, енді бір түрін мадақтау тәрбиеленушінің санасын дамытатындығын байқай алдық. Осы ретте Л.Г.Макаренко: "Егер жеке адамның басына тиісті талаптар қойылмайтын болса, онда ұжымды құруға, ұжым ішінде тәртіп құруға да болмайтындығы, әрине, өзінен-өзі түсінікті нәрсе. Мен жүйелі түрде талаптар қойылуын жақтайтын адаммын", - деп педагогикалық талап әдісінің басқа әдістерге қарағанда ерекшелігін көрсеткен. Бұдан түсінетініміз, тұлғаны тәрбиелеуде ұжымдық түрде бірлесе отырып әрекет етуге әбден болады.

Қашықтан оқыту формасындағы оқушылармен тәрбие жұмысын үздіксіз жүргізіп отыру мен басқару үрдісінде ақпараттық және компьютерлік технологияларды қолдану педагогикалық қарым-қатынастарда енгізілген мүмкіндіктерді тиімді жүзеге асыруға жауапкершілікті жүктейді, бұл оқушының жеке басының дамуына қолайлы жағдай жасайды және оның тәрбиесінің жоғары деңгейін қамтамасыз етуге мүмкіндік береді, өйткені оқу процесі қаншалықты дамыған сайын, соғұрлым қанық, заманауи бола бастайды. Жоғарыда көрсетіп өткеніміздей, балалардың барлығы дерлік заманауи ақпараттық кеңістікке бейімделіп үйренеді және оқушылардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, шығармашылық қабілеттерін дамытады, білім алуға тұрақты қызығушылық артады, өткізілетін іс-шараларға деген ыждағаттылық пайда болады. Шығармашылық қабілеті басым оқушылардың ой-өрісі кең, қабілеті терең, логикалық танымдылығы басым болып келеді. Мойындауымыз керек, қазіргі әлемде ғылым тез қарқынмен дамып келеді, сондықтан біз ең алдымен дамып, өзін-өзі жетілдіруге қабілетті адамды тәрбиелеуіміз керек. Ғылымның тамаша мүмкіндіктерінен құр қалмас үшін, адам ең алдымен өзін тәрбиелеп, соған бейімделуі керек. Ұлттың ұлт болып қалыптасуы жолында берілетін мол білім мен тәрбиенің ұштасуы керек-ақ!

Оқушының бойында білімділіктің дұрыс жолын таба білу үшін, оның қандай да бір нәрсеге деген қызығушылығын оята білу керек, бұл дегеніміз жүрек түкпірінде жатқан бір сәулені түрткілеу деген сөз. Іздегені алдынан сұрамай-ақ табылған кез-келген адам қамшы салдырмастан оқ бойы озуы айтпаса да түсінікті. Қашықтан оқытудың бала санасына тигізетін түрлі тұстарын сараптай отырып, дұрыс немесе бұрыс жақтарын қатар алып отыруымыз керек.

Тұлға дегеніміздің өзі осынау өмір деген алып теңізде толқынмен кейде үйлесе, кейде қарсы тұра білетін адам деп санаймын. Қазіргі заман талабы ақпарат пен технологияның қарыштап дамуына өз үлесінді қосу, сонда ғана білімнің биігін бағындырарың сөзсіз екендігін дәлелдеп берді. Әйтсе де, тұлғалық қарым-қатынасты қалыптастырудағы тәрбиенің ролін әсте ұмытпағанымыз абзал. Осы орайда, тағы бір астын сызып тұрып айта

кететініміз, бұл тұлғаның бойында біліммен бірге жүйелі түрде қалыптаса білген тәрбие. Бұл дегеніміз, оқытушылардың мойнына артылған тағы да бір үлкен жауапкершілік, яғни қашықтан оқыта отырып, тәлімі мен тәрбиесі зерделенген тұлғаны қалыптастырып шығару.

Сол сияқты, қашықтан оқыту – ақпараттық құралдар және ғылыми негізделген тәсілдер арқылы білім алу формасы. Енді қарайтын болсақ, қашықтан оқытуда қалыптасқан екі негізгі компонент бар: оқытуды басқару және өз бетімен білім алу. Бұл дегеніміз, оқытуды басқару нақтылы жүйемен өрілетін болса, өз бетімен білім алу тікелей шығармашылық ізденіс болмаса бала бойындағы тәрбиелік жауапкершілікке негізделеді. Ата-анасы күні бойы жұмыста десек, онда баланың оқуы да, тәрбиесінің де дұрыс қалануы мұғалімге жүктеліп тұрғандай көрінеді кейде. Бала психологиясының дұрыс қалыптасуы мен ортаға бейімділігін ескере отырып, тәрбиелік танымға негіздейтін де мұғалім екендігін баса айта аламыз. Енді, осы жоғарыда айтылған қашықтан білім бере отырып, адам бойына тәрбие мен әдептілікті дұрыс сіңіру табандылықты талап етеді. Осы себепті, қай кезде де білімнің нәрімен дұрыс сусындау үшін көптеген іс-шаралар мен ақпараттық-танымдық дүниелердің көмекке келетіндігі. Ойы мен санасы дұрыс дамып, ақпаратты толыққанды түсіне білген адамда сұрақ туындамайды. Керісінше, ешнәрсеге қарамастан тек алға қарай дамып, жетіле түсуге талпынады, соған қарай әрекет етеді. Байқағанымыздай, оқушының білімін, үлгерімін көтеру үшін оқытушының біліктілігін көтеру керек. Қашықтан оқыту бұл мұғалімнің біліктілігін көтереді, оқушының өз бетімен білім алуын қалыптастырады, ата-аналардың жаңа технологияға деген көзқарасын өзгертеді. Яғни, тың дүниелермен тыныстай отырып, өз бетімізбен тәуелсіз тұрғыда ойлануға, шешім қабылдауға көмектесе алады. Алдыңызда білімді де тәрбиелі оқушыны көргіңіз келсе, онда ең алдымен сабақты жүргізуде оқушыны қызықтыру арқылы жүрегіне жол табу, бұл дегеніміз екеуара түсінушілікті қалыптастыру. Мұғалім мен оқушы арасындағы білікті байланыстың соңы зр тәрбие мен ұшан-теңіз білімнің белесіне алып келеді. Қашықтан оқыту арқылы тәрбиелі де саналы ұрпақты қалыптастыру оңай шаруа емес, ол үшін мұғалімнің коммуникативті дамуы зор ықпалдастық жасайды; оқушыларды тыңдау, олардың көзқарасын түсіне білу, сын жасай білу, әңгіме, ұйымдастыра білу де өз кезегінде қажетті роль атқара біледі. Қайсы мұғалімнің бойында болмасын, шартты рефлексиялық қасиеттер қалыптасуы керек: балаларды оқытуда өзінің тәсілін тиімді қолдана отырып, қиын жағдайларда шешімін таба отырып, тығырықтан шыға білуі керек деп ойлаймын.

Қашықтан білімін ала отырып бала өзін-өзі тәрбиелеуге де атсалысуы керек. Ол дегеніміз, қазіргі заман талабына сай миы мен санасын жетілдіре отырып, рухани құндылықтарын да жетілдіру. Тәрбиенің негізгі басталар тұсы адамның руханилық ізденістеріне де негізделеді. Қоғамда орын алып жатқан түрлі жағдайлардың да бала психологиясына әсер етпеуі мүмкін емес. Компьютер немесе телефонға телмірген балалар үшін қашықтан тәрбиеленудің өзі де шыдамдылық пен төзімділікті қажет етеді. Бос уақытты тиімді пайдалана білу де тәрбиенің бір бастауы болады. "Қарыны тоқтық, жұмысы жоқтық,

аздырар адам баласын"- деп Абай атамыз айтпақшы, кез-келген жағдайда уақыттың қадірін білуге үйрету керек деп санаймын.

Сонымен ойымды қорыта келіп қашықтан оқытудағы тұлғаны қалыптастыруға тәрбиенің үлесін төмендегідей пунктермен нақтылай кетсем:

1. Бала қашықтан оқу жағдайына психологиялық тұрғыдан дайын болу;
2. Тәрбиенің маңыздылығын түсіну;
3. Шығармашылық қабілетін көрсете отырып, рухани жағынан даму;
4. Қоғамдық қатынастарды дұрыс қабылдай отырып, уақытты үнемді пайдалана алу;
5. Жауапкершілікті сезіну;
6. Ата-анамен баланың арасында, сонымен қатар мұғалім мен оқушы арасындағы "алтын көпірді" жасай білу;
7. Білімін шыңдай отырып, тәрбиенің тал бесігін әдемілеп өру.

Қашықтан оқыту жүйесінде еліміздің белді педагогтары түрлі әдістер ойлап тауып, өз дәрежесінде жүзеге асырып жатқандығын ескеретін болсақ, ол жерде заман талабына сай ақпараттық - телекоммуникациялық технологиялар мен құралдарды қолданудың дұрыстығы, интерактивті әрекеттесу формаларының болуы, сапалы білім алудың барлығы, уақытты үнемдей алушылық, ыңғайлы уақытта оқу, территориялық шектеулердің жоқтығы, денсаулық күйі бойынша шектеулердің жоқтығы.

Білімнің инемен құдық қазғандай екендігін ескеретін болсақ, онда адам бойына білім мен тәрбиенің негізін қатар қалау мұғалім үшін зор еңбек пен қажырлылықты талап етеді. Өзіндік әдіс-тәсілді межелей отырып, оқушының кеудесіне ізеттілік, мейірімділік, қамқорлық, кішіпейілділік пен адалдық сынды компоненттерді құя білу де таптырмас дүние. Оқудың қайнар көзі болып саналатын кітапты рухани құндылық ретінде бағалай отырып, осы арқылы тәрбиенің нағыз тереңіне бойлау таптырмас дүние дер едім. Себебі қазіргі кітапқа құлықсыз болып бара жатқан жастардың бойына Абайдың қара сөздері, Мағжан мен Сәкендердің дара сөздері арқылы тәрбиелей білу керек сияқты.

Жеке тұлғаның дұрыс тәрбиеленуін көрсететін ең маңызды белгілерінің бірі де бірегейі оның саналылығына негізделсе, жауапкершілігі, сөз бостандығы мен қадір – қасиетінің даралығы жоғары тұруы тиіс сәттер. Жеке тұлғаның маңыздылығы оның қасиеттері мен іс – әрекеттерінде қоғамдық процестің тенденцияларының, әлеуметтік белгілер мен қасиеттердің айқын және спетцификалық көрініс табуы арқылы, оның іс – әрекетіндегі шығармашылық қасиетінің деңгейі арқылы анықталады. Бұл орайда “адам”, “жеке тұлға” деген ұғымдардың қатары “даралық” деген ұғыммен толықтырылуы қажет. Яғни, бала өзінің даралық қасиетін сезіне алған жағдайда, өзін тәрбиелік жағынан көрсете алады дер едім. Жоғарыда айтып өткенімдей, баланың мінез құлқы жас ерекшелігі мен дамуына байланысты өзгеріп отырады. Ал, қашықтан оқыту жағдайында әр баланың жүрегіне жол таба отырып, өнегелікке негіздеуге күштің екі-үш есе көбірек жұмсалатыны белгілі. Сабыр мен төзім, ерік пен жігер қатар жүрген кезде ғана тұлғаның дұрыс қалыптасуына мүмкіндік бере аламыз. Әрі қарай шарықтай қанат жаюына себепкер бола білеміз. Сондай-ақ, белгілі фолософ, ғалым В.П.Тугаринов жеке адамның сапалық көрсеткіштері

ретінде төмендегілерді атайды. 1) саналылық; 2) жауапкершілік; 3) еркіндік; 4) жеке басының қадірі; 5) даралық; осыларға және қоғамдық белсенділік пен бекіген саяси – идеялық бағытты қосуымызға болады. Бұл компоненттер арқылы тұлғаның дамуы, дәлірек айтқанда қашықтан оқу арқылы тәрбиеге жетуі сипатталады. Адам не нәрсе болса да, әрқашан өзінен бастауы керек. Білім, тәрбие, сұлулық, шыдамдылық барлығы да адамның ішкі жан-дүниесі дұрыс жаққа қарай бейімделе бастағанда ғана оң нәтижеге жете алады.

Тәрбиенің негізгі масаты жеке адамды қалыптастыру және оның жан-жақты толыққанды дамуын қамтамасыз ету. Ал бұл міндеттердің табысты шешімін беру жеке адамның дамуы қалай өтетінін және оның қалыптасуына қандай жағдайлар ықпал ететінін білумен байланысты.

Тәртіпке бағынғанның құл болмайтындығын білеміз, ендеше соған қарай әрекет еткеніміз дұрыс. Тәрбиесіз берілген білім, әрқашан да адамзаттың қас жауы. Сол себепті, қандай жағдай болмасын, білім ала отырып тәрбиеленейік, тәрбие ала отырып, білімнің шырағын жағайық дегім келеді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Білім беру ұйымдарына электрондық оқыту жүйесін енгізу жағдайында педагогтардың біліктілігін арттыруды ұйымдастыру әдістемесі / Ахметова Г.К., Караев Ж.А., Мухамбетжанова С.Т. // Алматы:АҚ «ҰБАО «Өрлеу», 2013.
2. Қазақстан және ТМД елдеріндегі білім беруді ақпараттандырудың IV Халықаралық форумының ғылыми мақалалар жинағы (18-19 бет.38-39 бет. 118-119 бет. 460-461 бет).
3. Журнал «Мектеп» № 11(6 бет)
4. Журнал «Информатика негіздері» № 1 – 2010 ж (11-14 б)

Аңдатпа. Мақалада пандемия кезінде қашықтан оқыту арқылы берілген білім мен тәрбиені қалыптастырудың дұрыс және бұрыс жақтарын саралап және оларды талдау көрсетілді. Қиын сәтте сан қырлы, әрі күрделі мәселелерді жүзеге асыруда мұғалімнің атқарар рөлі орасан. Оған әрі ауыр, әрі жауапты міндет жүгі жүктелді. Қашықтан оқыту формасындағы оқушылармен тәрбие жұмысын үздіксіз жүргізіп отыру қажет.

Аннотация. В статье был представлен анализ и анализ правильных и неправильных аспектов формирования знаний и воспитания, предоставляемых дистанционным обучением во время пандемии. Роль учителя в реализации сложных и многогранных задач в трудную минуту огромна. На него был возложен груз тяжелых и ответственных обязанностей. Необходимо непрерывно вести воспитательную работу с учащимися дистанционной формы обучения.

Abstract. The article presented an analysis and analysis of the right and wrong aspects of knowledge formation and education provided by distance learning during the pandemic. The role of the teacher in the implementation of complex and multifaceted tasks in difficult times is huge. He was entrusted with a load of heavy and responsible duties. It is necessary to continuously conduct educational work with distance learning students.

Қашықтықтан оқыту шеңберінде оқу платформаларын қолданудың тиімділігі

*Марат Адия Маратқызы,
Есік гуманитарлық-экономикалық колледжі, Есік қ.*

Қашықтықтан оқыту – білім алушы мен мұғалім алыстан немесе толық емес жанама өзара іс-қимылы кезінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдана отырып жүзеге асырылатын оқыту.

Қашықтықтан оқыту технологиясы бойынша оқытушының негізгі міндеті білім алушының келесі түрдегі орындалатын өз бетінше жұмысын басқару болып табылады: туындайтын мәселелерді қарастыру; мақсат пен міндеттерді қою; білім, тәжірибелерді беру; ұйымдастыру қызметі; білім алушылардың арасында өзара байланысты ұйымдастыру; оқу процесін бақылау.

Қазақстан Республикасы «Білім туралы» Заңының 8-бабында «Білім беру жүйесінің басты міндеттерінің бірі – оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желілерге шығу» деп атап көрсеткен.

Осыған байланысты, қашықтықтан білім беру жүйесінде ақпараттық және коммуникациялық технологияны дамытудың тиімді құрылымы – қосымша онлайн платформалар болып табылады.

Арнайы мамандандырылған интернет-платформалары білім алушыларға өткен сабақты немесе бұрын талқыланған тақырыпты қайта қарауға, сондай-ақ онлайн-сабақ өткізуге, кері байланыс орнатуға, жеке дара оқыту мен тапсырмаларды орындауға зор мүмкіндік береді. Сонымен қатар, бұл формат тестілеу жұмыстарын өткізуге және алған білімдерін бағалауға мүмкіндік жасайды. Бұрын мұндай компаниялардың білім беру контентіне қол жеткізу ақылы болса, осы кезеңде білім алушылар барлық керек ақпаратты және платформаларды тегін пайдалана алады.

Елімізде орын алған төтенше жағдайға байланысты, соңғы бір жылда білім беру платформаларына деген сұраныс өсті. Қашықтан оқыту процесін ыңғайлы және тиімді ұйымдастыру үшін платформалар мен жүйелер жасалды. Статистика бойынша қашықтықтан оқыту сыныптағы оқумен салыстырғанда тәжірибе сапасынан кем емес екенін көрсетеді. Осы орайда білім берудегі тиімді платформаларды қарастырайық.

1. Lucidspark - бұл виртуалды интерактивті тақта, мұнда идеяларды бүкіл ұжыммен жүзеге асыруға ыңғайлы.

2008 жылы Lucid компаниясының техникалық директоры және негізін қалаушыларының бірі Бен Дилтс және оның командасы медициналық сақтандыру стартапында клиенттерге үнемі өзгеріп отыратын заңдарды жақсы бағдарлауға көмектесетін жаңа өнімді ойлап тапты.

Беннің командасы жаңа ережелерді қадағалау үшін өз өнімінің функционалдығы үшін сызбалар жасады, бірақ олар қолданып жүрген бағдарламалық жасақтама нұсқаларының сәйкес келмеуіне байланысты жоба бойынша тиімді ынтымақтастықты ұйымдастыра алмады. Жаңа өнімді жасау өте қызықты болғанымен, Бен әр уақытта жасалуы керек пайдасыз жұмыстың көптігіне қынжылды.

Беннің командасына өзара әрекеттесу үшін ыңғайлы визуалды әдіс қажет болды. Сондықтан, түнде және демалыс күндері Бен осындай шешімді жасауға кірісіп кетті. Бірнеше айдан кейін ол LucidChart-тың алғашқы ашық бета нұсқасын іске қосты. Бір аптаның ішінде мыңдаған адамдар оған жазылды. Бүгінгі таңда миллиондаған қолданушылар визуалды құралдармен жұмыс істейді. Жарқын шешімдер күрделі заттарды түсінікті етуге, басқа бөлімдермен байланыс орнатуға және топтың ынтымақтастығын жеңілдетуге көмектеседі.

Lucidspark виртуалды жұмыс тақтасы бүкіл командаға проблемаларды бірге талқылауға және нақты уақытта идеяларды іске асыру үшін шешімдермен бөлісуге мүмкіндік береді.

Смарт диаграмма - деректерді визуалдауды біріктіру арқылы Lucidchart және Lucidspark-та көрсетілген идеяларды әрі қарай дамыту үшін ресми құжаттама жасауға мүмкіндік береді.

Lucidchart қазірдің өзінде миллиондаған қолданушыларға өз бизнесін картаға түсіруге, оңтайландыруға және масштабтауға көмектесті, бірақ одан әрі өсу үшін идеяларды табудың жақсы платформасын табу өте маңызды. Lucidspark сіз үшін осындай шығармашылық алаң ретінде қызмет етеді, мұнда бүкіл команда

- миға шабуыл сабақтарын өткізу
- жалпы жобалар бойынша жұмыс
- идеяларды құрылымдау және бағалау
- клиенттерге қызмет көрсету
- стратегияларды қалыптастыру
- дамыту жобаларын жоспарлау үшін жинала алады.

Lucidspark дауыс беру режимін, топтастыру мүмкіндіктерін ұсынады. Мұның бәрі сізге үлгілерді бақылауға, ең жақсы идеяларды бөліп көрсетуге және әріптестермен келесі қадамдар туралы келісуге көмектеседі.

2. Socratic - викториналар, сауалнамалар мен тестілерді жылдам құруға мүмкіндік беретін тегін онлайн сервисі. Сонымен қатар, Socratic тест нәтижелерін нақты уақыт режимінде жылдам қарауға және бүкіл сыныптың ғана емес, сонымен қатар әр оқушының үлгерімін бағалауға мүмкіндік береді. Бір уақытта 50 адамға дейін тексеруден өтуге болады.

Socrative - тестілерді құру, табу, тарату және өткізу құралы. Артықшылықтардың ішінде меңгерудің қарапайымдылығы мен жағымды көрінісін атап өткен жөн.

Сервистің ерекшеліктері - мобильді құрылғыларға арналған қосымшаларды пайдалану және студенттерге тіркелу қажеттілігінің болмауы: тіркелу және сайтқа кіру арқылы мұғалім бірегей коды бар лобби жасайды. Берілген кодтың көмегімен кез-келген адам арнайы мобильді қосымша арқылы немесе сайтқа кіріп, тестілеуге қатыса алады.

Сондай-ақ, сервисте сайт әкімшілігінің тексеруімен расталған дайын тест жұмыстары бар кең мәліметтер базасы сақталған.

Тестілеудің 3 режимі бар:

1. Instant FeedBack - студенттер жауаптарды өзгертуге құқығы жоқ, сұрақтар бойынша ретімен орналастырылған жауаптарды таңдайды, тіпті оны кейінге қалдырып уақытша өткізіп жібереді.

2. Open Navigation - студенттер кез-келген тәртіпте жауап бере алады және жауаптарын өзгерте алады. Алайда, тест аяқталғанға дейін де мұғалім оқушының не жасағанын көре алады.

3. Teacher Paced - мұғалім келесі сұрақты таңдайды және сұрақты өткізіп жіберуге немесе қайталауға құқылы.

Тестілеу кезінде мұғалім нақты уақытта тестілеу барысын бақылай алады: кестеде әр түрлі сұрақтарға кім және қалай жауап бергенін атап өтеді

Тест аяқталғаннан кейін мұғалім нәтижелерді Google Drive-қа сақтай алады, оларды пошта арқылы жібере алады, нәтижелерін осында және қазір көрсете алады.

3. **Flippity.net** - бұл әртүрлі интерактивті оқу жаттығуларын жасауға болатын веб-сервис.

Flippity интерактивті жаттығу түрлері:

- флэш-карталар;
- «Өз ойың» викторинасы;
- мәтін енгізу тесті;
- кездейсоқ атау таңдау (топ құру үшін)
- алынған төсбелгілер парағы (жұмыс барысында қандай белгілердің сатып алынатынын есепке алады);
- емлені тексеру;
- сөзжұмбақ;
- сөз іздеу
- бинго;
- трубканы қою;
- үлгерім индикаторы;
- «Жад» ойыны;

Flippity интерфейсі ағылшын тілінде. Сондай-ақ, қызметпен жұмыс істеу кезінде сіз шолғышта орнатылған автоматты аудармашыны қолдана аласыз, мысалы, Google Chrome браузерінде мұндай мүмкіндік бар.

Flippity, интерактивті жұмыс қызметі, пайдаланушыны тіркеусіз жұмыс істейді, бірақ пайдаланушының алдын-ала Google есептік жазбасы болуы керек. Бұл сандық құрал сізге Google Spreadsheets ақпараты негізінде онлайн тағайындау карталарын жылдам құруға мүмкіндік береді.

Сайттың басты бетінде сандық дидактикалық құралдар жиынтығы ұсынылған.

Пайдаланушы өзіне қажет интерактивті тапсырманың түрін таңдайды. Екі жағдайда да сіз қарапайым нұсқаулықты оқи аласыз (ағылшын тіліндегі нұсқаулық).

Қорыта келе айтарым, қашықтықтан оқыту жүйесінің рөлі қазіргі таңда білім саласы үшін өте жоғары, себебі бұл жүйе арқылы мұғалімдеріміз бен оқушыларымыз әлемдік ақпараттармен байланысуға, білімдерін онлайн жалғасыруға, ғылыми және шығармашылық жұмыстарын жетілдіруге, әлемдік ақпарат кеңістігінде өздерінің білімдерін шыңдауға зор мүмкіндік алады. Қашықтықтан оқытуды күрделі процесс деп санамауымыз қажет, қазіргі білім беру ресурстарының болуы материалды зерттеуді ұйымдастыруда және оның дамуын бақылауда мұғалімнің міндеттерін жеңілдетуге арналған.

Мұғалім тек дұрыс материалды таңдап, оқушылармен байланысын жоғалтпауы өте маңызды. Қашықтықтан оқу арқылы мұғалімдер сақтық шараларын жасап қана қоймай, сонымен қатар өз шеберліктерін де арттырып жатыр.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қашықтан оқыту: онлайн платформалар <https://bilimdinews.kz/?p=152375>
2. Лучшие онлайн-сервисы для создания обучающих игр и игровых упражнений <https://www.eduneo.ru/4916-2/>
3. Дистанционное обучение в экстремальных условиях <https://academia.interfax.ru/ru/analytics/research/4491/>
4. Socrative <https://b.socrative.com/>, Lucidspark <https://lucidspark.com/>, Flippity <https://www.flippity.net/>

Аңдатпа. Мақалада пандемия кезінде ұйымдастырылған онлайн-сабақтардың тиімділігі және оларды талдау көрсетілді. Lucidspark виртуалды тақтасы және Socrative, Flippity сияқты веб-сервистерді пайдаланудың артықшылықтары анықталды. Бұл онлайн-платформалар едәуір шығынсыз сапалы білім алуға қол жетімділікті кеңейтіп, оқушылардың қызығушылығын арттырады. Дегенмен, мұндай платформаларды пайдалану үшін онлайн-ортада оқыту дағдыларын, атап айтқанда IT және тайм-менеджмент дағдыларын қажет етеді. Әрине, барлық қатысушылар үшін стресстік жағдай оқу сапасына әсер етпеуі мүмкін

емес. Алайда, оқытудың мақсаттары мен міндеттеріне және онлайн-ортадағы білім беру процесінің сипаттамаларына негізделген курстық материалдардың дұрыс таңдалуы студенттерге сапалы білім нәтижесін, ал мұғалімге оң нәтиже береді.

Аннотация. В статье представлен анализ и эффективность онлайн-занятий, организованных в условиях пандемии. Определены преимущества использования виртуальной доски Lucidspark и веб-сервисов Socrative и Flippity. Эти онлайн-платформы позволяют расширить доступ к качественному образованию без существенных затрат и повысить интерес студентов. Однако, использование подобных платформ требует навыков обучения в онлайн-среде, в частности, навыков в области IT и тайм-менеджмента. Безусловно, стрессовая для всех участников ситуация не могла не отразиться на качестве обучения. Но правильно подобранные материалы курса, исходя из целей и задач обучения и характеристик учебного процесса в онлайн-среде, обеспечат обучающимся образовательный результат, а преподавателю положительную обратную связь.

Abstract. The article presents an analysis and the effectiveness of online classes organized in a pandemic. The benefits of using the Lucidspark virtual whiteboard and the Socrative and Flippity web services have been identified. These online platforms will expand access to quality education at no significant cost and increase student interest. However, the use of such platforms requires learning skills in an online environment, in particular, IT and time management skills. Of course, the stressful situation for all participants could not but affect the quality of training. But correctly selected course materials, based on the goals and objectives of training and the characteristics of the educational process in the online environment, will provide students with an educational result, and a positive feedback for the teacher.

Қашықтықтан оқытудағы шетел тілінде қолданылатын әдіс-тәсілдер

***Қабдолда Айгерім Қанатқызы,**
Жаркент көпсалалы колледжі, Жаркент қ.*

Қазіргі таңда қашықтықтан оқыту жүйесін еліміздің білім беру саласында кеңінен қолданылып тілді оқытуды жандандыруға мүмкіндік беріп отыр. Шетел тілін қашықтықтан оқыту оқытушы мен студенттің белсенді әрекетімен тығыз байланыса отырып, тұлғаның белсенділігі ізденушілік әрекетінде көрініс табады. Қашықтықтан оқыту жүйесінде студенттің белсенділігі студенттер тобына қажетті білімді, іскерлік, дағдыны жедел жеткізуге және шығармашыл, өзін-өзі басқара алатын жеке тұлғаны қалыптастыруға бағытталған. Осыған сәйкес, студент пен оқу тобы белсенділігі шетел тілін компьютер арқылы тез меңгеруге, өзіне керекті ақпаратты іскерлік пен дағдыны қалыптастыруға, жеке

тұлғаға қажет қасиеттерді қабылдауға, белсенді саналы жұмыс жасауға мүмкіндік береді.

Қашықтықтан оқыту жүйесінде оқу әрекетінің белсенділігі түрлі жолдармен, көбінесе оқу материалдарын арнайы ұйымдастыру, оның бір жерге ұтымды шоғырлануы мен бөлінуі, оқытудың ерекше ұтымды формалары және әдіс-тәсілдері, сондай-ақ оқытушы мен студенттің көптеген мүмкіншіліктерін өнімді пайдалану және оны тәжірибеде ұтымды қолдану арқылы іске асады.

Қашықтықтан оқыту үрдісінде кеңінен қолданылатын оқытуға арналған программалық құрал –компьютерлік оқыту жүйесі. Ол мынадай әрекеттерге мүмкіндік береді:

- тілді меңгеру үрдісін жекешелендіру;
- тілді меңгеру деңгейін өзін-өзі бақылаумен қамтамасыз ету;
- компьютерде жұмыс істеу арқылы тілді үйрену уақытын үнемдеу;
- ойын элементтерін пайдалану арқылы тіл үйренуге қызығушылықтарын арттыру;

- әр түрлі материалдар арқылы танымдық мәдениетін қалыптастыру.[1]

Интернет желісі студенттердің тілді үйренуіне оңды әсер етеді. Себебі, студенттерге ақпарат көзі жылдам жеткізіледі, әрі олар бұл желі арқылы жан-жақты қосымша мәліметте ала алады. Бұл тұрғыда Билл Гейтстің пікіріне сүйенсек: «Оқытушылар мен оқушыларға жеке компьютердің кез келген интеллектуалды еңбек адамдарынан қарағанда, берері анағұрлым мол. Мен өмірдің өз стилі қалыптасып келе жатқанын айтқанымдай, студент немесе оқушы таза интеллектуалдық еңбек өкілдері, себебі оқыту толығымен білімді басқаға жеткізуден тұрады. Оқытушы Internet-ті әріптестерімен араласу үшін және өз қамқорлығындағы оқушы – студентке пәнді оқытудың мүлдем жаңа тәсілдерін ашу үшін де қолдана алады. Жеке компьютер білім алу мен білім беру саласындағы өзара оқыту, сыни ойлауды дамытуға, өмір бойы білімділік деңгейін жоғарылатып отыруға деген көзқарас қалыптастыруда катализатор болып табылады». Студенттер қашықтан оқу арқылы өз білімдерін жетілдіре алады және ақпарат жүйелерін пайдалану мүмкіндігі артады. Мысалы керекті әдебиеттер мен оқу кітаптарын іздеу, бақылау және тестік тапсырмаларды орындау, қашықтан олимпиядаға қатысу студенттің шығармашылық потенциалының дамуына әсер етеді. [2]

Қашықтықтан оқыту кезінде шетел тілін оқыту барысында қолданылатын әдіс тәсілдермен бөлісейін.

Бірінші әдіс

«DEAL»

D – Describe – баяндау, суреттеу (оқығанды, көргенді сипаттау, сынау, өлшеу).

E – Explain – түсіндіру (құбылыс немесе оқиға бойынша не білетіндерін, түсінгендерін суреттеу).

A – Analyse – талдау (ақпаратты талдау, қорытынды жасау, себептерін атау).

L – Links – байланыс (болжамдар немесе қорытынды жасау, өзінде бар біліммен байланыстыру).

Екінші әдіс

«Кері байланыс бутерброды»

Кері байланыс әр түрлі тәсілдермен берілуі мүмкін. Кері байланыс «бутерброды» дегеніміз бұл:

1) бірінші жағымды түсініктеме беріп, кейін құрылымды сын айтып, соңынан тағы да жағымды пікір білдіру;

2) Жағдаяттық мәлімдеме – Маған ұнады, себебі Енді/келесі жолы «Кері ой қозғау»

Үшінші әдіс

«Ой қозғауды» сабақта былайша қолдануға болады:

- Оқушылар қандай да болмасын ақпарат (мәлімет, проблема, сұрақ) туралы бар білгендерін берілген уақыт ішінде жазбаша келтіреді.

- Мұнда ең бастысы идеялардың көптігі, олардың еркін жағдайда айтылуы болғандықтан, оқушылар өз ойындағыларын еш күмәнданбай (мәселен, олардың дұрыс-бұрыс, қажет-қажет еместігіне қарамай) келтіре беруі керек;

- Идеялар ешқандай сынға ұшырамауы керек, өйтпеген жағдайда оқушылар тосылып қалып, идеяларды келтіре алмауы мүмкін;

- Барлық идеялар сарқылмайынша, олар қағазға түсіріле беріледі;

- Идеяларды келтіру жұмысы аяқталғаннан кейін ғана оларды талқылау жұмысы басталады.

Бұл тапсырманы орындауға берілген уақыт (2-6 минут) аяқталған соң, оқушылар бірлесе (жұптасып, шағын топ ішінде, бүкіл сынып болып) жазғандарымен бөліседі, сұрақтарға жауап береді, тізімдерін толықтырады (4-20 минут) «Ой қозғауда» балама келтіру (аналогия), қиял-фантазия, инверсия, эмпатия тәсілдері кеңінен қолданылады.

Төртінші әдіс

«ПОПС формуласы»

Бірінші сөйлем: «Менің ойымша,....»

Екінші сөйлем: «Себебі, мен оны былай түсіндіремін....»

Үшінші сөйлем: «Оны мен мына фактілермен, мысалдармен дәлелдей аламын....»

Соңғы сөйлем: «Осыған байланысты мен мынадай қорытынды шешімге келдім...» [3]

Қорытындылай келгенде, қашықтықтан оқытудағы оқу қызметінің басты элементі – өз бетімен жұмыс істей білу. Ал, әдістемесінің ерекшелігі – тіл үйрену үшін қалай болғанда да, тапсырманы өз бетімен орындайды және кез-келген сәтте мұғалімнен қажет көмегін ала алады.

Шетел тілін үйрету шетел тілін меңгерудің студенттердің болашақ кәсіби іс-әрекетіндегі маңыздылығын жете түсініп, олардың кәсіби жетістіктерге жетуін қалыптастыруға бағытталуы тиіс. Сондықтан, жоғары оқу орындарында шетел тілі пәні студенттердің өз кәсіби мамандықтары бойынша сұранысы болған жағдайда пайдалану мақсатында оқытылады. Шетел тілін оқыту үдерісінде қашықтықтан білім беруде ақпараттық-коммуникативтік

технологияларын пайдалану қоғам талабы болып отыр. Жоғарыда келтірілген мәліметтер «Шетел тілі» пәнін қашықтықтан оқытуда ақпараттық коммуникативтік технологияларды пайдалану сөзсіз тиімді екендігін дәлелдейді. Сол сияқты бұл білім беру үдерісінің сапасын арттырады және қашықтықтан оқыту технологиялары арқылы үздіксіз білім беру траекториясын құруға жағдай жасайды.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Жамашева Ж. Қашықтықтан оқыту – ақпаратты тиімді таратудың жаңа нысандарының бірі // Қазақ тілі мен әдебиеті. – 2007. – №8. – Б. 118
2. Воровщиков С.Г. Учебно-познавательная компетентность школьников // Управление современной школы. – 2007. – №6. – С. 81.
3. Өтежанов Г. Психологиялық-педагогикалық құзырлықты қалыптастырудағы жаңа формация мұғалімінің рөлі // Қазақ тілі. – 2008. – №4. – Б. 6.

Аңдатпа. Мақалада қашықтықтан оқытудағы шетел тілінде қолданылатын әдіс-тәсілдердің түрлері қарастырылған. Әдіс-тәсілдерге сипаттама берілген.

Аннотация. В статье рассмотрены виды методов и приемов, используемых в дистанционном обучении на иностранном языке. Дана характеристика методов и приемов.

Abstract. The article discusses the types of methods and techniques used in distance learning in a foreign language. A description of the methods is given.

Қашықтан оқыту процесінде заманауи ақпараттық технологияны қолдану

*Оразбай Алтынай Нурланқызы,
Жаркент көпсалалы колледжі, Жаркент қ.*

Қазіргі әлемде ақпараттық технологиялар адам өмірінің барлық салаларына еніп отыр, ал білім беру де осыдан тыс қалмайды. заманауи ақпараттық технологияларды қолдану және қашықтықтан оқыту қазіргі кезде жаңалық емес. Бүгінгі күні қашықтықтан оқыту білім беру үдерісіне басқа тұрғыдан қарауға мүмкіндік береді. Интернеттің пайда болуымен адамдар желідегі әртүрлі ресурстарға тікелей қол жеткізу мүмкіндігіне ие болды. Мұндай технологиялардың әлеуеті өте жоғары, сондықтан қазіргі кезде адам қызметінің бірде бір саласы ақпараттық технологиясыз жұмыс істемейді. Мұндай технологияларды білім беруде белсенді қолдану қашықтықтан оқытудың орнын анықтады.

Алдымен «қашықтықтан оқыту» деген ұғымға тоқталатын болсам, қашықтықтан оқыту – адамның білім алуға және ақпарат алуға деген құқықтарын іске асыратын үздіксіз білім беру жүйесі нысандарының бірі ретінде мамандардың негізгі қызметін атқара жүріп білімін, біліктілігін арттыруға мүмкіндік береді.

Қашықтықтан оқытуды ұйымдастырудың 3 түрлі формасы бар: онлайн (синхрондық), оффлайн (асинхрондық) және кең таралған үшінші түрі вебинар.

Онлайн режимдегі оқыту дегеніміз – интернет ресурстарының көмегімен ағымдағы уақытта белгілі бір қашықтықта мұғалім экранын көру арқылы оқытуды ұйымдастыру формасы.

Оффлайн режимдегі оқыту дегеніміз - интернет ресурстарының көмегімен (электрондық пошта) мұғалім мен оқушы арасындағы ақпарат алмасуды қамтасыз етуге мүмкіндік беретін оқытудың формасы.

Вебинар дегеніміз – интернет желілерінің көмегімен семинарлар мен тренинтер өткізу формасы. [1]

Қашықтықтан оқытудың оң және теріс жақтары да бар. Оның басты кемшіліктерінің бірі, бұл практикалық білімнің жеткіліксіздігі. Тәжірибелік оқудың үлкен көлемін қажет ететін мамандықтар бойынша қашықтықтан оқыту өте қиын. Ең заманауи технологиялар да нақты тәжірибені алмастыра алмайды. Алайда, осылай деген күннің өзінде қазіргі қашықтан оқыту жағдайында теориялық білімді беру де жаңа заманауи ақпараттық технологияларды қолдану аса маңызды. Себебі, білім алушының сабаққа деген қызығушылығын арттыру, жаңа технологиямен жұмыс жасауға бағыттау, дамыған заманға сай ақпараттық технологияларды қолданып, үйренуге мол мүмкіндік береді.

Осы негізде мен бүгін, колледж білім алушыларына арнайы пәндерді оқытуда қолданатын заманауи ақпараттық технологиялардың бірнеше түріне тоқталғым келеді. Мен қазіргі таңда «Дәнекерлеу ісі» мамандығы бойынша арнайы пәндерден сабақ берудемін. Теориялық білімді беруде «Learning Apps» сервистік қосымшасы, «Jamboard» интерактивті тақтасы «Popplet» тақтасы және «Genially» сервистік қосымшаларын өз сабағымда қолдандым.

LearningApps көмегімен әр сабақты қызықты форматта өткізуге болады. Мұнда мұғалімдер студенттерді өз бетінше тіркей алады, кіру парольдерін немесе qr-кодты бөлісе алады, ал студенттер өздерін тіркей алады. Арнайы бағдарламаны жүктеудің қажеті жоқ, сайтқа кіріп, оны онлайн режимінде қолданыңыз. Сонымен қатар ұялы телефоннан кіруге болады.

Платформада интерактивті жаттығулардың 30-дан астам түрі бар, оның 5-і 2-4 адамға арналған ойын түрінде. 1-ден 11-ге дейінгі мектептегі барлық пәндер бойынша сіз дайын жаттығуды таба аласыз немесе тапсырманы өзіңіз жасай аласыз. Бұл «Жүп табу», «Жіктеу», «Хронологиялық билеуші», «Қарапайым тәртіп», «Мәтін енгізу», «Суреттерді сұрыптау», «Бос орындарды толтыру», «Қолдану торы», «Аудио / Бейне мазмұны »,« Кім миллионер болғысы келеді? »,« Ойлан! »,« Кроссворд »,« Картадан ізде », « Әріптерден сөз »,« Эго қайда? ».

LearningApps.org қызметінің мүмкіндіктері

- дайын тапсырмаларды пайдалану (тіркеусіз)
- бар шаблондар негізінде тапсырмалар құру
- QR-код, веб-параққа енгізілетін код түрінде тапсырмаларға мәтіндік сілтемелер алу (тіркеусіз)
- дербес пайдалану үшін компьютерге сақтау
- әлеуметтік желілерде жариялау (тіркеусіз)

- оқушыларды топтық жұмысқа қосу, сабақтарды қалыптастыру, статистиканы қалыптастыру.[2]

Сабақ барысында «Милиион кімге бұйырады?» бойынша тапсырмалар құрастырдым. <https://learningapps.org/17701014>

«Арнайы технология» пәнінен «Блум таксономиясын» қолдану арқылы құрылған сабақ жоспары негізінде әрбір кезең бойынша келесідей тапсырмалар білім алушыларға берілді. Бұл тапсырмалардың ішінде ағылшын тілі пәнімен кіріктірілген сабақ бойыншада тапсырмаларда қарастырылған.

1. <https://learningapps.org/17731296>
2. <https://learningapps.org/17227672>
3. <https://learningapps.org/17219517>
4. <https://learningapps.org/17225591>

Google Jamboard - интерактивті тақтада жұмыс жасау үшін жасалған, сонымен қатар қарапайым компьютерлер мен смартфондарда жұмыс істейді.[3]

Бұл интерактивті тақтаны жаңа сабаққа көпір салу мақсатында қолдануға және сабаққа қажетті презентацияны көрсету барысында қолдануға болады.

Google Jamboard ерекшеліктері:

Бірлескен жұмыс және нақты уақыттағы өзгерістерді қадағалау;

Фонды өз бетімізше өзгерту;

Графикалық планшетті қолдау;

PNG форматындағы слайдты сақтау;

Жобаны PDF форматына экспорттауға мүмкіндік береді.

«Popplet» тақтасын қолдану арқылы ментальді карта жасауға, аудио және видеожазбаларды қою арқылы тапсырмалар жасауға мүмкіндік береді. «Popplet» тақтасына тіркелудің оңай әдісі Google аккаунт арқылы. (app.popplet.com/#/p/6346263) Бұл тақтаны сабақта үй тапсырмасын сұрау мақсатында қолдандым.[4]

«Genially» сервистік қосымшасы - дидактикалық ресурстардың барлық түрлерін, презентацияларды, ойындарды, интерактивті суреттерді, карталарды, иллюстрацияланған процестерді, түйіндемелерді және т.б. құрудың бір құралы. Білім берудің барлық деңгейлері мен электронды оқыту үшін өте қолайлы. Сіз онда қарапайым және тез жұмыс істей аласыз, өйткені бұл ресурстарды құруға арналған әр түрлі шаблондарды, интерактивтіліктің үлкен таңдауын ұсынады. Интерактивтілік объектілерге түсініктеме беруге, қалқымалы терезелерді ашуға, слайдтар мен сыртқы ресурстарды жобалауға сілтемелер жасауға мүмкіндік береді. Бұл сервистік қосымша арқылы сабаққа қолданылатын презентациялар арнайы тапсырмаларымызды құрастыруымызға болады. Мен өз сабағымда осы қосымша арқылы презентация және True and False тапсырмаларын құрастыруда қолдандым.[5]

Қорыта айтқанда, қашықтан оқыту процесінде заманауи ақпараттық технологияны қолдану барысында өзін-өзі бағалау жүргізуге мол мүмкіндік бере алатынын байқауға болады. Себебі, жоғарыда аталған сервистік қосымшалардағы тапсырмаларды орындай отырып білім алушы қаншалықты дұрыс жауап бергендігін көре алады. Оқытушының алдын-ала берген бағалау

парақшасы арқылы әрбір сервистік қосымшадағы тапсырманы орындай отырып өздеріне бағалау жүргізеді.

Әрбір сабақ оқытушының шығармашылық жұмысы. Сондықтан да әр сабақты білім алушылардың есінде қалатындай етіп түрлендіріп отырған жөн. Қазіргі ғылым мен техниканың дамыған заманында білім алушылардың білім деңгейін тереңдету, ғылыми тұрғыда дамыту, өз бетімен жұмыс істеуге дағдыландыру, ойлау қабілетін дамыту, сөйлеу шеберліктерін арттыру, өз беттерімен ізденушіліктерін, ақпараттық құралдарды іздестіру және оны пайдалана білу мақсатында жаңа технология әдістерін тиімді пайдалану ұстаз шеберлігінің белгісі. Қазіргі уақыт бүкіл адамзат қоғамының ғылыми – техникалық үрдіс пен өркениеттің даму кезеңіне бет бұрған уақыт деп есептеймін. Әрбір жаңа сабақта жаңа технологияларды тиімді қолдану білім алушының сабаққа деген ынтасын арттырады сөзсіз.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Білім беру ұйымдарына электрондық оқыту жүйесін енгізу жағдайында педагогтардың біліктілігін арттыруды ұйымдастыру әдістемесі / Ахметова Г.К., Караев Ж.А., Мухамбетжанова С.Т. // Алматы: АҚ «ҰБАО «Өрлеу», 2013.
2. <https://teachbase.ru/obuchenie/kak-sozdavat-zadaniya-v-servise-learningapps>
3. <https://startpack.ru/application/google-jamboard>
4. <https://sites.google.com/site/radiosyktsu/virtualnye-doski-dla-gruppovoj>
5. <https://sites.google.com/view/mastergenial>

Аңдатпа. Мақалада қашықтан оқыту процесінде заманауи ақпараттық технологияның түрлері және оларды қолдану қарастырылған. Сонымен қатар ақпараттық технологияның түрлері бойынша нақты мысалдар келтірілген.

Аннотация. В статье рассмотрены виды современных информационных технологий и их применение в процессе дистанционного обучения. Также приведены конкретные примеры по видам информационных технологий.

Abstract. The article discusses the types of modern information technologies in the process of distance learning and their application. In addition, specific examples of types of Information Technology are given.

Қашықтан оқыту – заман талабы

Бекенова А.С., Есеналина Ш. Е.,

Талғар медициналық колледжі, Талғар қаласы

Қашықтықтан оқыту – адамның білім алуға және ақпарат алуға деген құқықтарын іске асыратын үздіксіз білім беру жүйесі нысандарының бірі

ретінде мамандардың негізгі қызметін атқара жүріп білімін, біліктілігін арттыруға мүмкіндік береді.

Қашықтықтан оқытуды ұйымдастырудың 3 түрлі формасы бар: онлайн (синхрондық), оффлайн (асинхрондық) және кең таралған үшінші түрі вебинар.

Онлайн режимдегі оқыту дегеніміз – интернет ресурстарының көмегімен ағымдағы уақытта белгілі бір қашықтықта мұғалім экранын көру арқылы оқытуды ұйымдастыру формасы.

Оффлайн режимдегі оқыту дегеніміз - интернет ресурстарының көмегімен (электрондық пошта) мұғалім мен оқушы арасындағы ақпарат алмасуды қамтасыз етуге мүмкіндік беретін оқытудың формасы.

Вебинар дегеніміз – интернет желілерінің көмегімен семинарлар мен тренинтер өткізу формасы. Қазақстан Республикасы «Білім туралы» Заңының 8-бабында «Білім беру жүйесінің басты міндеттерінің бірі – оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желілерге шығу» деп атап көрсеткен. Елбасымыз Н.Ә. Назарбаев жолдауында айтқандай: «Болашақта өркениетті дамыған елдердің қатарына ену үшін заман талабына сай білім қажет». Сондықтан, қазіргі даму кезеңі білім беру жүйесінің алдында оқыту үрдісінің технологияландыру мәселесін қойып отыр. Оқытудың әртүрлі технологиялары сарапталып, жаңашыл педагогтардың іс – тәжірибесіне, мектеп өміріне енуде.

Қашықтықтан білім беру мүмкіндігін ұсынатын оқу орындарының барлығы бір бірінен белгілі қасиеттері бойынша ерекшеленеді. Олардың ерекшеліктері білім беру мазмұны мен деңгейі, білім алушылардың саны мен құрамы, техникалық және қаржылай мүмкіндігі бойынша ерекшеленеді. Қашықтықтан білім беру жүйесі дамытылған елдер де мемлекет деңгейінде қаржыландыру арқылы жүргізіледі. Дүниежүзіндегі дамушы елдердің барлық жоғарғы оқу орындары қашықтықтан білім беру технологиясымен жұмыс жасауда. Мысалы, Америка құрама штаттарында 1995 жылдан бастап жоғарғы оқу орындарының 58% қашықтықтан оқыту технологиясына тәжірбие жасап, бұл технологияның тиімді екенін алға тартқан. Қазірде бұл елде мыңдаған оқу орындары осы технология бойынша жұмыс жасауда.

Осындай сан қырлы, әрі күрделі мәселелерді жүзеге асыруда оқытушының атқарар рөлі орасан. Оған әрі ауыр, әрі жауапты міндет жүгі жүктеледі: ол курстың бағдарламасының құрылымын дайындап, оны қашықтықтан білім беру жүйесімен астастырып бейімдейді, оқу үрдісінің барысын қадағалап, тапсырмаларды орындау барысында, өз бетімен бақылау-пысықтау жұмыстарын орындау жөнінде ұсыныстар береді. Бұл ретте қашықтықтан оқыту жүйесінің әдістерінде көрсетілгеніндей, көңіл-күй, психологиялық қарым-қатынас бой көрсетеді. Қашықтықтан оқыту тәсілі бойынша жұмыс істейтін оқытушы оқытудың жаңа технологиясын, оқытудың компьютерлі және тораптық жүйелерін жетік біліп, олармен іс жүргізу ісін орындау шарт.

Қашықтықтан оқыту тәсілімен оқытатын оқытушыларға және осы істе мүдделі басқа да адамдарға бірнеше талаптар қойылады:

Оқытушы компьютермен жоғары дәрежеде сауатты жұмыс істей білуі қажет.

Қашықтықтан оқытудағы мақсаттары мен міндеттері, оның алдағы уақытта ақпараттық технология және коммуникация құралдарының негізінде дамуы туралы білуі қажет.

- Қашықтықтан оқыту технологиясын жетік білетін, білім саласындағы қызметкерлерді, оқушыларды таныстыра білуі қажет.
- Оқытушының ақпараттық құралдармен жұмыс істеуге іс жүзінде дағдылануы қажет.
- Оқытудың телекоммуникациялық құралдарын қолдану ісіне дағдылануын қалыптастыру, атап айтқанда: тұтынушылар арасында ақпараттар алмастыру және ақпараттық жүйелердегі ресурстарды пайдалануға дағдылануын қалыптастыруы қажет.
- Жинақталған түрде оқу бағдарламасын құрайтын белгілі бір тәртіптегі модульдік курстардың әдістемелерін баяндай және курстарды өткізуді ұйымдастыра білуі қажет.

Қашықтықтан оқытуды ұйымдастырудағы маңызды кезең виртуальдық (синхрондық немесе асинхрондық) өзара іс-қимыл. Синхрондық өзара іс-қимыл студент пен оқытушының нақты уақыт режиміндегі қатынасты қарастырады. Бұл үшін қашықтықтан оқыту жүйесінің чаттары немесе бейне конференциялар қолданылуы мүмкін. Асинхрондық өзара іс-қимыл студент пен оқытушы нақты уақытта қарым-қатынаста болмаған жағдайда жүзеге асырылады, бұл жағдайда қашықтықтан оқытудағы байланыстар жіберу тізімдерінің немесе телеконференциялардың көмегімен электрондық пошта бойынша хат алмасу арқылы ұйымдастырылады. Оқытушының кеңесі (синхрондық немесе асинхрондық) – қашықтықтан оқытуды орындаудың міндетті шарттары.

Білім беру жүйесінде ақпараттық және телекоммуникациялық технологияны дамытудың тиімді құрылымы – білім порталдары болып табылады. Порталдың негізгі міндеті жоғары технологиялы оқу процесінің қолдауы арқылы бірыңғай білімді ақпараттандыру ортасын дамуына өз үлесін қосатын маңызды функциялармен толықтырылады. Порталдың білім және технологиялық саясаты, сонымен бірге оның ағартушылық қызметі әдістемелік және технологиялық арнаға ақпараттандыру процесін бірте-бірте ендіру әдісі болып табылады.

Электрондық оқулықтар жасаудың педагогикалық технологиясының құрылымы оқыту үрдісінің заңдылықтарына негізделіп, бір-бірімен байланысты төрт бөліктен тұрады: мотивациялық-мақсатты, мазмұндық, операциялық және бағалы-нәтижелік.

Электрондық оқулықтың мотивациялық мақсатты бөлігі модульдер мен шағын модульдерді құрастырудан тұрады. Модуль-пән салаларындағы жүйелік және қызметтік білімнің жиынтығы. Ол электрондық оқулық арқылы оқытуды ұйымдастырудың «қызметтік түйіні» болып табылады.

Электрондық оқулықтың мазмұндық бөлігі гипермәтін арқылы жүзеге асады. Бұл мәліметтер жиынтығы ретіндегі ақпараттық оқу ортасы. Ол білім беру міндетті білім деңгейі талаптарына сай электрондық оқулықты жасаушы автордың көзқарасымен іріктеледі. Гипермәтіндер сол пән саласы бойынша бейнематериалдармен толықтырылған. Мәтін қазақ, орыс және кейбір кітаптарды ағылшын тілінде дыбысталған.

Электрондық оқулықтың операциялық бөлігі интерактивті режимдегі тапсырмаларды орындауға негізделген. Бұл әдістің жүзеге асуы, негізінен, оқыту әдістемесіндегі педагогикалық мәселенің дайындалу деңгейіне және сонымен қатар қашықтықтан оқыту әдістемесіне байланысты.

Қашықтықтан оқыту технологияларын қолдана отырып оқу процесін ұйымдастырудың негізгі міндеттері:

- оқытуды даралау;
- оқытудың тиімділігін (сапасын) арттыру;
- дәстүрлі оқыту нысаны қолайсыз болып табылатын тұлғалар үшін білім беру қызметін ұсыну болып табылады.

Білім беру ұйымдарында қашықтықтан оқыту жүйесін ұйымдастыру және дұрыс қызмет етуі үшін мынадай функцияларды орындау қажет:

- оқу курстарын қолдау;
- білім алушыларға оқу материалдарын жеткізу;
- кеңестер беру;
- білім алушылармен кері байланысты ұйымдастыру;
- білім алушылардың білімдерін бақылау.

Білім беру ұйымдарында:

- білім алушылар үшін оқу-әдістемелік және оқу-әкімшілік ақпараттарынан тұратын беттері бар білім беру Интернет-порталының;
- телекоммуникациялық желіге шығатын (Интернет, спутниктік теледидар) жабдықтардың;
- әртүрлі терминалдардың: мультимедиялық сыныптардың, электрондық оқу залдарының;
- CD, DVD дискілеріне арналған оқу контентінің (жеке меншік және немесе сатылып алынған);
- желілік оқу мультимедиа контентінің (жеке меншік және сатылып алынатын);
- тестілеу кешендерінің;
- тиісті дайындықтан өткен профессор-оқытушы, оқу-көмекші және техникалық персоналдардың;
- жеке меншік контентін (локалдық және желілік) құру үшін мультимедиа зертханаларының;
- желілік тестілеу кешендерінің;
- оқытуды басқарудың желілік жүйелері (Learning Management Systems – LMS);

- оқыту контентін басқару жүйелерінің (Learning Content Management Systems LCMS) бар болуы қашықтықтан оқыту нысаны кезінде оқу процесін ұйымдастырудың қажетті шарттары болып табылады. Қашықтықтан оқытудың базалық жоғары оқу орындарында қашықтықтан оқытудың жетекшісі басқаратын және өзінің құрамында мынадай міндетті қызметтері арнайы құрылым (факультет, орталық, бөлім және басқа) құрылады:
- оқу процесін ұйымдастыру және басқару;
- қашықтықтан оқытудың дидактикалық құралдарын әзірлеу;
- ақпараттық-техникалық қамтамасыз ету. Қашықтықтан оқыту нысанына түсуші тұлғалар үшін білім беру ұйымдары оқу сабақтары басталғанға дейін қашықтықтан оқытудың технологиялары және жүйелерімен танысу жөнінде кіріспе курстарын өткізеді.

Білім беру ұйымы білім алушылардың мүмкіндіктерін есепке ала отырып, телекоммуникациялық құралдарды пайдаланумен бірге оқу процесіне қатысушылардың өзара іс-қимылы арқылы білім алушыларды ғылыми және әдістемелік көмекпен қамтамасыз етеді. Сессиялар арасындағы кезеңде қашықтықтан оқыту нысаны білім алушыларға теориялық материалдарды өз бетінше зерделеуді және тьюторлардан қашықтық кеңестерін алуды ұсынады. Студенттің өзіндік жұмысына электрондық оқу-әдістемелік кешенімен және қосымша материалдармен атқарған жұмысы жатады. Оқытушы–тьютордың жетекшілігімен жүргізілетін студенттің өзіндік жұмысына барлық оқу пәндерінің материалдары бойынша интерактивті консультация жатады (чат, форум арқылы).

Жоғары оқу орны білім алушылардың ағымдық, аралық және қорытынды аттестаттау жүйесін, олардың білімдері мен біліктерін және тәуелсіз бағалау әдістерін, қол жетімділікті шектейтін электрондық әдістерді қолдану арқылы бұрмалауларға, жалғандыққа қарсы қорғауларды, аумақтан тысқары аттестаттау комиссиясының көпшілік қорғау жұмыстарын бағалаудағы әділдігін ұйымдастырады Бітірушілерді қорытынды мемлекеттік аттестаттау (мемлекеттік емтихан, дипломдық жұмыстарды, жобаларды қорғау) базалық жоғары оқу орындарында дәстүрлі әдістермен жүргізіледі.

Жоғары оқу орны білім алушыларды мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарымен көзделген, кәсіптік практиканың барлық түрлерінен өткізу мүмкіндіктерімен қамтамасыз етеді. Білім алушылар практиканы виртуалды зертханаларда, кіруге рұқсат етілмеген зертханаларда немесе виртуалды оқу фирмаларында өтеді. Мұндай практиканы жоғары оқу орындарының өздері, сондай-ақ жоғары оқу орындары тиісті ақпараттық ресурстары бар кәсіпорындардың, мекемелердің және басқа да ұйымдардың арасындағы шарттар негізінде ұйымдастырады. Сонымен қатар, практика жоғары оқу орны мен практикадан өту үшін орындар бөлетін кәсіпорындар, мекемелер және басқа да ұйымдардың арасындағы шарттардың негізінде ұйымдастыру-құқықтық нысандарына қарамастан жүзеге асырылады.

Қашықтықтан оқыту бойынша білім алушылар үшін оқу жоспарында көзделген практика ретінде мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарында

қарастырылған сағаттар көлемінде бейіндік кәсіпорындардағы, мекемелердегі немесе басқа да ұйымдардағы жұмыстары есептелуі мүмкін.

Жалпы немесе жеке оқу жоспарларына сәйкес таңдауы бойынша мамандықтарға сәйкес оқу бағдарламаларын толық орындаған, яғни теориялық оқытуды аяқтаған және дипломдық жобаны (жұмысты) қорғаған студенттерге мемлекеттік үлгідегі білім туралы құжат беріледі.

Жоғары оқу орны білім берудің компьютерлік ақпараттық жүйесінің көмегімен білім алушылардың біртума немесе лицензияланған, жетекші электрондық жеке істерін барлық білім алушылардың оқу процесінің қорытындысын есепке алу мен мұрағаттық сақтауды жүргізеді.

Қазіргі қойылатын талапқа сай жаңа технологиялар – берілетін білім деңгейінің кенейтілуінің және студенттердің білім дәрежесінің артуын талап етіп отыр.

Қорыта келгенде, қашықтықтан оқыту технологиясы білім берудің ортасында тұратын оқыту жүйесін құру мүмкіндігін береді. Бұл жүйеде оқытушы студенттің жұмыстарын, жеке қызығушылықтары мен сұраныстарын ескереді. Білім беру жүйесінің ортасында студент тұратынын ескерсек, оқыту жүйесі тұтасымен өзгереді. Оқытушы студентке арналған өзіндік жұмыстарды ұйымдастырумен шұғылданады. Қашықтықтан оқыту технологиясын қолдану да оқытушының рөлі арта түседі және өзгереді. Сырттай бөлім мен қашықтан оқытуды араластыруға болмайды деген позицияны кейбір авторлар ұстанып отыр. Олардың басты ерекшелігі, қашықтан оқыту кезінде интервентивтіліктің жүйелілігі және тиімділігі қамтамасыз етіледі. Қашықтан оқытуда күндізгі бөлімде оқытылатын материалдар қолданылады. Осымен байланысты қашықтықтан оқыту технологиясын қолданып жүргізілетін білім беру сапасын бақылауды дұрыс жүргізу және жүзеге асыру мәселесі туындайды.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Білім беру ұйымдарына электрондық оқыту жүйесін енгізу жағдайында педагогтардың біліктілігін арттыруды ұйымдастыру әдістемесі / Ахметова Г.К., Караев Ж.А., Мухамбетжанова С.Т. // Алматы:АҚ «ҰБАО «Өрлеу», 2013.
2. Журнал «Информатика и образование». – 2006. – № 7. – Б. 41-45.
3. Қазақстан және ТМД елдеріндегі білім беруді ақпараттандырудың IV Халықаралық форумының ғылыми мақалалар жинағы (18-19 бет.38-39 бет. 118-119 бет. 460-461 бет).

Андатпа. Мақалада қашықтықтан оқыту мақсаты, міндеті және қазіргі уақытта білім саласында алатын орны қарастырылды. Қашықтан оқыту формасын ұтымды ұйымдастыру жолдары қарастырылды.

Аннотация. В статье рассмотрены цель, задачи дистанционного обучения и место, которое в настоящее время занимает в сфере образования. Рассмотрены пути рациональной организации дистанционной формы обучения.

Abstract. The article considers the goals, objectives and place of distance learning in the field of education at the moment. Ways of rational organization of distance learning are considered.

Қашықтықтан оқытуда түрлі әдістерді - ақпараттық инновациялық технологияларды пайдалану

*Мангенова Асем Советжановна,
Көксу ауыл шаруашылығы колледжі*

Мақаланың өзектілігі қазіргі кезеңде білім және ғылым саласындағы инновациялық педагогикалық технологиялармен әдістеме және технологиялық аспектілер өзекті болып, педагогикалық технологиялар және қашықтықтан білім беру ұғымы оқушыларды оқыту мен тәрбиелеуде кеңінен қолданылатын технологиялардың біріне айналды. Қазіргі қоғамдағы маңызды міндеттердің бірі ақпараттандыруда, ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану саласында педагог – біліктілігін арттыру болды. Әрбір мұғалім яғни өзіміз заманауи тәрбие мен таным саласындағы жаңа тенденцияларды игеріп қана қоймай, сонымен қатар оларды практикада қолдана отырып, білімі мен дағдыларын үнемі жетілдіріп отыруы керек.

Қазіргі уақытта оқыту парадигмасы өзгерді. Білім беру мазмұны жаңартылып, жаңаша көзқарас пайда болды. Осыған байланысты мұғалімдердің алдында оқыту әдістерін үнемі жаңартып отыру және технологияларды игеру, оларды тиімді пайдалану міндеті тұр. Мемлекетіміздің білім беру үдерісіне енген жаңартылған білім беру бағдарламасы-бұл болашақ ұрпақтың заманауи талаптарына сай келетін жаңа бағдарлама.

Сабақтың сапасы —кез келген білім саласының маңызды міндеттерінің бірі. Көпшілік пән мұғалімдері оқушылардың өздері оқу сабағының сапасына еш қатысы жоқ деген нық сенімде: «Көбірек қаталдық және тәртіп, көбірек сабақтағы жұмыс, сонда біз жоғарғы сапаны қамтамасыз етеміз»-деген ойда. Жоқ, олай болмайды. Бүгінгі білімнің сипаты өзгерген. Қазіргі жылдам, жанталасқан үрдістер, құндылықтардың бағалануы білімді бүкіл өмір бойына түгел алып шығуға мүмкіндік бермейді. Бұл, ендеше, жаратылыстану пәндерін, әрі басқа да пәндерді оқыту үрдісін өзгертуді талап етеді, ол дегеніміз — басты міндет болып білімді игеру әдістемесі тұр деген сөз.

Қазақстан Республикасында білім берудің 2020-2025 жылдарда дамытудың мемлекеттік бағдарламасында бала кезден бастап, ересек жасқа дейін адамның біліміне жасалған инвестициялар экономика мен қоғам өміріне елеулі өзгерістер енгізетіндігін әлемдік тәжірибеде дәлелдеп берген делінген.

Мектеп бағдарламасындағы негізгі іргелі пәндер жаратылыстану-математика пәндері болып табылады. Оларды халықаралық сарапшылар және беделді ұйымдар (PISA, TIMSS және т.б.) мойындай отырып, бұл пәндер (математика, география, физика, химия) біздің еліміздің стратегиялық саясатын, экономиканы нығайтуды, әл-ауқатты нығайтуды жүзеге асыратын бірден-бір пәндер деп атап көрсетті[1].

Қашықтықтан оқыту – оқушыдан қашықтықта болу деген емес, оқушыға бұрынғыдан да қатты жақындау. Оқушыға барынша түсінікті болатындай етіп жағдай жасау. Тек бұл жүйеде жақсы жұмыс істеу үшін ғаламтордың озық қосымшасы болу қажет. Алғашқы сабақтан бастап оқушылардың талпынысы, ынтасы одан сайын шабытымызға шабыт қосты, қанаттандырды. Әр сабағымызға бұрынғыдан бетер жауапкершілікпен дайындалып, үлкен ізденіс үстіндеміз. Түрлі білім порталдары арқылы да дайындығымызды пысықтап, оқушылардың пәнге деген қызығушылығын одан әрі дамыта алдық деп ойлаймын. Оны оқушылардың жасаған кері байланысынан-ақ байқауға болады. Қашықтықтан оқу арқылы біз сақтық шараларын жасап қана қоймай, сонымен қатар өз шеберлігімізді де арттырып жатырмыз.

Жалпы қашықтықтан оқыту – білім алушы мен педагогтың ақпараттық-коммуникациялық технологияларды және телекоммуникациялық құралдарды қолдана отырып жүзеге асыратын оқыту түріне жатады. Бұл жүйе әлем әлдерінде жақсы дамыған. Соның ішінде алдыңғы орында Ұлыбритания, АҚШ елдері тұрғанын айтуға болады. Ал елімізде сырттай білім алу жүйесінің орнына қашықтықтан оқыту жүйесі енгізілген еді. Карантин жарияланғалы қашықтықтан оқыту жүйесінің мектеп оқушыларына арналған бірнеше форматы да ұсынылған болатын. Олардың ішінде күнделікті жалпы білім беретін мектептер үшін және арнайы оқушыларға арналған телесабақтар, интернет арқылы оқу жүйесін таңдау, цифрлық білім беру ресурстары мен электронды почтаны пайдалану арқылы кері байланыс орнату негізінде оқыту түрлері бар. Қазір әлем қарқынды өзгеру үстінде. Ғылым мен техниканың қарқынды дамып келе жатқан кезеңдері. Жас ұрпақ ұялы телефонсыз және интернетсіз сабақ жасай алмайтын дәрежеге жеткен уақыт. Сол себепті біз оқулықты оқушының қолынан көре алмаймыз. Ендігі кезекте оқушыға білім беріп, оны жан-жақты тәрбиелеу мұғалім жұмысының өзекті мәселесіне айналды. Сондықтан мұғалім уақыт талабына сәйкес өзгеруі керек. Білім беру саласында қол жеткізілген бүкіл әлемдік бітімнің мәні оқушылар үшін білімнің де, дағдылардың да тең дәрежеде болуы. Жаһанда болып жатқан өзгерістер мұғалімдердің біліктілігін арттыру жүйесіне де әсер етеді. Білім жүйесін қашықтықтан оқытуға, оның ішінде білімді бағалаудың барлық түрлерін қашықтан жүргізуге ауыстыру, әлемді жайлап келе жатқан коронавирус індетінің таралуын тежеу үшін қабылданған нақты қадамдардың бірі болғаны шындық. Бұл – үлкен сынақ.

«Мұғалім көп әдісті білуге тырысуы керек. Оны өзіне сүйеніш, қолғабыс нәрсе есебінде қолдануы керек», - деп Ахмет Байтұрсынов айтқандай қазіргі заман талабына сай білім беру мәселесі сол қоғам мүддесіне сай болуы керек. Өз ісінің шебері ғана жоғары жетістіктерге жетеді. Әдістер белгілі бір негіз бойынша топтарға бөлінеді. XIX ғасырдың 20-30 жылдарында Б.Е.Райков, К.П.Ягодовский түсіндіру, тәжірибелік, зерттеу, зертханалық әдістерін жетілдірді[2].

Цифрлық технологиялар дәуірінде және қазіргі жағдайда барлық оқу орындарының қашықтықтан оқыту жүйесіне көшуі-заман талабы. Біз әріптестерімізбен бірге қашықтықтан оқытудың қиындықтарын жеңіп,

көптеген тиімді сәттерді өткерудеміз. Осылайша, оқу жылының аяғы да келіп жетті. Мен өзімнің 14 жылдық еңбек өтілімнен алған тәжірибем бойынша айтар болсам, интернет-платформалардың мүмкіндіктері өте тиімді. Себебі бүгінгі ұрпаққа білім беруде біз әлемдік көшбасшы елдерден тіпті бір секундқа да артта қалмауымыз керек. Сондықтан да мен оқушыларыма сабақ беруде daryn.kz, [bilimland](http://bilimland.kz) және де әлі күнге дейін қолданатын басқа белгілі интернет-платформаларды пайдаланудамын. Осы платформалардағы бейнероликтер, тапсырмалар, тест сұрақтары оқушылар үшін түсінікті және қолжетімді жағдайда құрастырылған. Мұндай сабақтарды мұғалімдер өздері жасайды және әртүрлі сайттарға жүктейді, бұл қазіргі заманғы интернет жүйесімен басқа әріптестерімізбен қашықтықтан тәжірибе алмасуға мүмкіндік береді.

Қазіргі уақытта адамзат дамуының ерекше артықшылығы-ақпараттық өркениетке көшу, адамдардың зияткерлік қабілеттерін арттыратын компьютерлік технологиялар мен ақпараттық технологиялардың жедел дамуы. Қытай философының «Маған жәй айтсаң – ұмытамын, көрсетсең есімде сақтаймын, ал өзімді іс – әрекетке қатыстырсаң үйренемін» деген даналығы білім алушының білімге ықыласын аттыруда ақпараттық – коммуникативтік технологияларды пайдалана отырып, өзіндік ізденіс жүргізуді практикада жүзеге асырудың маңызды екендігін көрсетеді.

Дана халқымыз ұрпағы білімді халықтың болашағы бұлыңғыр болмайды деп бекер айтпаса керек.

Сіздерге ұсынған жұмысымның мақсаты оқушының жаратылыстану пәндерін ғана емес жалпы пәндерді терең түсіну қабілетін дамыту, алған білімдерін сыныптан тыс жерде, кез келген жағдайда тиімді пайдалана білуін қамтамасыз ету болып табылады. Ақпараттандыруды қолдана отырып, әдіс-тәсілдерді қолдану оқушыға нақты білім беруді мақсат тұтқан мұғалімнің өз сабақтарын оқушының идеясы мен білім-біліктілігін дамытуға ықпал ететін міндеттерге сай ұйымдастыруын талап етеді. Мұндай міндеттер оқушылардың оқыған тақырып бойынша білімдерін өз деңгейінде көрсетіп, кейбір болжамдар бойынша өз ойларын жеткізе алатындай, пікір- көзқарастарын нақтылап, жаңа ұғым-түсініктерін дамытуға орайластырылып құрылады. Осы технологияны сабақта қолдану барысында мұғалім жекелеген оқушылардың сабақ тақырыбын қабылдау ерекшеліктерін түсінуге ұмтылу, оқушылардың білім түсініктерін жетілдіру немесе жақсарту мақсатында олармен жұмыс жүргізу қажеттігін ұтымды және кейбір оқушылардың тақырыпты өзіне онтайлы бірегей тәсілдермен меңгеретіндігін жете түсінуі сынды басымдықтарға ие болады.

Соңғы кезде педагогика ғылымына «инновация» деген термин енді. Ол өткен ғасырдың 50-ші жылдарында АҚШ, Германияда пайда болды. Ғылымда пайда болған жаңалықтарды зерттейтін орталықтар жұмыс істей бастады. Инновация дегеніміз – кезкелген үрдіске, не процесске жаңалық ендіріп мәселені жаңаша шешу. Қазір әлем қарқынды өзгеру үстінде. Ғылым мен техниканың қарқынды дамып келе жатқан кезеңдері. Жас ұрпақ ұялы телефонсыз және интернетсіз сабақ жасай алмайтын дәрежеге жеткен уақыт. Сол себепті біз оқулықты оқушының қолынан көре алмаймыз. Ендігі кезекте оқушыға білім беріп, оны жан-жақты тәрбиелеу мұғалім жұмысының өзекті

мәселесіне айналды. Сондықтан мұғалім уақыт талабына сәйкес өзгеруі керек. Білім беру саласында қол жеткізілген бүкіл әлемдік бітімнің мәні оқушылар үшін білімнің де, дағдылардың да тең дәрежеде болуы. Жаһанда болып жатқан өзгерістер мұғалімдердің біліктілігін арттыру жүйесіне де әсер етеді[3].

Өзімнің үздік тәжірибелерімнің негізгілері ретінде инновацияның үш кезеңін бөліп ұсынбақпын:

Бірінші кезеңде инновация туралы ақпарат жинаймын, инновацияның қажеттілігін дәлелдеймін, содан кейін әр түрлі инновациялардан қажетті жаңалықты таңдап, оны қолдану туралы шешім қабылдаймын.

Осылай инновациялық қызметтің екінші кезеңіне өте отырып, яғни іске асыру кезеңдерін зерттеймін, іске асыру жоспарын жасаймын және жаңалықты пайдаланамын. Бұл кезеңде мен жаңалықтарды енгізуге кедергі келтіретін факторларды ескере отырып, оқу–тәрбие процесіне өзгерістер енгізуіме болады, жаңашылдық мерзімдерімен байланысты жұмыстарды жүргіземін.

Инновацияны енгізу уақыты аяқталғаннан кейін инновациялық қызмет үшінші кезеңіне өтемін. Бұл кезеңде ұйымдастырылған оқу – тәрбие жұмысының нәтижелерін арттыруға инновацияның әсерін анықтаймын, оқу – тәрбие жұмысына жаңашылдықты тиімді енгізу шарттарын белгілей келе және оны таратуды ұсынамын. Оқытудың инновациялық жүйесі, оқыту процесінде жаңа технологияларды пайдалана білуіміз қалыптасуы тиіс. Мектеп оқушыларына инновациялық ақпараттық қарым-қатынас технологиясының құралдарын қолданудың мақсаты-оқушының танымдық қызығушылығын қалыптастыру. Яғни, оқушының танымдық қызығушылығының болуы оларға білім беру іс-әрекетінде белсенді, білімінде сапалы болуға, жағымды мінез-құлықты қалыптастыруға мүмкіндік береді деген пікірдемін.

Оқушыларға терең білім беру үшін мұғалім әдістердің тақырыпқа сай, оқу материалын тиімді меңгертуге ықпал тигізетіндей түрін таңдау керек және осы әдісті қолдану жолын өзі жақсы білуі керек. Сондай әдістердің бірі: интербелсенді әдістің тиімділігі. «Оқу-адамды білімді болуға, әңгімелесу тапқырлыққа, естігенді жазып отыру-дәлелдікке тәрбиелейді», -деген екен Ф.Бэкон. Оқу материалын оқып үйрену кезінде оқушылардың таным белсенділігі жоғары болатын сабақ қана білімнің сапалы көрсеткішін береді. Ол үшін осы аталған әдіс-тәсілдерді сабақта тиімді пайдалануы мұғалім шеберлігіне байланысты.

Интербелсенді әдіске тоқталатын болсақ, ол оқушы белсенділігінің әсерін арттыру үшін қолданылатын әдіс. Интербелсенді оқыту әдісін қолданып сабақты жоспарлау және басқаруда оқушылардан модельдеуді және қатысушының дағдысын дамыту, яғни бүгінгі демократиялық қоғамға қажетті болуын талап етеді. «Интерактивтік» деген сөз энциклопедияда көрсетілген, интеракция деген ұғымнан шығады. Ал интеракция жеке индивидтің, жұптың, топтың өзара біріккен әрекетке бір-біріне алма-кезек әсер етуі. Интеракция әрекет барысында, әсіресе диалог сөзге үйретуде субъектілердің белсенділігін, оларды шығармашылық ниетін және бірігіп әрекет етуге ұмтылуын қамтамасыз етеді[3].

Жаңартылған білім беру мазмұнын іске асыру шеңберінде мұғалімдер жаратылыстану пәндерін оқытуда интербелсенді оқытуды келесі жұмыс түрлері мен әрекеттері арқылы жүзеге асыра алады:

Бірлескен жұмыстар формасы (жұптық, топтық, барлық сыныппен);

Жеке және бірлескен зерттеу жұмыстары;

Белсенді стратегиялар, әдіс – тәсілдер;

Оқу, рөлдік және іскерлік ойындар;

Пікірталастар;

Ақпараттың әртүрлі көздерімен жұмыс жасау (кітап, интернет, құжаттар, мұражай т.б.);

Шығармашылық жұмыстар;

Жағдаяттар арқылы үйрену, нақты ситуациялар, кейс – стади;

Презентациялар;

Компьютерлік оқыту бағдарламалары;

Виртуалдық зертханалар;

Тренингтер және т.б.

Мен өзімнің 15 жылға жуық еңбек өтілімнен алған тәжірибем бойынша айтар болсам, ақпараттық технологияларды қолдану - оқушылардың танымын жан-жақты дамытудың басты құралы екені маған таныс. Мультимедиялық оқулықтарды тиімді қолданып, білім беру қызметін жоғары деңгейде жүзеге асыруға болады. Мұндай оқулықтарды пайдалану, ең алдымен, оқушылардың оқу қызметіне деген қызығушылығын, білімі мен белсенділігін арттырар еді. Мультимедиялық оқулықтар – оқушылар үшін таптырмас құрал. Ақпараттық технологияларды қолдану оқушылардың танымдық белсенділігін арттырып қана қоймай, логикалық ойлау жүйесін қалыптастырады, шығармашылықпен жұмыс істеуге ықпал етеді. Электрондық оқытуда мультимедияны қолдану оқушылардың ақпарат беру және түсіну жылдамдығын арттырып қана қоймай, интуицияны, елестететін ойлауды және басқа да маңызды қасиеттерді дамытады. Интерактивті тақтаны оқушыларға қолданудың көптеген әдістері бар. Бұл презентациялар, интерактивті оқулықтар, графикалық дизайн, бағдарламалық жасақтама орталықтарындағы жобалар. Сонымен, интерактивті оқыту технологиясының басты ерекшелігі – оқушы білім беру процесінің пассивті тыңдаушысы емес, қажетті материалмен тікелей жұмыс жасайтын белсенді қатысушы. Бұл заманауи білім берудің жаңа технологияларының арқасында мүмкін болды. Оқушыларға инновациялық ақпараттық қарым-қатынас технологиясы құралдарын қолданудың мақсаты-оқушының танымдық қызығушылығын қалыптастыру. Яғни, оқушының танымдық қызығушылығының болуы оларға білім беру іс-әрекетінде белсенді, білімінде сапалы болуға, жағымды мінез-құлықты қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Қорытындылай келе, мұғалім ең алдымен инновация туралы түсінікке ие болуы керек деп келесідегідей ойымды тұжырымдаймын. Қазіргі педагогикадағы инновация – білім беру, тәрбие жұмысына жаңашылдықты енгізу, яғни жаңа әдістер, құралдар, жаңа тұжырымдар жасау және оларды қолдану ретінде анықталады. Инновация құрал және процесс ретінде кез-келген жаңалық енгізу жұмыстарын қамтиды. Инновацияға деген қажеттілік белгілі

бір мәселені шешу жолында туындайды. Кез келген педагогикалық ұжым, кез келген педагог инновациялық қызметті ұйымдастыруға құқылы. Бірақ инновацияны дайындау және ұйымдастыру процесінде ол белгілі бір тапсырманы өз мойнына алуы керек, өйткені кез-келген педагогикалық бастаманың объектісі оқушы екенін ұмытпауымыз керек. Қазіргі мектеп жағдайындағы білім берудің ұлттық моделіне өту оқыту мен тәрбиелеудің соңғы әдіс-тәсілдерін, инновациялық педагогикалық технологияны игерген, психологиялық-педагогикалық диагностиканы қабылдай алатын, педагогикалық жұмыста қалыптасқан бұрынғы ескі сұрлеуден тез арада арылуға қабілетті және нақты тәжірибелік іс-әрекет үстінде өзіндік дағдылы жол салуға икемді, шығармашыл педагог-зерттеуші, ойшыл мұғалім болуын қажет етеді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. «Білім» бағдарламасы – Астана: 2010
2. Ғаламдық білім беру – А: 2005
3. Әлімов А. Интербелсенді әдістемені ЖОО-да қолдану мәселелері. Алматы 2013.

Андатпа. Бұл мақалада білім мазмұнын жаңарту жағдайында дамыған елдердің білім беру жүйесіндегі ең маңызды мәселелердің бірі оқытуды ақпараттандыру, әрі қашықтықтан оқытуда түрлі әдістерді, яғни оқу процесінде ақпараттық инновациялық технологияларды пайдалану болып табылатындығы көрсетілген. Ақпараттық технологияларды қолдану – оқушылардың білім сапасын арттырудың һәм танымын жан-жақты дамытудың басты құралы екені қарастырылған.

Аннотация. В данной статье показано, что в условиях обновления содержания образования одной из важнейших проблем в системе образования развитых стран является информатизация обучения и использование различных методов дистанционного обучения, т. е. информационных инновационных технологий в учебном процессе. Предусмотрено, что использование информационных технологий-главный инструмент повышения качества знаний и всестороннего развития знаний учащихся.

Annotation. This article shows that in the context of updating the content of education, one of the most important problems in the education system of developed countries is the informatization of education and the use of various methods of distance learning, i.e. information and innovative technologies in the educational process. It is stipulated that the use of information technologies is the main tool for improving the quality of knowledge and comprehensive development of students ' knowledge.

Дистанционное обучение: достоинства, недочеты, вопросы организации

Сексембаев Ринат Алтаевич,
*Талдыкорганский колледж промышленной
индустрии и новых технологий*

Природный ум может заменить любое
образование, но никакое образование
не может заменить природного ума.

Артур Шопенгауэр

Дистанционное обучение (ДО) — совокупность технологий, обеспечивающих доставку обучаемым основного объема изучаемого материала, предоставление обучаемым возможности самостоятельной работы по освоению изучаемого материала, интерактивное взаимодействие обучаемых и преподавателей в процессе обучения, а также в процессе обучения.

В статье проанализировано развитие дистанционной формы обучения, проведен анализ потенциалов осуществления дистанционного обучения через Интернет, выделены его преимущества.

В настоящее время в системе высшего образования РК есть четыре основные формы обучения: очная, вечерняя, заочная и дистанционная. Дистанционное образование реализуется с помощью трех технологий (или вариантов их сочетания). В первом случае речь идет о создании неких кейсов, которые виртуально или реально должны быть переданы студентам для изучения и проработки. Это могут быть диски с аудиозаписями или раздаточные материалы на электронных (реже бумажных) носителях, которые дают потенциал слушателям вникнуть в основную суть изучаемого вопроса, чтобы впоследствии продолжить работу с помощью виртуальных библиотек. Промежуточные аттестации в этом случае проходят в форме сдачи рефератов (в электронном или бумажном виде) и онлайн-экзаменов с использованием специальных программ типа ICQ. Подобные технологии позволяют достигать больших результатов при обучении по сугубо гуманитарным специальностям (культурологии, философии, истории, и т.д.), которые менее всего совмещаются с тестовыми методами контроля и подразумевают сдачу промежуточных аттестаций в форме вопросов и ответов (в режиме онлайн).

Второй вариант осуществления дистанционного обучения заключается в использовании телекоммуникационных технологий - каналов спутникового или цифрового телевидения, которые позволяют студентам не только слушать, но и смотреть лекции преподавателей и специалистов, а также изучать различные видеоматериалы, предусмотренные программой. В этой образовательной нише есть свои вузы-лидеры, транслирующие образовательные программы на собственных частотах. Такой подход чаще

всего сопровождается разнообразными видами онлайн-аттестаций и оказывается производителен при изучении дисциплин, предполагающих получение студентами и зрительной, и аудиоинформации.

И последняя, на сегодняшний день самая перспективная технология, представляет собой использование возможностей Интернета. Для реализации обучения с применением интернет-технологии вуз организует специальный портал, через который студенты в любое удобное для них время не только получают доступ к учебно-методическим материалам, но и проходят все виды промежуточной аттестации.

Кроме того, некоторые учебные заведения практикуют участие своих обучаемых и преподавателей в Web-конференциях, использование форумов и чатов (где студенты могут обсуждать разнообразные интересующие их вопросы), а также тренинги на виртуальных эмуляторах в ходе практических или лабораторных работ.

Анализ потенциалов осуществления дистанционного обучения через Интернет позволяет выделить следующие его преимущества:

- гибкость, возможность заниматься в удобное для себя время, в удобном месте и темпе, нерегламентированный отрезок времени для освоения дисциплины;
- параллельность - параллельное с профессиональной деятельностью обучение, т.е. без отрыва от производства; возможность постоянного повышения своего образовательного уровня, перехода к непрерывному образованию в течение всей жизни. Равные возможности получения образования независимо от места проживания, Социальное равноправие, элитарности и материальной обеспеченности обучаемого, состояния здоровья, относительная анонимность компьютерного общения позволяет высказываться людям, которые теряются в ситуациях непосредственного общения, и приводит к тому, что вклад учащегося определяется только по его достижениям, без всякого воздействия «внешних культурных признаков».

Как у любого средства дистанционного обучения, и у Интернета есть свои недостатки:

- недостаток доверия к электронным средствам общения и обучения; слушатели хотят видеть преподавателя и общаться с ним «вживую»;
- односторонние технические возможности и медленные модемы приводят к задержкам в передаче звука, видео и графики, хотя соответствующие технологии постоянно улучшаются;
- существует целый ряд практических навыков, которые можно приобрести только при выполнении реальных (а не виртуальных) практических и лабораторных работ;

- в некоторых случаях в сельских областях все ещё затруднён доступ к Интернет, это справедливо и для некоторых категорий инвалидов;
- успешность обучения частично зависит от технических навыков в управлении компьютером, перемещении в Интернет и от способностей справляться с техническими трудностями;
- снижается разнообразие форм учебного процесса и плюрализм мнений;
- методические требования, предъявляемые к учебно-практическим пособиям, ограничивают возможности авторов наиболее полно представить изучаемый материал, который в отсутствие преподавателя полностью берет на себя функции управления образовательным процессом.

Исследовательские работы по сравнению дистанционного обучения с традиционным контактным показали, что дистанционное обучение может быть таким же эффективным, как и традиционное при использовании методов и технологий, обеспечивающих взаимодействие обучаемых между собой, обратную связь между педагогом и обучаемым, активность обучаемого на всех этапах познавательной деятельности.

Список литературы:

1. Хуторской А. На урок к дистанционному учителю. О всероссийском конкурсе «Дистанционный учитель года» // Мир Internet. – 2000. №8. – С. 26-29.
2. Триндаде А.Р. Информационные и коммуникационные технологии и развитие человеческих ресурсов // Дистанционное образование. – 2000. - № 2. – С. 5-9
3. Интернет-журнал «Эйдос». – 2001. – 20 марта. – <http://www.eidos.ru/journal/2001/0320.htm>

Аннотация. В статье рассматривается роль дистанционного обучения в профессиональном образовании, освещаются его плюсы и минусы, а так же обосновывается необходимость существования дистанционных образовательных технологий.

Аңдатпа. Мақалада қашықтықтан оқытудың кәсіптік білім берудегі рөлі қарастырылып, оның оң және теріс жақтары көрсетілген, сонымен қатар қашықтықтан оқыту технологияларының болу қажеттілігі дәлелденген.

Abstract. The article examines the role of distance learning in vocational education, highlights its pros and cons, as well as substantiates the need for the existence of distance learning technologies.

От молодого специалиста к успешному педагогу

*Әділханова Әсел Әмірғалиқызы,
Сарканский политехнический колледж*

Еще со школы нам рассказывали о непростой задаче и важности выбора профессии. У меня не было времени оглядываться назад, и мои студенческие годы в университете, наполненные разными студенческими ситуациями, остались позади. Началась взрослая жизнь. Как человек, окончивший факультет «Иностранный язык: два иностранных языка» и с детства ощущающий свое призвание учителем, мне пришлось развивать свою жизнь в этом направлении. Именно так я и поступила - устроилась в колледж, где работаю учителем английского языка. Когда я устроилась на работу, я не знала, чего ожидать. Каждый человек рано или поздно на разных этапах жизни сталкивается с такой проблемой, как адаптация. И я не была исключением. Новое рабочее место, новая социальная среда, новые учителя, но я быстро к ним привыкла. На данный момент мне помогают учителя, завучи, методисты. Они учат меня чему-то новому, как стать хорошим учителем. Конечно, выбор профессии очень сложен. Но я постараюсь стать хорошим учителем. Вначале трудовой деятельности я не имела полного представления о работе педагога, но, когда я устроилась на работу в Сарканский политехнический колледж, я поняла, что профессия учителя интересна и важна. Быть настоящим учителем - это источник счастья и чести. Хотя может показаться, что быть учителем легко, не всегда легко быть хорошим учителем. В жизни много профессий, например, повар, бухгалтер, продавец, ткач, юрист, библиотекарь, врач и так далее, но моим выбором было учить и воспитывать будущие поколения, то есть стать учителем. Я, конечно, не жалею об этом выборе, но ведь именно мы, учителя, обучаем вышеупомянутым профессиям! Поэтому жизнь учителя, преданного своему делу и умеющего обучать обучающихся, всегда интересна. Моя главная цель - стать успешным педагогом. Я знаю, что каждый педагог чувствует такую ответственность перед обучающимися. Самое главное, что я получаю духовную силу от своей профессии. Я привыкла к своим студентам с самого начала учебы. Как только я прихожу в колледж, я рада видеть лица студентов. Я стараюсь создать условия для свободного самовыражения каждого студента, потому что студенты, которые приходят к нам, - это свет для кого-то, свободных граждан нашей независимой страны.

Хотя профессия эта сложная, но почетная - горжусь тем, что выбрала профессию учителя. Считаю себя одним из самых счастливых людей в мире, по профессии учитель.

Как сказал первый Президент РК Н.А.Назарбаев, «будущее нации в руках образованного поколения». И мой жизненный принцип заключается в том, что для достижения цели учителя должны правильно выполнять свою работу. Только тогда образованное поколение в будущем станет квалифицированными специалистами. Чтобы стать мастером своего дела,

хорошим педагогом, молодой специалист должен стремиться к овладению навыками, необходимыми для своей профессии и мировой культуры, культуры своей страны, культуры общения, культуры языка и выбраться наружу мирового образовательного пространства.

В зависимости от профессионализма и компетентности молодого специалиста реализуется современное требование. Главная цель времени - уравнивать окно нашей страны с благополучными и престижными странами. Молодым людям нужно много работать, чтобы достичь этой цели и увидеть результаты. Потому что молодежь - это будущее Казахстана.

Что касается концепции «дистанционного обучения», дистанционное обучение является одной из форм непрерывного образования, которая реализует право человека на образование и информацию, что позволяет профессионалам улучшать свои знания и навыки при выполнении основной функции.

Существует 3 различных формы дистанционного обучения: онлайн (синхронное), оффлайн (асинхронное). Третьим наиболее распространенным типом является веб-семинар.

Целью обучения с использованием технологий дистанционного обучения является: расширение возможностей получения гражданами образовательных услуг, в наиболее полном удовлетворении их образовательных потребностей, независимо от места проживания, социального положения, возраста. Колледж подтвердил соответствие организации учебного процесса по дистанционным образовательным технологиям нормативным документам Министерства образования и науки Республики Казахстан и получил разрешение Министерства образования и науки Республики Казахстан на использование дистанционного обучения образовательные технологии в образовательном процессе.

В связи с пандемией второй год мы перешли на дистанционное обучение и студенты, не выходя из дома, учатся на удаленке. Но я надеюсь, что скоро все негативное пройдет и все положительное вернется в былые времена. Ничто не заменит живое общение со своими студентами. А пока мы будем соблюдать все меры предосторожности и совершенствовать процесс обучения.

Для страны, стремящейся к 2050 году войти в число 30 наиболее развитых стран, укрепление человеческого капитала является актуальной задачей.

В связи с этим нам молодым начинающим педагогам необходимо ежедневно развивать и совершенствовать свои методические и психолого-педагогические навыки и мастерства.

Преподаватель – это не профессия, это образ жизни. Современный ритм жизни требует от каждого педагога непрерывного, профессионального роста, творческого отношения к работе и самоотдачи. Компетентностный подход, который положен в основу образовательных стандартов, требует от преподавателя новых форм деятельности, повышения квалификации.

Инновационное обучение не только помогает добиваться формирования у студентов определённых компетенций, но и реализовывать

исследовательский подход к изучению той или иной дисциплины. Именно поэтому я постоянно работаю над формированием индивидуальной методологической культуры как педагога с самых первых дней моей профессиональной деятельности, так как с первыми грамотно сделанными шагами начинается становление личности современного преподавателя. Получение диплома после окончания ВУЗа ещё не означает, что я молодой преподаватель являюсь профессионалом. Мне ещё предстоит определённый путь становления, период адаптации, в профессию.

Важную роль играют личностные качества: педагогическая позиция, отношение к жизни, коллегам, учащимся и вообще к людям. А как же быть молодому специалисту, только что окончившему ВУЗ, легко ли быть молодым специалистом? Конечно, нет.

В начале своей профессиональной деятельности молодой преподаватель сталкивается с определёнными трудностями:

- работа по составлению УМК, профессиональных модулей;
- разработка творческих учебных заданий для студентов;
- составление конспектов уроков, умение логично выстроить последовательность этапов урока, точно рассчитать время на уроке;
- исследовательская работа преподавателя с учебным материалом;
- отсутствие взаимопонимания с коллегами;
- неумение найти подход к обучающимся, часто запущенными в воспитании.

А профессиональные требования к начинающему преподавателю имеют свою специфику – они вытекают из особенностей педагогической деятельности, которая определяется тем, что её объект – человек. Поэтому ведущей стороной профессионализма начинающего преподавателя является его умение правильно строить не только свою деятельность, но также направлять деятельность обучаемого, направлять процесс его развития. Молодые педагоги, как правило, плохо представляют себе сильные и слабые стороны своей личности. Чаще всего попытки саморазвития направлены у них только на накопление знаний, а не на развитие качеств, необходимых для повседневной педагогической деятельности. Я сказала бы больше: молодые преподаватели зачастую от столкновения с педагогической реальностью испытывают шок. Они боятся собственной несостоятельности при взаимодействии со студентами, опасаются критики администрации и более опытных преподавателей, постоянно волнуются из-за того, что что-то не успеют, упустят, забудут, не всегда рационально выбирают тип учебного занятия, его структуру и так далее. Такого рода трудности могут существенно снизить мотивацию саморазвития.

Чтобы решить педагогические проблемы в период адаптации молодого специалиста, в нашем учебном заведении велика роль работы школы молодого специалиста и наставничества. Работа ШМС строится как постоянно действующая лаборатория начинающего преподавателя. В программу ШМС входят теоретические и практические вопросы по повышению компетенции преподавателя, которого наставники ведут за руку в течение 3-х лет. Основная цель – поддержка молодого преподавателя в период адаптации к новым

профессиональным условиям. За каждым вновь прибывшим молодым специалистом закрепляется такой наставник из числа более опытных коллег. Занятия в ШМС проводятся систематически, вопросы, рассматриваемые на занятиях, носят актуальный характер. На заседаниях обсуждаются проблемы педагогики и смежных наук. С молодыми специалистами организуются семинары по составлению планов, ведению документации, оформлению УМК, проводится анкетирование в начале учебного года и в конце учебного года. Что дает мне как молодому специалисту возможность для самосовершенствования.

Начиная педагогическую деятельность, молодой специалист, как уже было сказано, испытывает множество трудностей, он остро ощущает необходимость повышения своей профессиональной компетентности. Решить эту задачу в колледже помогает создание гибкой и мобильной системы наставничества. Именно наставничество способно оптимизировать процесс повышения профессионального уровня молодого специалиста, сформировать у него мотивации к самосовершенствованию, саморазвитию, самореализации. В этой системе отражена жизненная необходимость молодого специалиста получить поддержку опытного педагога-наставника, который готов оказать ему теоретическую и практическую помощь и поддержку. Наставничество – одна из наиболее эффективных форм профессиональной адаптации, способствующая повышению профессионального мастерства. Задача наставника – помочь молодому педагогу во всём. При выборе наставника администрация колледжа учитывает обоюдное согласие наставника и молодого специалиста в совместной работе, так как наставничество – это общественное поручение, основанное на принципе добровольности. Администрация колледжа назначает наставниками тех педагогов, которые обладают высокими профессиональными качествами, коммуникативными способностями, которые пользуются уважением коллег и обучающихся.

Так как наставничество является двухсторонним процессом, то основным условием эффективности обучения молодого специалиста профессиональным званиям, умениям и навыкам является готовность к передаче опыта. И я уверена, что любой опытный педагог с удовольствием берёт на себя эту нагрузку, чтобы передать опыт, поделиться умениями, мастерством – одним словом, тем, над чем работал всю жизнь, чего добивался, возможно, провариваясь в собственном соку.

Педагог-наставник всячески способствует, в том числе и личным примером, раскрытию творческого потенциала молодого специалиста, привлекает его к участию в общественной жизни коллектива. Он должен воспитывать в нём потребность в самообразовании и повышении квалификации, стремление к овладению инновационными технологиями обучения и воспитания.

Значительное внимание уделялось такой форме индивидуальной работы, как консультации. Молодые педагоги получают конкретные советы по трудным вопросам, образцы разработок.

Список литературы:

1. Десять советов молодому учителю [электронный ресурс].-

2. Дроздова Н.А. Школа молодого учителя //Методист.- 2012- № 6.- С.55-57
3. Илюхин М. Учитель и вызовы общества /М.Илюхин, О.Киндеев, С.Накусов //Управление школой ПС.- 2013.- № 11.- С.13-19
4. Котова С.А. Молодой учитель в школе: проблемы и их решение /С.А.Котова.- М.: НИИ школьных технологий, 2010

[\[http://www.liskyedu.narod.ru/molodspec.html/\]](http://www.liskyedu.narod.ru/molodspec.html/)

Андатпа: Инновациялық оқыту студенттердің белгілі бір құзыреттерін қалыптастыруға қол жеткізуге ғана емес, сонымен қатар белгілі бір пәнді оқуға зерттеу тәсілін жүзеге асыруға көмектеседі. Жас маманның кәсібилігі мен құзыреттілігіне байланысты қазіргі заман талабы іске асырылуда. Ал жаңа бастаған оқытушыға қойылатын кәсіби талаптардың өзіндік ерекшелігі бар – олар педагогикалық іс-әрекеттің ерекшеліктерінен туындайды, бұл оның объектісі адам екендігімен анықталады. Сондықтан, жаңадан келген мұғалімнің кәсібилігінің жетекші жағы - бұл оның қызметін ғана емес, сонымен бірге оқушының іс-әрекетін дұрыс құра білу, оның даму процесін бағыттау.

Аннотация: Инновационное обучение не только помогает добиваться формирования у студентов определённых компетенций, но и реализовывать исследовательский подход к изучению той или иной дисциплины. В зависимости от профессионализма и компетентности молодого специалиста реализуется современное требование. А профессиональные требования к начинающему преподавателю имеют свою специфику – они вытекают из особенностей педагогической деятельности, которая определяется тем, что её объект – человек. Поэтому ведущей стороной профессионализма начинающего преподавателя является его умение правильно строить не только свою деятельность, но также направлять деятельность обучаемого, направлять процесс его развития.

Abstract: Innovative training not only helps to achieve the formation of certain competencies in students, but also to implement a research approach to the study of a particular discipline. Depending on the professionalism and competence of the young specialist, a modern requirement is implemented. And the professional requirements for a novice teacher have their own specifics – they follow from the peculiarities of pedagogical activity, which is determined by the fact that its object is a person. Therefore, the leading aspect of the professionalism of a novice teacher is his ability to correctly build not only his own activities, but also to direct the activities of the student, to direct the process of his development.

Қашықтықтан оқытудың отандық және шетелдік платформалары

*Тұрсыналиев Қуанышбек Тұрсыналиевич
Қапал кәсіптік техникалық колледжі, Қапал а.*

Қазіргі уақытта білім алудың ілгері даму мүмкіндігі зор тәсілдерінің бірі – заманауи телекоммуникациялық технологияларды, атап айтқанда интернет желісін қамтамасыз ететін мүмкіндіктерді қолдана отырып, қашықтан

оқыту. Қашықтан оқытудың тиімділігі оған енгізілген педагогикалық мағынамен анықталады, оның түсіндірулерінің ішінде екі түрлі көзқарасты бөліп көрсету керек. Біріншісі, бүгінгі күні кеңінен таралған, қашықтықтан оқыту арқылы мұғалім мен оқушы арасында ақпарат алмасуды білдіреді.

Екінші тәсілде қашықтан оқытудың басым бағыты – қазіргі заманғы телекоммуникация құралдарының көмегімен құрылған оқушының жеке танымдылығының қызметі. Бұл тәсіл білім беру субъектілерінің өзара іс-қимылының интерактивтілігін және оқу процесінің өнімділігін қамтамасыз ететін ақпараттық және педагогикалық технологияларды біріктіруді көздейді. Бұл жағдайда ақпарат алмасу және жіберу оқушылардың нәтижелі білім беру қызметін ұйымдастыру үшін көмекші ортаның рөлін атқарады. Оқыту нақты уақытта синхронды түрде жүреді (чат, бейне байланыс, қашықтағы студенттер мен мұғалімдерге ортақ “виртуалды тақталар” және тағы басқалар), сонымен қатар асинхронды (электрондық пошта негізіндегі телеконференциялар).

Биылғы жаңа оқу жылына арналған жоспарлар жарияланып, бірінші тоқсан нақты қашықтан ұйымдастырылатындықтан республика бойынша білім беру ұйымдарының барлық педагогтері «Назарбаев Зияткерлік мектептері» дербес білім беру ұйымдарының педагогикалық шеберлік орталығы әзірлеген «Қашықтан оқытуды үйренемін» бес модульден тұратын онлайн-курсында білім алуда. Көзделген мақсаты – мұғалімдерге оқушылармен қашықтықтан жұмыс істеудің барлық қырларын үйрету және түсіндіру. Ең басты артықшылығы тыңдаушылар халықаралық stepik.org платформасына кез-келген ыңғайлы уақытта кіре алатындығында, яғни олар сабақ уақытына байланысты еместігінде (сондықтан мен осы курсқа алғашқылардың қатарында зор ықыласпен қуана қатыстым).

Сонымен қатар, қашықтан оқытуда қалай «оқу үдерісін жоспарлауға болады?» деген сұраққа жауап ала аласыз. Бұнда берілген кеңестер: барлық жұмысты бірден жүзеге асыруға тырыспаңыз. Қашықтан оқыту кезеңінде қандай мақсаттарыңызға қол жеткізуге болатынын мұқият ойластырыңыз; қашықтан оқытудың ең қарапайым бір-екі құралын таңдап алып, солармен жұмыс істеуді бастаңыз. Бірден көптеген құралдарды қолдануға тырыспаңыз; қашықтан оқыту кезеңінде Сіздің оқу сценарийлеріңіз неғұрлым қарапайым, түсінікті және шынайы болса, оларды ойдағыдай жүзеге асыру және қажетті нәтижеге қол жеткізу мүмкіндігі соғұрлым көбірек болады; оқытудың жаңа форматына Сіз ғана емес, оқушылар мен олардың ата-аналары да жаңадан бейімделуде екенін, олар да Сіз сияқты мазасызданатынын есіңізде ұстаңыз; оқушыларыңыздың ерекшеліктерін ескеріңіз және онлайн сабақты жоспарлау барысында сабақ мақсаттары мен тапсырмаларды әзірлеп, бір немесе бірнеше саралау тәсілін таңдаңыз.

Сондай-ақ, барлық білім беру ұйымдарының педагогтары мен оқушылары Microsoft Teams бағдарламасын тегін пайдалана алады.

Биылғы жаңа оқу жылының 2 аптасы артта қалды. 2,6 млн оқушы қашықтан, 800 мың бала дәстүрлі форматта мектепке қатынап оқуда. Білім және ғылым министрі Асхат Аймағамбетовтың сөзінше, қашықтан оқуда

қолданылатын қазақстандық онлайн білім платформаларының саны 8-ге жеткен. Олардан бөлек, шетелдік WhatsApp, Telegram мессенджерлері, Zoom видеоконференциясы, Microsoft Teams, Google Classroom платформалары қосымша қолданыста.

Оқуға қатыстыру модулінде тақырып аясында “Оқушыларды оқу үдерісіне қалай ынталандыруға/тартуға болады?” деген мәселе қарастырылды. Бұл сұрақты шешуде оқушыларды оқыту үдерісіне ынталандыру факторларын, әдіс-тәсілдерін анықтау аса маңызды. Шәкірттерді оқуға қызықтыру, ынталандыру жайлы ойлаған кезде, біз олардың ішкі ынтасын арттыру жолдарын түсінуге тырысамыз. Оқуға қатыстыру дегеніміз оларды қызықтыру, жаңа бір нәрсе жасап көруге, таңдауға, қателесуге, қайтадан бастауға, табысқа жетуге ұмтылуға мүмкіндік беру. Осылайша, білімгерді оқуға белсенді қатыстырудың тәсілдерін қашықтан және дәстүрлі оқытуда кеңінен қолданып, балалардың дербес оқушыға айналуына көмектесеміз. «Онлайн сабақты жүргізу: сыртқы келбет және онлайн этикет» тақырыбы «сабақты трансляциялауға дейін және оны жүргізу барысында қандай мәселелерді назарда ұстау керек?» деген сұрақ аясында толық мәлімет берді.

Бұл шешімдер электрондық пошта арқылы салыстырылады және талқыланады; оқушылар сұрақтар, пікірлер, шолулар алмасады. Нәтиже туындаған сұрақтарды тұжырымдау және оқу веб-серверіне орналастырылған тақырып бойынша негізгі мәселелерді ұжымдық таңдау. Қашықтан оқыту сабақтарының түрлері бір жағынан педагогикалық процестің ерекшеліктерімен, екінші жағынан — оқыту орталығының қарамағындағы ақпараттық және телекоммуникациялық құралдар мен сервистердің жиынтығымен анықталады. Тәжірибе қашықтан оқытуда сабақтың келесі түрлерін қолдану өнімділігін көрсетеді. Кіріспе сабақ бүкіл курсты қамту, оның мәселелерін, алдағы сабақтарды шолу мақсатында өткізіледі. Оны білім беру серверінде веб-беттер жиынтығы түрінде жасаған жөн. Жеке сабақ-кеңес беру әр оқушының ерекшеліктерін ескере отырып, әр түрлі формада өткізіледі. Электрондық пошта бойынша қашықтықтан өткізілетін конференция қашықтықтан хат алмасу аясында бір мәселені талқылаудың құрылымы мен регламентін әзірлеуді талап етеді.

Осы Қашықтықтан білім беру технологиялары бойынша оқу процесін ұйымдастыру қағидалары (бұдан әрі - Қағидалар) Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңына, Қазақстан Республикасының «Ғылым туралы» Заңына, 2018 жылғы 31 қазандағы Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігінің № 604 бұйрығымен бекітілген жоғары оқу орнынан кейінгі білім берудің Мемлекеттік білім беру стандартына, 2015 жылғы 20 наурыздағы Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігінің «Қашықтан оқыту технологиялары бойынша оқу процесін ұйымдастыру ережесін бекіту туралы» № 137 бұйрығына (өзгертілген), Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің академиялық саясатына (бұдан әрі - әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, университет), Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ студенттерінің оқу жетістіктерін бақылаудың түрлері мен формалары туралы ережесіне, қорытынды бақылауды (емтихан сессиясын) өткізу ережесіне сәйкес

әзірленген, әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде (бұдан әрі - университет, ҚазҰУ) қашықтықтан оқыту технологияларын қолдана отырып, оқу үрдісін ұйымдастыру ережесін анықтайды.

1.2. Ережелер мемлекеттік білім беру тапсырысы және ақылы білім беру қызметтерін көрсету келісім-шарт негізінде қаржыландырылатын, қашықтан оқыту технологиясын қолдана отырып ҚазҰУ-де кредиттік технология аясында, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімнің оқу бағдарламаларының міндетті талаптарын және енгізу тәртібін анықтайды. 1.3. Қашықтықтан білім беру технологияларын (бұдан әрі – ҚОТ) пайдалану арқылы оқу процесін ұйымдастыру білім алушыларға академиялық күнтізбеге сәйкес білім беру бағдарламаларын меңгеру үшін жүзеге асырылады.

1.4. ҚОТ іске асыру теледидарлық, желілік және кейс-технологиялар бойынша жүзеге асырылады.

1.5. ҚОТ пайдалана отырып, оқу процесін жоспарлау мен ұйымдастыруда, оқу түрлері бойынша уақыт нормалары педагогикалық жүктемені есептеу үшін бекітілген нормативтерге сәйкес анықталады.

1.6. Осы Қағидаларда мынадай терминдер мен анықтамалар пайдаланылады:

1) білім беру порталы – ҚОТ бойынша білім беру процесін ұйымдастыруға мүмкіндік беретін әкімшілік-академиялық және оқуәдістемелік ақпараты бар ақпараттық ресурстар мен Интернет сервистерінің желілік түрде ұйымдастырылған өзара байланысқан жиынтығы;

2) DBA бағдарламасы – басқарушы кадрларды, практикалық тәжірибесі бар, сондай-ақ менеджменттің заманауи тұжырымдамалары мен модельдерін меңгеру және дамыту үшін қолданбалы зерттеулер жүргізуге мүдделі жоғары буын менеджерлерді бейіні бойынша доктор дәрежесін бере отырып даярлауға арналған бағдарлама;

3) executive MBA бағдарламасы (бұдан әрі – EMBA (эксекьютив ЭмБиЭй)) – бұл мақсатты аудиторияның ерекшеліктерін ескере отырып, топ-менеджерлерді даярлауға бағдарланған MBA бағдарламасы;

4) жаппай ашық онлайн-курс (бұдан әрі – ЖАОК) – электронды оқыту технологиялары қолданылатын, жаппай интерактивті қатысуға және Интернет арқылы ашық қол жеткізуге болатын оқыту курсы;

5) MBA бағдарламасы – бизнес саласындағы заманауи білімдер мен дағдыларды меңгерген, процестер мен кадрлық активтерді басқаруға, компанияның стратегиясын жасауға, стратегиялық және оперативті міндеттерді анықтай білуге және ғылыми құралдарды қолдана отырып, оларды жүзеге асыруға қабілетті басқарушы кадрлар даярлау бағдарламасы;

6) мультимедиа – пайдаланушыға әртекті деректермен (графика, мәтін, дауыс, бейне) жұмыс істеуге мүмкіндік беретін аппараттық және бағдарламалық құралдар кешені;

7) оқу нәтижелері – білім алушының білім беру бағдарламаласын меңгергендігін көрсететін тиесілі бағалармен дәлелденген білімі, білігі, дағдылары көлемі және қалыптасқан құндылықтары мен қатынастары;

8) онлайн прокторинг – тұлғаны растау және онлайн емтихандарды дәлелдеу жүйесі;

9) сандық білім беру ресурстары (бұдан әрі – СБР) – интерактивті түрде оқытуды қамтамасыз ететін, оқу пәні бойынша дидактикалық материалдар: фотосуреттер, бейнефрагменттер, статистикалық және динамикалық үлгілер, виртуалды шынайылық пен интерактивті модельдеу нысандары, дыбыстық жазбалар мен өзге де цифрлық оқу материалдары;

10) тьютор – студентке нақты пәнді және (немесе) модульді игеруге көмектесетін академиялық консультант рөлін атқарушы оқытушы; 11) формальды емес білім беру – оқу мерзімі мен нысанын ескерместен, оқу нәтижелерін растайтын құжат беретін білім беру қызметін жүзеге асыратын ұйымдардың білім беру түрі;

12) цифрлық контент – цифрлық оқу материалдардың ақпараттық (мәтіндер, графикалар, мультимедиялар және өзге де маңызды толықтырулар) мазмұны;

13) Университеттің Академиялық комитеті – Университеттің білім беру қызметінің құқықтық және ұйымдастырушылық негіздерін айқындайтын, алқалы басқарушы және атқарушы басқару органы.

14) онлайн платформа – онлайн курстарды тегін оқуға мүмкіндік беретін, ашық онлайн-білім беру порталы;

15) сертификат – онлайн-платформасында білім алушы оқу нәтижелерінің бағалануын және игерілген академиялық кредиттер (сағат) санын растайтын құжат. Онлайн-платформадағы оқу фактісін және оның нәтижелерін ресми түрде ресімдейтін және растайтын оқу туралы анықтама, расталған сертификат немесе басқа да құжат сертификат бола алады. Сертификат тыңдаушыға университеттің атауы, білім алушының аты-жөні, курстың атауы және кредиттер көлемі көрсетіліп, электронды сертификаттың сілтемесі жазылып, – Қазақстанның ашық білім беру Ұлттық платформасы (бұдан әрі – ҚАБҰП) онлайн-платформаның оператордың, егер оқу ҚАБҰП–moos.kz-те өтсе; – немесе, егер оқу әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-нің ЖАОК – open.kaznu.kz онлайн платформасында өтсе, ҚазҰУ-нің оқу ісі жөніндегі проректорының қолы мен мөрмен расталған еркін формада беріледі.

16) blended learning, немесе аралас оқыту – білім алушының оқытушымен бірге дәрісханада, сонымен қатар өз бетімен онлайн білім алуы концепциясы. Оқытудың дәстүрлі әдістемесі мен өзекті технологияларды үйлестіруге мүмкіндік береді (мысалы: «төңкерілген сынып» технологиясы). Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-де ҚОТ келесі санаттарға жататын білім алушыларды оқытуда қолданылады:

1) техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі, жоғары білім беру базасындағы қысқартылған білім беру бағдарламалары және МВА (EMBA) және DBA бағдарламалары бойынша білім алушыларға;

2) ерекше білім беруді қажет ететін тұлғаларға, оның ішінде мүгедек балаларға, бала кезінен мүгедектерге, I және II топтағы мүгедектерге барлық білім беру деңгейлеріндегі топтарға;

3) жоғары және (немесе) жоғары білім беруден кейінгі білім бағдарламалары бойынша, білім алушылардың алмасу бағдарламалары бойынша мемлекеттен тыс жерлерге шыққан, «Болашақ» стипендиаттарынан бөлек білім алушыларға;

4) ұзақ мерзімді шетелдік іссапардағы (2 айдан астам уақыт) жоғары білім берудің білім беру бағдарламалары бойынша білім алушыларға;

5) жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім бағдарламалары бойынша академиялық ұтқырлық бағдарламасы бойынша білім алушыларға;

6) шетелдік жоғары оқу орындарымен бірлесе жүзеге асырылатын бағдарламалар бойынша білім алушыларға;

7) жекелеген пәндер бойынша blended learning (аралас оқыту) форматында ЖАОК пайдалана отырып, күндізгі бөлімдегі білім алушыларға;

8) қосымша білім беру бағдарламалары бойынша blended learning (аралас оқыту) форматында ЖАОК пайдалана отырып, сыртқы тыңдаушыларға;

9) мекемелердегі тиісті техникалық жағдайлары бар минималды қауіпсіздік мекемелерінде жазасын өтеп жатқан сотталғандарға қатысты. ҚОТ формальды емес, қосымша білім беру, қайта даярлау және біліктілікті арттыру, оның ішінде шет тілдерінде біліктілікті арттыруда пайдаланылады. Жоғарыда көрсетілген жағдайларда білім алушылар мен пәндердің оқытушылары арасындағы өзара қарым-қатынастары, ақпараттық коммуникациялық технологияларды қолдану арқылы іске асады. Университеттің Академиялық комитетінің және факультеттің Ғылыми кеңесінің шешімі негізінде күндізгі бөлім студенттеріне жекелеген пәндерді, оның ішінде ЖБП блогындағы пәндерді жаппай ашық онлайнкурстар форматында оқытуға болады. Жаппай ашық онлайн курстар форматында оқытылатын пәндер бойынша кредиттерді есепке алуды шығарушы кафедра жүзеге асырады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Елбасы Н.Ә.Назарбаевтың «Назарбаев Университеті» ДББҰ студенттері алдында сөйлеген сөзі. 5 қыркүйек, – 2012.
2. «Білім туралы» Қазақстан Республикасының Заңы Нұр-Сұлтан, -2007.
3. В.М.Глушков История информационных технологии. -М: Образование. 2004. – С165
4. Ю.В.Голованова Образовательная среда и оценка качества системы высшего образования <https://moluch.ru/archive/264/61248/>
5. Қашықтан білім беру технологиялары бойынша оқу процесін ұйымдастыру ережесін бекіту http://adilet.zan.kz/kaz/docs/V070005054_

Аңдатпа. Қашықтан оқытуды ұйымдастырудағы ең негізгісі әрине, АКТ құралдары: қазақстандық платформалар. Қашықтан оқытуды ұйымдастыруға арналған АКТ құралдары бойынша гидті және Telegram мессенджеріндегі ICT robot чат-ботын қолданып, оқу мақсатына сәйкес келетін цифрлық құралдарды таңдау арқылы қашықтан оқыту мен оқудың, сондай-ақ дәстүрлі сыныптағы сабағыңыздың тиімділігін арттыра алатындығымызда.

Аннотация. Главное в организации дистанционного обучения, конечно же, инструменты ИКТ: казахстанские платформы. Повысьте эффективность дистанционного обучения и обучения, а также традиционных уроков в классе, выбрав цифровой инструмент, соответствующий вашим целям обучения, используя руководство по инструментам ИКТ для дистанционного обучения и чат-бота робота ИКТ в Telegram Messenger.

Abstract. The main thing in the organization of distance learning, of course, is ICT tools: Kazakhstani platforms. Increase the effectiveness of distance learning and learning, as well as your traditional classroom lessons, by choosing a digital tool that fits your learning objectives, using an ICT tool guide for distance learning and an ICT robot chat bot on Telegram Messenger.

Эффективные технологии, применяемые в дистанционном обучении предмета истории

*Шынгысова Жазира Кенжебековна,
Шелекский политехнический колледж*

Дистанционное обучение требование времени. В современной системе образования разрабатываются различные новые методы преподавания истории. Поиск и применение уникальных методов и приемов в этом направлении актуален в настоящее время.

Под дистанционными технологиями обучения понимаются информационно-исторические технологии, обеспечивающие доступность основной массы материала для изучения и интерактивное взаимодействие обучающихся и педагогов в процессе обучения, позволяющие обучающимся самостоятельно работать как в процессе усвоения изучаемого материала, так и в процессе обучения. Дистанционное обучение-это форма восприятия знаний, как очного, так и дистанционного обучения, использующая в учебном процессе средства и формы обучения, основанные на компьютерных и телекоммуникационных технологиях, лучших традиционных и инновационных методах. [10]

Существуют три различные формы организации дистанционного обучения истории: онлайн (синхронный) и офлайн (асинхронный) и третий наиболее распространенный тип вебинара. Преподавание предмета истории онлайн - это форма организации обучения через интернет ресурсы путем просмотра экрана преподавателя на определенном расстоянии в данный момент времени. Автономное преподавание истории - это форма обучения, позволяющая осуществлять обмен информацией между учителем и студентом через интернет ресурсы (электронную почту). Преподавание предмета истории через Интернет-это форма семинаров и тренингов через Интернет.

Одним из важных вопросов является активное использование инновационных образовательных технологий, интерактивного обучения, новых методов и приемов обучения, которые мужественно несут вперед все

инновации и изменения. С этой целью новые и прошлые лучшие практики и направления должны быть усовершенствованы и включены в учебный процесс. Среди них инновационная технология обучения. Современные технологии обучения предъявляют следующие требования:

Когда цель обучения четко определена, она научно обоснована и результаты деятельности имеют высокое качество;

Полное принятие учебного материала;

Свободное общение в процессе обучения;

Следует отметить, что его можно постоянно совершенствовать и дополнять.

Как и в других отраслях, большое значение придается внедрению новых технологий в техническое и профессиональное образование.

- Технология развивающего образования;

- Технология уровневого образования;

Дуальная система образования;

- Модульная технология обучения;

- Технология дистанционного обучения технология проблемного обучения.

Технология обучения развитию в настоящее время является новой технологией. Технология обучения развитию обеспечивает:

Всестороннее развитие студента;

Решение проблемных ситуаций в учебном процессе;

Развивать мышление студента через образовательную деятельность;

Превращение студента из объекта в сущность;

Высокий интерес (мотивация);

Основными преимуществами модульной программы обучения по сравнению с традиционным обучением являются:

Удобный и востребованный для трудоустройства.

После прохождения очередного модуля можно получить несколько рабочих квалификаций.

Работодатель подает заявку на обучение будущего специалиста.

Эффективность обучения студентов.

Самостоятельная работа студента.

Онлайн-доступ к дистанционному обучению.

Модульная технология обучения обеспечивает самостоятельность в содержании образования, темпе обучения, способности к самостоятельной работе, а также в методах и приемах обучения. [Жанпеисова 2002:14]

Модуль представляет собой целенаправленное функциональное звено, связывающее содержание образования и технологии.

Модульная технология обучения - это единственная технология, которая формирует навыки и умения, необходимые для саморазвития личности и повышения творческих способностей.

Эффективность модульной технологии обучения:

1) Объяснение коротких чертежей;

2) Организация учебной деятельности учащихся на основе диалога с целью оценки их деятельности на каждом занятии;

3) Проведение тестов и зачетов по всем темам.

Современные методы обучения и приемы совершенствования и развития критического мышления учащихся позволяют им свободно мыслить, делать самостоятельные суждения из наблюдаемого и излагаемого содержания, повышать творческую активность, они принимают активное участие в коллективном мышлении, чувствуют, что коллективное принятие решений имеет свой вклад, заряжаются энергией, свободно участвуют в решении следующих задач, учатся выражать свои мысли. Он понимает суть, направление, смысл предмета, совершенствует богатство языка, учится выражать свои мысли кратко, содержательно, информативно, аргументированно интересуется предметом, овладевает методами овладения основами науки, готовит себя к анализу проблемы. Если раньше студент был только слушателем, то теперь он становится претендентом, мыслителем, аргументирующим свои мысли, а учитель играет ведущую роль в руководстве деятельностью, в организации обучения. Предмет не изучается учителем с объяснением. По предмету студенты работают сами и создают условия для активности в работе с группой. На уровне школьного образования необходимо иметь достаточный материал для изучения, анализа и поиска ответов,

Можно использовать SWOT - методы-анализ: «прикосновение», «прогноз», «навигация по миру», «броуновское движение», «диалог на стикере», «метод взаимного обучения», «масштабная лекция», метод «Вставка», «знать, хотеть знать, учиться». В ходе применения этого метода проводится анализ положительных и отрицательных сторон проблемы, оцениваются возможности и приводятся конкретные аргументы об угрозах и т. д. Использование методов и приемов делает студента этапом самообразования, пробуждения творческой активности, то есть самостоятельной трудовой деятельности. [Научно-практический сборник. 25]

Интерактивный метод заключается в следующем:

Возможность развития собственной личности студента и возможность применения;

- Включение группового обучения
- Обучение на практике

1. Диагностический момент. - "Мозговой штурм" - задавая несколько вопросов для связи нового урока с пройденными темами, учитель передает изученное.

2. Поисковый момент-здесь студенты, работая в паре или в группе, самостоятельно работают с учебником или другой дополнительной литературой, расширяя свои представления методом «мозгового штурма».

3. Презентация - каждая группа защищает свои данные по определенным вопросам. Затем учитель дает информацию о том, чего еще не хватает.

4. Изучение уроков подкрепляется дискуссией, ролевой игрой и кроссвордом.

В этом методе преподаватель занимает 5-7 минут, в то время как в остальное время у студентов создаются условия для самоидентификации и совершенствования познавательных способностей. Это метод, с помощью которого студенты оценивают свои собственные знания.

На каждом занятии я учу студентов находить дополнительные материалы, заранее назначая задания. В ходе нового урока на основе принесенного, изученного и усвоенного материала учащиеся развивают информационную компетентность, повышают интерес к предмету и учатся работать с информацией. Он искусен в анализе, анализе, аргументации, исследовании источников информации на основе конкретных данных и данных.

Подготовка специалистов новой формации базируется на самореализации педагога и студента, организации инновационной деятельности по повышению квалификации педагогов и использованию новых образовательных технологий.

И студент начинающего учителя тоже должен быть творческим. Одаренному ребенку нужен талантливый учитель. Если в него вложить свет знания и действовать в творческом сотрудничестве, то путь к достижению «нового мира - нового Казахстана», безусловно, будет определен. Как сказал О. Бальзак «труд-закон и искусства, и жизни», при работе со студентами необходимо постоянно искать учителя и постоянно работать.

Список использованной литературы

1. Жанпеисова М. М. «Технология модульного обучения как средство развития ученика». Алматы 2002 год [14]
2. «Пути организации методической работы по повышению профессионального уровня педагога.»// Научно-практический сборник. Алматы, 2008 год.[25]
3. Назарбаев Н. А. Новый Казахстан в новом мире // Послание народу Казахстана.//, 28.02.2007.
4. Научно-методический центр Ustaz tilegi. "Повышение интереса учащихся через использование современных методов и эффективных педагогических технологий на уроках истории.»[10]
5. <https://bilimdinews.kz/>

Аңдатпа. Қазіргі даму кезеңіндегі білім беру жүйесінің алдында қойған оқу үрдісін жаңаша технологияландыру мәселесін қойып отыр. Оқытудың әртүрлі технологиялары сарапталып, жаңашыл педагогтардың іс – тәжірибесі зерттеліп күнделікті оқу үрдісіне қолдану ұсынылып отыр. Әр ұстаздан үздіксіз ізденімпаздық пен шығармашылықты, кәсіби шеберлікті, құзырлылыққа жету жолындағы инновациялық технологияларды тиімді қолдануды қажет етеді.

Кез – келген пәндік әдістеме оқушыларға сол пәнді тереңдетіп игеруге, алған білімді практика жүзінде қолдануы мен проблемалық жағдайлардан шыға алуымен айқындалатыны анық. Тарих сабағының неғұрлым тиімді жаңа түрлерін пайдалану оқушы белсенділігін арттыруда зор маңыздылығын айта

келе, өз педагогикалық қызметімде пайдаланып жүрген білім беру технологияларына тоқталғым келеді.

Аннотация. Перед системой образования на современном этапе развития стоит задача новейшей технологизации учебного процесса. Проанализированы различные технологии обучения, изучен опыт педагогов – новаторов, рекомендовано применение в повседневном учебном процессе. От каждого учителя требуется непрерывный поиск и творчество, профессиональное мастерство, эффективное использование инновационных технологий для достижения компетентности.

Любая предметная методика определяется тем, что учащиеся углубленно осваивают данный предмет, используют полученные знания на практике и выходят из проблемных ситуаций. Отмечая большое значение использования новых наиболее эффективных форм уроков истории в повышении активности учащихся, хотелось бы остановиться на образовательных технологиях, которые я использую в своей педагогической деятельности.

Abstract. At the present stage of development, the educational system is facing the challenge of the latest technological development of the educational process. Various teaching technologies have been analysed, the experience of innovating teachers has been studied and it has been recommended that they should be applied in the daily teaching process. Every teacher is required to continuously search for and create, professional skills, and effective use of innovative technologies to achieve competence.

Any subject methodology is determined by the students' in-depth knowledge of the subject, their use of the acquired knowledge in practice and their recovery from problematic situations. While noting the importance of using new and more effective forms of history lessons to increase student activity, I would like to highlight the educational technologies that I use in my teaching activities.

Modern trends in distance education and World experience

Shengelbayeva Aiman,
«Zhansugurov college»

It was considered that distance learning was one of the most promising ways of obtaining education in our time, using the capabilities of telecommunication technologies.

Now, in a world attacked by coronavirus infection, online education has sparkled with new colors. Universities and colleges that have moved to online learning have had to urgently redesign curricula and develop new online educational programs. But experts believe this reformatting will help unlock the true potential of distance learning.

Today, most of the educational institutions of various levels in Kazakhstan and abroad, to one degree or another, use distance technologies in the pedagogical process. Many students today consider this form of education as an alternative to the

usual one, not only when receiving a second education, advanced training, but also choose this method for obtaining a first higher education. 10 years ago, the number of students in the world receiving education using distance technologies exceeded the number of full-time students. There is no escape from modern trends, and many universities understand this and are trying to develop in this direction. By the way, it is correct to say "distance learning" and not "distance education", because it is just a different way of forming a student's knowledge and skills, while the content of education remains unchanged.

According to UNESCO, more than 1.5 billion schoolchildren, or 87% of the total student population, are now without schools as part of efforts to combat the spread of the new coronavirus. In world practice, e-learning has become an integral part of modern education - it is just now from optional it has turned into a necessary one.

Many educators, long before the crisis, argued that the school system needed radical changes. Homeschooling during the spread of the COVID-19 pandemic is already changing the way we approach education. For example, the Italian government has created a website to provide teachers with access to video conferencing tools and ready-made lesson plans. The Iranian government has made all children's Internet content free. Mongolian and Greek television stations broadcast the classes. The next step for the Greek government is to move the primary school curriculum online for distance learning, which has already been done for high school students who have been prioritized for the upcoming exams. Phone lessons are another option that is offered to ensure that students without reliable internet access do not fall behind the rest.

Among Asian countries, South Korea is considered one of the undoubted leaders in digitalization. The prevalence of e-learning in regular schools reaches 80% here today, there are projects of fully or partially virtual schools and cyber universities. Since 2007, the Electronic Textbook program has been operating in the country, within the framework of which the virtual interactive book Virtual interactive Ubiquitous book has been developed and applied - a 3D textbook using so-called augmented reality, which involves a combination of images of real objects and supplementing them with text or other information. The results of the experiment to test these textbooks showed that the performance of schoolchildren as a whole increased by 30%, with the students with the lowest performance showing the most significant improvement.

In 2015, the South Korean government gave up paper textbooks altogether. The Department of Education announced that the country is preparing for a new digital revolution that will reshape the schools of the future; it is planned to transfer to electronic format and testing (final exams), which is now being carried out on paper. The same goes for Singapore, which has set itself an ambitious goal of building the world's first intelligent nation. In 2015, the city-country launched a 10-year program "Intellectual Nation" with an independent cluster "Education and Training" and the

Future Schools program. Virtual 4D laboratories, interactive maps and other innovations are being actively introduced. However, so far there are no scientific data on the impact of the introduction of e-learning on the mental and personal development of students in the literature.

In the United States, where, due to the pandemic, public schools will remain closed until the end of the school year, the Digital Textbook Collaborative, a government initiative, began in 2012. Within its framework, it is planned to transfer all schools with 12 years of study to a digital interactive education system. In some states, such as California and Utah, schools have already moved away from paper textbooks in favor of "electronic paper." This approach has significantly reduced the cost of many textbooks - down to \$ 4 per unit, while the price of one paper textbook ranges from \$ 30 to \$ 100. Now teachers are taking on the massive task of distance learning for about 6.1 million students, US officials announced on April 1. For every child to have access to distance learning for the remainder of the school year, many will need greater access to the Internet and electronic devices. So, for example, California officials have partnered with Google, which provides free Wi-Fi to 100,000 families.

Finland is considered the most advanced state in Europe in the field of e-learning. Its progressive education system is adopted as the basic model in many countries. Due to innovations in education, the country without any natural resources has acquired the status of the leading one in the EU for two decades. Finland is in fifth position in the PISA-2015 ranking, following Singapore, Japan, Estonia and Taiwan. Teacher Heidi Tuominen described her experience as follows: "I work 10-12 hours a day, filming videos, helping students through voice or video chats, creating and uploading materials, keeping everyone updated on weekly goals, giving all students feedback on daily work and working with families. I would not say that I have transferred the responsibility for raising children to their parents. " Officials, meanwhile, admit that not every child has the equipment to complete school assignments online from home. Access to technology highlights inequalities in Finnish education as it does globally.

The Estonian model of digitalization of education is not much different from the Finnish one. According to the results of participation in the PISA (Program for International Student Assessment) studies, an international study initiated by the OECD (Organization for Economic Cooperation and Development), Estonia is in first place in reading and science, and in mathematics - in second, behind only Japan. Primary informatization in Estonian schools began in the 1990s, and already in 1997 a project was developed to connect all schools to the Internet, implemented by 2006. Since 2002, there has been an e-School system that provides quick access to all electronic educational information. As for electronic textbooks, they are all combined into a single educational platform Opiq - "Library of educational materials" for grades 1-12 in all subjects. The advantage of such a system, among others, is the provision

of intersubject connections. For example, in the 8th grade textbook on geography on the topic "Water resources", through hyperlinks, information is given where you can find the necessary material in other textbooks - not only for grade 8, but also subsequent ones. Opiq can be accessed from anywhere with an Internet connection and from any device. It is noteworthy that Estonian educational technologies are now being introduced in other countries: Finland, Singapore and Kazakhstan.

The project Opiq.kz is already 2 years exists. The publishing house "Almatykitap" began work on the portal in 2017 in partnership with the Estonian publishing house Avita. In the 2018-2019 academic year, Opiq electronic textbooks were tested in 12 schools in five regions. 350 teachers and more than a thousand students took part in the approbation. The interface, functionality, search tools and the principle of organizing feedback of the portal are similar to the Estonian development. In the future, it is planned to expand the functionality of the platform based on "local" realities, for example, the introduction of an offline mode, which is relevant in the absence of the Internet.

Today on the opiq.kz portal there are already 75 textbooks from different publishing houses (Almatykitap, ArmanPV and Edu Stream) for grades 1-11 in Russian and Kazakh languages. "So far, not all textbooks used in Kazakhstani schools are presented on the platform, since not all local publishing houses have digitized their textbooks and not all are ready to cooperate," says Eleonora Batalova, chairman of the board of directors of Almatykitap publishing house, developer of the opiq.kz electronic textbook platform ... She focuses on the Estonian experience, where the Minister of Education recommended that all publishers provide digital textbooks on one platform. The state itself provided access to its citizens to the resource in the form of a paid country license. In the end, everyone won: publishers, students, teachers, parents, and the state.

At the moment in Kazakhstan there are no analogues of the portal: it contains not just topics for study, but textbooks at once. The information is structured and familiar to perception, children and teachers do not need to rebuild. A digitized textbook is not a scan of a paper textbook, not an e-book. This is a full-fledged textbook that fully corresponds to the school curriculum, with additional material - video, audio and interactive tasks. This is the same tutorial, but with much more information. The electronic textbook enables children with different abilities and characteristics to fully learn. If the student perceives the information better by ear, he can listen to it, and if the child is visual, he can watch the video material or a presentation from the teacher. The student can "refresh" knowledge by going back to class, or, on the contrary, study the topic more deeply by looking into other subjects and classes. In this case, the platform can be used from any gadget.

Summing up, having received such a powerful incentive for change, schools, universities and colleges began to feverishly adapt to the new conditions. Of course, not everyone succeeded. Institutions did not know how to package content, correctly present it to students, and correctly build communication with schoolchildren and students in an online environment. Many were not ready even from a technical point of view. The think tank at the National Agency for Financial Research asked educators what is hindering the effective transition to distance learning. The answers were expected: problems with technology and a lack of relevant knowledge and skills.

The experience gained during the forced transition to self-isolation has shown that school distance learning platforms and services provide opportunities that are necessary not only during a pandemic.

Distance education on special platforms is becoming increasingly popular, since many parents are not satisfied with the quality and approach of traditional teaching in schools. Already, families combine well the remote learning format and the physical activity of schoolchildren in the outside world.

Of course, online tools do not completely replace regular lessons. But by complementing traditional methods, technological opportunities can free teachers from routine, leaving more time for an individual approach to the characteristics and needs of each student. In addition, modern technologies are also useful in terms of organizing the educational process, providing access to a wide range of content, including multimedia.

Bibliography

1. Zolotukhin S.A. Advantages and disadvantages of massive open online courses / S. A. Zolotukhin // Discussion. - 2015. - No. 4 (56).
2. Kalimullina O.V. Modern digital educational tools and digital competence: analysis of existing problems and trends / O.V. Kalimullina, I.V. Trotsenko // Open Education. - 2018. - No. 3.
3. Kasyanova L. How the EU will build a digital educational space / L. Kasyanova [Electronic resource]. - Access mode: <http://cnews.ru/link/a3598>
4. Ratner F.L. Development of electronic educational resources. Foreign experience: teaching aid / F.L. Ratner. - Kazan: KSU, 2008.
5. <https://vlast.kz/>
6. <https://iite.unesco.org/ru/theme/distantsionnoe-obrazovanie/>

Аңдатпа. Мақалада қазіргі кезеңдегі біздің еліміздегі және шетелдегі қашықтықтан оқытудың мәні, оның жағдайы, технологиясы, инновациялық әдістердің негіздері қарастырылған. Білімді меңгеру жүйесінің артықшылықтары мен кемшіліктері талқыланып, оны қолдану нәтижелері талданады.

Annotation. The article discusses the essence of distance learning, its state at the present stage, both in our country and abroad. The advantages and disadvantages of this knowledge acquisition system are discussed, the results of its application.

Аннотация. В статье рассматривается сущность дистанционного обучения, его состояние на современном этапе, как в нашей стране, так и за рубежом. Обсуждаются преимущества и недостатки данной системы получения знаний, анализируются результаты его применения.

3 секция. Психология, инклюзия, отбасы және тәрбие

Кітап – ұрпағымызды роботтанудан сақтайды!

Тұрмахан Гүлнар Әдісханқызы,

Алматы Экономикалық колледжінің оқытушысы, Алматы қ.

- Әй, телефонда көп үңілдің ғой! - деп қалсақ күн ұзаққа сабақ оқып отырмын ғой дейтін болды.
- Қой, сабағына кедергі болмайын,- деп бұған да көндіге бастадық ау,бірақ...
(Апам)

Байқағанымыздай, қазіргі уақытта кітаптың, газет-журналдардың, сөздіктердің репрессияға ұшырауының көрінісі орын алуда. Әсіресе, коронавирустық пандемия кезінде елдегі жаппай қашықтықтан оқыту жүйесі цифровизацияның пайдасын да, зиянын да байқатқандай.

Мен біздің роботтанып бара жатқанымызды қашықтықтан оқыту жүйесінде сезіндім. Бесіктегі баланың өзінің ойыншығы – смартфонға айналғаны қалай? Негізі смартфон баланың дамуына нашар әсер етеді, көбінесе балалар дәл өздерінің биологиялық, психологиялық даму кезеңінде қолдарына смартфон ала бастап ғаламторқұмарлық ауруы қалыптасуда. Осы сәтте сұрағым, біз баланың дамуына кері әсер етудеміз бе, әлде оң әсер ме? Баланың ғаламторға құштарлығын арттыруда себепші кім?

Иә, эпиграфта берілген апамның ойы бұған жауап болғандай. Сіздермен осы орайды апамның жазбасымен бөліскім келіп отыр.

- «Осы Whats app-қа мен де кіріп көріп, қандай пайдасы мен зияны бар екеніне зерттеу жүргізбекке көштім. Балалар телефонға Whats app-ты ендіріп, қырсырын түсіндірді, сонымен 2-3 ай төңірегіндегі ұққаным: Кез-келген қажетті мәліметті әп сәтте таба аласың, бірнеше адамдармен байланысасың, видеолар, әндер тыңдап рухани құнды әңгімелерді тыңдайсың. Қысқасы, бүкіл дүниені шарлаған бұл желіде бәрі бар. Ал зияны әсіресе, жас жеткіншектер үшін жетіп артылады деп түйдім. Ең бірінші алтынға айырбастамайтын уақыт текке кетеді. Әсіресе жас ата-аналарға балаларына көп көңіл бөлу керектігін ұқтым. Еріксіз арбайтын уақытынан да бөлек, көзінің нұрына зияны да бар. Бұрынырақ уақытта балалардың есі барына өзінен кейінгілердің сабағын қадағалатып,

тірліктерді жасатып отыруын тапсырып, өз жұмысымызды алаңсыз атқарушы едік. Ал, мына заман ата-ана жауапкершілігін еселеп арттыруды талап етуде.

Балаға бір мезет уақытты шектеп, екі-үш сағат сабаққа тыңғылықты дайындық жасап болған соң телефонды қайтарып алу қажет. Сонда бала сол берілген уақытты қажетсіз дүниені шарламай тек сабағымен ғана айналысады. Кейбір баланың бұл шектеуге келіспеуі де мүмкін, ондай жағдайда дастархан басында ата-ана тарапынан салауатты өмірді насихаттар жүйелі әңгімелермен бала санасына сіңіру қажет. Әдемі өмір сүру үлгісін көрсете білген жандардың әсерлі өмірін насихаттау керек, әр бала-әр қилы оны күшпен түзей алмаймыз, барынша өмірден түйген ойларын санасына жеткізе, сырласа айта білу қажет. Осылай баланың ішкі әсеріне еніп, ар-намысын оята әсерлі сырласу ауадай қажет. Сонда барып басқа әлемге аңсары ауып жүрген баланы қазақы тәрбиеге келтіреміз. Бала тәрбиесін назардан тыс қалдыру- саналы ұрпақ тәрбиесімен қатар, мәдениетіміз бен салт-дәстүрлеріміздің құндылығын да құртып жібереді, уақытынан кеш қалмайық!» - деген ойымен бөліскен болатын, шүйіркелесіп отырып. Мен апамның ойымен келісемін, өзіміздің де басымыздан өтуде, біздің жастардың ғаламторға берілгені соншалықты, студенттерім аударма жұмыстарын жүргізу барысында тіпті кейде кітаптағы ақпаратқа сенбей, не оқулықтағы сөздердің мағынасын қиынсынып, ғаламтордан ақпараттың шындығын тексеріп жатады. Күніміздің тең бөлігі сол смартфонмен өтеді. Қатаң уақытпен қолданбаса, смартфон өзіне адамды баурап алады, әсіресе кішкентай балаларды. Ал бұл балалардағы тәуелділік әр отбасындағы түйткіл мәселе. Қазіргі ата-аналар да баланың көңілін қалдырмайын деп смартфондарын бере салады. Ал ата-анасының ондайына үйреніп кеткен бала, одан сайын көп сұрап түбегейлі смартфонға тәуелді болып қалады. Ал, смартфоннан көретіні тек мультфильмдермен түрлі мән-мағынасыз, әкелер пайдасы жоқ бейнероликтер. Ол бейнероликтер ой-санасы дамып келе жатқан баланың ақыл-есін улап жібереді. Ондайды көрген бала, қайта көре бергісі келіп, ешнәрсеге қызықпай қалады. Оқуы жайында қалып, нашарлай бастайды.

Мысалыға, балаға кітаптағы және ұялы телефондағы әр түрлі ақпаратты оқыталық. Қалай ойлайсыздар бала қай ақпаратты тез есіне сақтап, айтып бере алады? Әрине, смартфондағы ақпаратты тез есіне сақтап, айтып бере алады. Себебі, уақыт өткен сайын оның көздері телефондағы ақпаратты тез сақтап, қабылдайтын болады. Ал, кітаптағы ақпарат оған қиын болып көрінетін болады. Тіпті бізде де солай, телефоннан оқыған бір қызықты, керек ақпаратты біз ойымызға тез сіңдіріп аламыз. Меніңше, осының бәрінің себебі бір - өмір сүріп жатқан заманымыз. Ел-жұрттан қалмау үшін амалдың жоқтығынан смартфон қолдануға тиістіміз. Барлығы электронды түрде жасалып жатыр. Барған сайын қағаз форматындағы құжаттар да құнсыз болып бара жатыр. Тіпті, кітаптарда заманға сай электронды болып жатыр. Негізі кітаптың да электронды басылымда болғаны жақсы, бірақ, қағаз форматтағы кітапқа жетпейді. Әр кітаптың адамды өзіне баурайтын өзіне тән әдемі иісі бар. Кітапты адам қолына ұстап қызығушылықпен оқығанда, адам сол кітаптың әлеміне кіріп кетеді. Сол қызығушылық адамның қияли көзқарасын, ішкі жан-дүниесін байытып, армандарға жетелейді. Онымен қоса, адамның сөйлеу мәнері де

дұрысталады, сөздік қоры байиды. Балаға кітап оқыту жоспарымды алға қойып, идеям бойынша ізденісті күшейттім. Сенің осы кітапты оқуың керек деп, кітапты ұсындым. Ішкі әлемі қаламаса да, бетімді қайтармай, жай сыйластықпен кітапты алды. Ішін бірақ ақтарып, көз жүгіртті де, жаба салды. Өзімнің әрекетімнің қате екенін ұқтым, өйткені, баланың ең алдымен қызығушылығын оятып, психологиялық тұрғыда кітап оқуға даярлау керектігін және де бала кітаптың титул парағындағы дизайнына, ішкі бетіндегі оқиғаның желісіне арналған бейнелерге мән беретінін ұқтым. Сонымен, өзім оқыған кітаптағы оқиға желісі туралы оңаша сәттерде баяндап едім, қызығушылығы арта бастап, -Содан соң не болыпты?-деген сұраулар қоя бастады. Оқиға желісін бірде жалғастырдым, бірінде әлі жалғасын оқыған жоқпын,-деп қоя салып едім, - Ары қарай өзім оқи салайын, қай жерге келдіңіз?- деп кітапты өзі оқи бастағанына қуандым. Сондықтан, қай кезеңде болсын баланың ішкі әлеміне күшпен, қаталдықпен емес, ең жақын досындай, үлгі тұтар адамы ретінде сырласа саяхат жасап, дұрыс жолға бағыттауға болады екен. Ол үшін өзіміз білімді, кез-келген сұрақтарына тосылмай, көңілі толарлықтай жауап берер болсақ, бала үшін күштеусіз-ақ айтқанымыз заң. Біршама уақыт болса да, әлеуметтік желіден арылып, кітап оқуға дағдыланғаны ізденісімнің нәтижесі болды.

Кітаптың адам өміріндегі орны бөлек.дамды адам қылатын-кітап. Бірақ, мұны түсінгісі келмейтін, кітап қызықсыз дүние болып көрінетін, психологиясы қиындау балаларды кітап оқуға қызықтыру мақсатында бірнеше әдіс-тәсілдерді пайдаландым. Техниканың, әлеуметтік желінің дамыған заманында әлемде баланы оқу құралына үңілуге шақыру қиын. Бірақ бұл мәселенің шешімі бар, бұл баланы кітапқа қызықтыру тәсілдері. Яғни, мен мұнда баланы роботтанудан сақтаудың тәсілін, өзімнің бойымда қалыптастырып, дамыта білген әдістерді айтпақпын. Әрі, уақытпен тексерілген, шынымен әсер ететін үш тәсіл:

1. Магнит әдісі

Магнит тәсілі – баланы кітапқа қызықтырудың танымал әдісі. Бұл оқи алатын, бірақ кітап оқуға құлқы жоқ балаларға арналған. Магнит тәсілінің ерекшелігі баланы кітап оқуға ата-ана бастама бола алады. Яғни, ата-ана балаларымен бірге кітап оқуды бастап, қызықты жеріне келген уақытта сылтауратып басқа жұмыстарымен айналысып, баланы жалғыз қалдырып кетеді. Кітаптың қызығын көрген бала оны соңына дейін оқып бітіретіні анық. Мұндайда ата-ана баланың өз бетімен оқып бітіргенін мақтап, ынталандырып отырғаны жөн.

2. "Сүйікті кейіпкер хаты" әдісі

Бұл тәсілді психолог Искра Даунис ойлап тапқан болатын. Бұл әдістің жүзеге асуы - бала таңертең оянғанда бөлмесіне оның сүйікті мультфильм кейіпкері хат қалдырғанын көруі қажет. Хатта баланың сүйікті персонажының балаға сыйлығы бар екені және оны қай жерге жасырып қойғаны жазылады. Содан, бала расымен сыйлықты тауып алады және келесі күні де хат алады. Бірақ, бұл жолғысы сәл ұзақтау. Персонаж өзінің қызық оқиғаларын, бала өміріндегі маңызды нәрселерді жазады. Күн сайын хат ұзарып, күрделене

түседі. Осылайша хатты оқу арқылы баланың кітап оқуға деген қызығушылығын арттырудың керемет тәсілі бар. Мен бұл тәсілді ең кіші бауырыма «Spider man» кейіпкерінің атынан жасап көрдім, нәтижесі ата-анамды да қуантты.

3. «Белгілі бір кітапты оқуға тыйым салу» әдісі

Балаға үйдегі қолжетімді кітаптың өзін оқуға тыйым салу да бір тәсіл. Оның сәл манипуляциялық негізі бар, себебі "оны оқуға сенің жасың әлі жеткен жоқ"-деп алдауға тура келеді. Бірақ бұл – жақсы ниетпен айтылған өтірік және тыйым салынған заттың құны артатыны белгілі [1].

Берілген тәсілдерді өзім де пайдаланып көрдім, ата-анам да маған қолданған болатын. Менің күнделікті көз алдымда тұрған кітап маған қолжетімсіз болғанда, қызықушылығымның, есіл-дертімнің бәрі сол кітапта болғаны әлі көз алдымда. Баланың кітапқа деген қызығушылығы арту үшін, кейбір қағидаларды ұстану керек. Мысалы: Бастапқыда балаға түрлі әдемі суреттері бар кітапты оқытсақ, түрлі бояулы суреттерді көріп баланың қызығушылығы артады. Балаға өзіне ұнап тұрған кітапты оқытуға тырысайық, әрі барынша қолдан келгенше қасында бірге отырып оқытуға тырысқанымыз жөн. «Магнит» әдісіндегідей баланы мақтап, көтермелеп отырсақ, сонда баланың өзін-өзі бағалауы жоғарлайды. Бірге кітапханаға барғанда да баланың көзі жайнап, көп кітап оқығысы келетін болады. Балаға кітап оқытуды алға қойып, идеямды бойынша ізденісті күшейттім. Сенің осы кітапты оқуың керек деп, кітапты ұсындым. Ішкі әлемі қаламаса да, бетімді қайтармай, жай сыйластықпен кітапты алды. Ішін бірақ ақтарып, көз жүгіртті де, жаба салды. Өзімнің әрекетімнің қате екенін ұқтым, өйткені, баланың ең алдымен қызығушылығын оятып, психологиялық тұрғыда кітап оқуға даярлау керектігін және де бала кітаптың титул парағындағы дизайнына, ішкі бетіндегі оқиғаның желісіне арналған бейнелерге мән беретінін ұқтым. Сонымен, өзім оқыған кітаптағы оқиға желісі туралы оңаша сәттерде баяндап едім, қызығушылығы арта бастап, -Содан соң не болыпты?-деген сұраулар қоя бастады. Оқиға желісін бірде жалғастырдым, бірінде әлі жалғасын оқыған жоқпын,-деп қоя салып едім, ары қарай өзім оқи салайын, қай жерге келдіңіз деп, кітапты өзі оқи бастағанына қуандым. Сондықтан, қай кезеңде болсын баланың ішкі әлеміне күшпен, қаталдықпен емес, ең жақын досындай, үлгі тұтар адамы ретінде сырласа саяхат жасап, дұрыс жолға бағыттауға болады екен. Ол үшін өзіміз білімді, кез-келген сұрақтарына тосылмай, көңілі толарлықтай жауап берер болсақ, бала үшін күштеусіз-ақ айтқанымыз заң. Біршама уақыт болса да, әлеуметтік желіден арылып, кітап оқуға дағдыланғаны ізденісімнің нәтижесі болды.

Кітаптың адам өміріндегі орны бөлек.дамды адам қылатын-кітап. Бірақ, мұны түсінгісі келмейтін, кітап қызықсы дүние болып көрінетін, психологиясы қиындау балаларды кітап оқуға қызықтыру мақсатында бірнеше әдіс-тәсілдерді пайдаландым.

Қорытындылай келе, өз тәжірибиемнен сіздерге кеңес бергім келеді. М.Шаханов айтпақшы, «Компьютербасты жарты адамдықтан» құтқарамын деп, оңды-солды күш көрсетіп, дөрекі қылық танытатын ата-аналарды көріп жүрміз, бұлай балаға психологиялық травма жасаймыз. Әр бала әртүрлі, кітап оқуға

өздері бұйырған уақытында келеді. Егер қиналып оқыса, баланың сана сезімінде кітапқа деген жеккөрініш пайда болады. Ал, сол жеккөрініш қалыптасып кетсе, болашақта балаға өте қиын болады. Кітапты да белгілі бір уақытпен оқыту керек, мысалы: 1 сағат кітапқа, 1 сағат смартфонға деп бөліп қою керек. Смартфонда да дәл кітаптағыдай пайдалы ақпараттар өте көп. Бұл тәсіл де жақсы септігін тигізеді. Өзімнің жеке тәжірибемнен де дәлелдер болсам, кішкентай кезімде менің анам бір сағат кітап оқытып, бір сағатқа компьютер көруге рұқсат беретін. Екеуінің орынын ауыстыруға болмайды, себебі компьютер, смартфоннан кейін баланың кітап оқуға құштарлығы қалмайды. Ал, егер, бірінші кітапты оқытса, бала кітапты оқи отырып, қызығып бір сағаттан да көп оқуы мүмкін. Ал, келесі жағынан қарайтын болсақ, бұл әдіс балаға мотивация беретін болады, тек мотивация емес, жалпы баланың төзімділігін, сабырлығын арттырады, уақытты бағалау қасиетінің пайда болуына себепші болады. Баланың оқыған әр шығармасынан бір үзінді сұраңыз. Сонда баланың есте сақтау қабілеті мықтылайды, ал егер өзіңіздің қызығушылықпен тыңдап отырғаныңызды көрсетсеңіз, баланы рухтандырып, мотивация бересіз. Балаға бірден өзінің жасына сай емес шығармаларды оқытпаңыз, шағын ертегілерден бастаған жөн. Ертегі баланың кітап оқуға деген махаббатын ашады. Бала өскен сайын сана-сезімі дарып, өз қажеттілігінен-ақ қиын шығармаларды оқи бастайды [2]. Бастысы баланы әрдайым қолдап жүру керек, психологтардың айтары да осы: – Бала кітапқа қызықпай, не «2-лік» алып жүрсе, жұрттың баласын айтып, басқаның баласын мақтан тұтпаңыз, ол кезде баланың өзін-өзі бағалауын төмендетіп, мен ешкімге керек емеспін, мен жаман баға алсам мені жақсы көрмсейді,- деген теріс пікір қалыптастырасыз, дегеніндей, саналы ұрпақты тәрбиеулеу отбасынан басталады. Бала- ата-ананың көшіремесі, айнасы, сіз Tik-Tok-та билеп, Instagram-да лентаға шұқшия отырсаңыз, бала барып кітап оқымайды, керісінше, әлеуметтік желінің түбін түсіретінін ойланып көрдіңіз бе? Біздің келешек ұрпақтың роботтанып бара жатқанын алдын алатын, көненің көзін көрген, бала тәрбиесіне келгенде жілік-майын ағызып ақыл берер, дана, батыр аналарымыз қайда? Неге сол кісілермен бірлесіп, бала тәрбиесіне байланысты бастамаларды қолға алмасқа?

Ал, кітап мәселесі-қашан да санамызда жүруі қажет. Кітап-рухани байлықтың көрсеткіші!

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Баланы кітап оқуға қалай қызықтыруға болады?
<https://massaget.kz/layfstayl/bilim/61074/>
2. Баланы кітап оқуға баулудың жолдары, Құрық - 2016 ж.
http://ef-ca.kz/uploads/user_20/2017_27_03_09_54_18_965.pdf

Аңдатпа. Бұл мақалада баланың қашықтан білім алу кезіндегі ғаламтордың торынан шығудың бір жолы кітаптың құндылығы екені айтылады. Кітаптың адам өміріндегі маңыздылығы мен оны баланың оқуын қызықтыру мақсатында бірнеше тәсілдер қаралады.

Аннотация. В этой статье объясняется ценность книг как одного из способов выхода ребенка из Интернета во время дистанционного обучения. Рассматривается несколько подходов сделать ее более интересной для чтения ребенку и важность чтения в жизни человека.

Abstract. This article explains the value of the book as a way to get your child off the internet during distance learning. There are several approaches to making it more interesting for a child to read and the importance of reading in a person's life.

Сенімділік- жетістіктің бастауы

*Нұрбопақызы Салтанат,
Үшқоңыр су шаруашылығы колледжі*

Бұл өмірде біздің барымыз, ең құнды асылымыз ол біздің балаларымыз. Бала дүние есігін ашқан соң бұрын маңызды деп қабылдап жүрген көп нәрселеріміз, екінші орында қалады. Әр күнімізді балаларға арнап, солар үшін көп нәрселерден бастартамыз. «Біз аш болсақта осы балалардың тамағы тоқ болсын деп, біз көп нәрсені көрмесек те осылар көрсін» деп жатамыз. Ал осы қызғыштай қорғап жүрген, айналып жүрген балаларымызды жақсы жетілдіріп жүрміз ба? Әрине көп ата-аналар баласы үшін барлық нәрсенің тек ең жақсысын қалайды. Алайда ең жақсы деп жүріп қателікке де ұрынуымыз әбден мүмкін. Өйткені балаларымызды қорғаймыз деп, олардың алдағы уақытта тым әлсіз, өзіне деген сенімділігі төмен, біліп тұрып өзінің ойын жеткізе алмайтын, жүретін, баратын әр қадамына дейін ата-анасының келісуін күтетін, ал бұның нәтижесі жетістіксіз, сенімділігі жоқ тұлға ретінде қалыптасуына себепші адам болуымызға әбден мүмкін. Енді қандай әрекет жасасақ олардың жетістікті болуына қол ұшын бере аламыз?

Баланың өзіне деген сенімі мол өзін керек жағдайда жоғары тұлға етіп өсіру керек. Сонда ғана алдына келген қиыншылыққа төзе біліп, аяғынан шалыс басқанда тік тұра алатын болады. Бала өзіне деген сенімді болуды ең алдымен отбасынан бастау алады. Сол үшін ата-аналар баласының қандай болып өсуін қаласа, сол бағытпен қарым-қатынас жасауы керек. Ата-ана баланы шамадан тыс үнемі қорғаштап немесе қаталдық танытып, үнемі қысым түсіретін, көп жағдайда тым мінсіз ұстайтын болса онда баланың өзіне сенімсіз болуына әсерін тигізетіндігі сөзсіз жоғары. Үнемі қорғаштап жүретін ата-аналар баланың өз ойымен ешқандай нәрсе істей алмайтындығын, дұрыс шешім қабылдай алмайтындығын ойлайды және әр басқан қадамын қадағалап отыруға тырысады. Бұл жағдай балада «менің қолымнан келмейді» деген ой-сезімді арттырады. Өздері бір сәтке пайда болған сенімділікпен бірдеңе істеп бастағанында отбасының тарапынан тоқтатылып, «олай істеме, сындырасың,

істей алмайсың, бұзасың» деген сияқты сөздермен сенімділігі сарқылған бала әлеуметтік икемі төмен, көпшілік алдында сөйлеуден қысылатын, ынжық, ақырын дауыспен сөйлетін, тұйық, мінезді бола бастайды. Сұрақ қойса бір-екі ауыз сөзбен жауап қайтарады. Сөйлеп жатқанда екі жағына тербеліп тұратын, қолдарын қолайсыз әрекет етіп, сөйлеп тұрған адамның жүзіне емес, жерге, басқа жақтарға қарайтын балалар жетіле алмаған, қорқақ, өзіне сенімсіз тұлға болуға үміткер деуге болады. Мұндай адамдар қоғамдық ортаға сіңе алмай, жалғыз сезіну секілді психологиялық келеңсіздіктерге тап болуы мүмкін. Осындай кедергілердің алдын алу мақсатында колледж білім алушылар арасында тренинг жүргізуге жөн санадым.

Мақсаты: Колледж білім алушыларына жоғарғы оқу орнына білімін жалғастыруға байланысты өзіне сенімділігін арттыру. Көпшілік арасында бір-біріне деген қарым-қатынасын нығайту.

Қатысушылар: колледж білім алушылары.

Қажетті құралдар: интерактивті тақта, тренингтің ережесі, ақ парақ сенімділік жайында жалпы түсінік.

Релаксация: (Кедергіден шығу)

Құрметті білім алушылар, барлығымыз қандай қиындық, кедергілерден жол таба білуіміз керек. Сөздерді бірге оқимыз.

Әлемдегі барлық адамдарға жақсылық тілеймін!

Әлемде мені бәрі жақсы көреді!

Мен бақытты студентпін!

Менің денсаулығым мықты!

Мен білімді студентпін!

Мен жаңа ғасырдың студентімін!

Рахмет, барлығымыз орындарымызға отырамыз.

1. «Сенімділік» жаттығуы

Мақсаты: Білім алушыларды стресстік жағдайдан арылтып, сенімділікке үйрету.

Шарты: Білім алушыларға бос ақ парақ таратылды. Сол парақты теңдей етіп екіге бөлу ұсынылды. Ол бөліктерді 1,2 деп белгілеп, бірінші бөлікке жағымды қасиеттерін, екінші бөлікке жағымсыз қасиеттерін жазады. Өздеріне жағымды қасиеттерін қалдырып, жағымсыз қасиеттерін жыртып, қоқыс жәшігіне салады.

2. «Ең-ең...» (ойын) Ата-аналар мен білім алушылар 5 топқа тренингтің басында бөлініп отырады. Әр топқа парақшалар таратылады. Ол парақшаларда келесі жазулар болады :

- ең жасыл мамандықтар
- ең ақшалы мамандықтар
- ең таза мамандықтар
- ең көңілді мамандықтар
- ең тәтті мамандықтар

2-3 минуттың ішінде топтың ішінде ақылдасып мамандықтардың тізімін құру керек және де топтың мүшесі тізімдерімен таныстырып шығады.

3. «Өз жұлдызыңды тап!»

Мақсаты: Білім алушының өзіне сенімділігін арттыру, өз жұлдыздарын таңдату.

Нұсқау: Шеңбер құрып отырамыз, көздеріңізді жұмыңыздар. Үш рет терең дем алып, шығарыңыздар (әуен жіберіледі)

Ал енді жұлдызды аспанды көз алдыңызға елестетіңіздер. Жұлдыздар алып және кішкентай, жарық және күңгірт. Біреуіңіз үшін ол бір немесе бірнеше жұлдыз ал біреуіңіз үшін сан жетпейтін жарқыраған нокаттар, ол бірде қол жетер жерге дейін жақындайды, бірде алыстайды.

Жұлдыздарға анықтап зер салып, өзіңізге ұнағанын таңдаңыз. Мүмкін ол сіздің балалық арманыңызға ұқсайтын болар, мүмкін ол сізге бақыт, қуаныш, сәттілік, серпіліс сәттерін еске түсірген шығар?

Тағыда жұлдызыңды тамашалап сүйсініңіз және оған дейін қолыңызды созыңыз. Барлық күшіңізбен тырысыңыз! Және сіз міндетті түрде өз жұлдызыңызға қол жеткізесіз. Аспаннан мұқият түсіріп алып, алдыңызға ептеп қойыңыз, жақындап зер салып қараңыз және қандай екенін, қалай сәуле шашатынын есіңізге сақтаңыз.

Енді екі қолыңыздың алақанымен тізеңді, сирақ бойы, аяқтың басына дейін сипап, қолыңызды алға созып керіліңіз. Көзіңізді ашыңыз, қағаз алып, түрлі түсті қарындаштармен өз жұлдызыңды әдемілеп салыңыз. Қиып алып, біздің жұлдызды аспанымызға орналастырайық.

Енді құрметті студенттер, сіздің әрқайсысыңыздың әдемі жұлдыздарыңыз әр тренинг сайын бізге мейірімділік, достық, өзара көмек, қолдау сәулесін шашып тұрады. Соңғы сабағымызда әрқайсысыңыз өз жұлдызыңызды алып кетесіз, ол сізді білім жолында және өміріңізде серік болады. Анықтап жұлдыздарға қарайықшы, олар бір - біріне ұқсамайды, яғни өзіміз сияқты алуан түрлі.

4. Өмірдегі жетістікті және өзіне сенімді адам қандай болу керек?

/ психологиялық кеңес /

1. Өзіңіздің күшті және әлсіз жақтарыңызды есепке алып мойындаңызда соған байланысты өз мақсатыңызды алдыңызға қойыңыз.
2. Сізге не құнды, неге сенесіз. Өз өміріңіздің қандай болғанын қалар едіңіз соны шешіңіз. Өзіңіздің жоспарыңызды бүгінгі күннің жағдайымен талдап көріңіз.
3. Өткен өміріңізді талдап көріңіз. Ол жағдайға неліктен кезіккеніңізді ойластырып көріңіз. Сізге қайғы, өкініш, әкелген адамдарды түсініп және кешіре алыңыз. Өткен өміріңіздегі қателіктермен сәтсіздіктерді, адасу – қателесулерді кешіре алыңыз. Өткен өміріңіздің көңілсіз жақтары сіз оны саналы түрде шығарып тастамасаңыз есіңізден кетпейді. Одан да алдағы өміріңізде болатын жақсылықтарға орын қалдырыңыз.
4. Өзіңізді кінәлы сезіну сізге жетістікке жетуге көмегін тигізбейді.
5. Өткен қателіктеріңіздің ішінен өзіңіздің жеке басыңыздың кемшілігін емес, дене, әлеуметтік, экономикалық, саяси жағдайлардан іздеңіз.
6. Әрбір жағдайда әртүрліше талдауға болатынын есіңізге ұстаңыз. Бұлай

- жасауыңыз адамдардың барлығына мейірімді қарауға көмектеседі.
7. Өзіңіз туралы жаман ойламаңыз; соның ішінде мынадай қолайсыз қасиеттерді өзіңізге теңестірмеңіз - қолымнан ештеңе келмейді, сәтсізбін.
- 8.Егер өзге адамдар конструктивті сынға бағыт алса сіздің әректіңіздің әртүрліше бағалауға болады. Сіз осы жағдайды пайдаланыңыз. Ал сізге жеке, дара тұлға ретінде сынауға жол бермеңіз.
9. Егер қолыңыздан келмеген немесе қолыңыз жетпеген жағдайларда бұл да сәттілік одан жалған мақсат көздеп едім деп қорытындылаңыз.
10. Өзіңізбен өзіңіз қалып өзіңізге ұнайтын жүрегіңізден шығатын іспен айналысуыңыз, өзіңіздің ойларыңызды тыңдаңыз. Осы жағдайларда ғана сіз өзіңізді түсіне аласыз.
11. Қарым-қатынасқа байланысты жаттығыңыз. Сіздің ағаларыңыз бен апаларыңызды ойлаңыз. Сіз олардан қандай көмек сұрар едіңіз оларға сіз неден көмегіңізді берер едіңіз.Сіз өзіңізді өзгелерге ашық адам екеніңізді сездіріңіз.
12. Алыс бірнеше мақсат қойыңыз алдыңызға оған жетуге уақ мақсаттар аралық әрекеттер болуы керек. Ойластырыңыз осы аралық мақсаттарға жету үшін қандай құралдар қажет. әрбір сәтті қадамыңызды көңілден шығармаңыз. Өзіңізді мақтап, қолдап, қолпаштап отыруды ұмытпаңыз.
- 13.Сіз - ата-анаңыздың үміт күткен болашағысыз.
- Егер сіз өзіңіздің күшіңізге сенетін болсаңыз, қолыңыздан барлығы да келеді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

- 1.Ишанов П.З., Бейсенбекова Г.Б. Психологиялық-педагогикалық диагностика негіздері. Оқуқұралы. – Қарағанды, ЖК «АқНұрбаспасы», 2012
2. Даму психологиясы: Оқулық / М.К. Бапаева. – Алматы: 2014
3. СәбетБап-Баба (Бабаев). Психология негіздері: Оқу-анықтмалыққолданба. Алматы: Нұр-пресс, 2007
4. Мұқанов Ы.Б. Жасжәнепедагогикалық психология. Алматы, 1991. –
5. Жұмабаев М. Педагогика. Алматы, 1999

Андатпа. Сенім – адамдық қасиет, мінездеме ретінде бір адамның адамдар арасындағы жауапкершілігі мен тұрақтылығын, сөзінде тұруын, сертіне адалдығы мен беріктігін, өз ұстанымына тас-түйін табандылығын көрсетеді. Сенім мұнда ізгілік, сұлулық, ақиқат, игілік жөніндегі жалпыласқан дәстүрлі және заманауи құндылық өлшемдерінің өзекті алғышарты ретінде жеке адамның ой-пиғылы мен сөз-әрекетінің сапасында бейнеленіп шығады.

Аннотация. Вера - человеческая черта, как характеристика отражает ответственность и стабильность одного человека между людьми, выдержку в речи, верность и твердость поступка, настойчивость в своей позиции. Вера отражается в качестве мышления и речи личности как актуальная предпосылка обобщенных традиционных и современных ценностных критериев добра, красоты, истины, блага.

Annotation. Faith is a human trait, as a characteristic reflects the responsibility and stability of one person between people, self-control in speech, loyalty and firmness of action, perseverance in one's position. Faith is reflected in the quality of a person's thinking and speech as an actual prerequisite for generalized traditional and modern value criteria of goodness, beauty, truth, and goodness.

Білім алушыларды тәрбиелеу мәселелері бойынша колледж бен өзара әрекеттестігі

*Құдайберген Майжан,
Ақсу политехникалық колледжі*

Колледж, мемлекеттің кез-келген басқа білім беру институттары сияқты, адамның әлеуметтік дамуындағы маңызды білім беру кезеңдерінің бірі ретінде қарастырылуы керек. Білім беру ортасымен байланыс барысында білім алушының кәсіби, зияткерлік және адамгершілік дамуы үшін барлық жағдайлар жасалады. Оқу процесінде бірінші курстан бастап соңғы курсқа дейін баланың сана-сезімі үнемі өзгеріп отырады және жасөспірімнен жетілгенге дейін дамиды, қоғамның толыққанды мүшесі болуға дайын жас маманның қалыптасуына ықпал етеді. Отбасымен өзара әрекеттесу-бұл колледждің де, әр оқытушының да күрделі, өзекті жұмысы. Оқу үдерісі колледждің, білім алушының және оның отбасының кешенді жұмысы болып табылады: колледж кері байланысы бар білім беру институты болып табылады, ол тікелей білім берудің және студенттің өзінің алған білімін түсінудің нәтижесі, сондай-ақ педагогикалық жұмыстың, колледждің мәдени және адамгершілік өмірінің нәтижесі болып табылады;

- отбасы баланың оқуына ықпал етуі, толыққанды білім алуға ынталандыруы және көмектесуі тиіс.

Оқу процесінде отбасының тікелей рөлі оның мүшелерінің дамуының мәдени, моральдық және интеллектуалдық деңгейіне тікелей пропорционалды және бұл көрсеткіш неғұрлым жоғары болса, оқыту процесі үшін соғұрлым қолайлы болады және керісінше. Сухомлинский В.А. ата-аналарды дамытуға және оқытуға тырысу керек деп сендірді, өйткені білім беру процесінің сапасы олардың құзыреттілігіне байланысты.

Сондықтан ата-аналармен байланыс орнату және студенттің өмірін зияткерлік және мәдени еңбекпен толтыру, қажет болған жағдайда кәсіби педагогикалық көмек көрсету, студенттерді оқуға ынталандыру үшін ата-аналармен бірлескен стратегия әзірлеу өте маңызды. Топтан тыс жұмыстардың нәтижелерінің бірі білім алушы отбасында жеткілікті көмек алады және ауыртпалық тудыратын факторлардың болмауы туралы қорытынды болуы керек. Қажет болған жағдайда мұғалім оқушыға жеке тәрбиелік әсерді дұрыс бағытта түзетеді немесе баламен өзара әрекеттесудің жалпы жағдайын жасау үшін оқушының отбасымен жұмыс істейді, қажет болған жағдайда ата-аналарға оқушының уәжі

немесе көмегі үшін белгілі бір әрекеттердің маңыздылығын түсіндіреді. Білім беру процесі-бұл өзара әрекеттесу:

1) колледж және білім алушы:

- өзінің болашақ мамандығының мәні мен әлеуметтік маңыздылығын түсіну;
- пәндерді, кәсіби модульдерді меңгеру;
- -кәсіптік дағдыларға, ақпараттық-коммуникациялық технологияларды
- пайдалануға оқыту;
- орындау әдістері мен тәсілдерін анықтау;
- тұрақты қызығушылық мамандығына тану және көрсету мотивациясы;
- денсаулықты нығайту, өмірлік және кәсіби мақсаттарға қол жеткізу үшін
- дене шынықтыру-сауықтыру қызметіне ынталандыру;
- білім алушылардың бойында адамгершілікті педагогикалық тәрбиелеу;
- қоршаған әлемді түсінуге көмектесу;

2) ата-аналар мен білім алушының:

- оқу үрдісіне ынталандыру;
- өзін-өзі дамытуға ынталандыру;
- қоршаған әлемнің суреттері мен талаптарын түсіну;
- қолайлы ішкі климатты құру;

3) колледж және ата-аналар:

- отбасылық тәрбие жағдайларын зерттеу;
- көмек сұрауды анықтау үшін білім алушылардан сауалнама жүргізу;
- оқу іс-әрекетін талдаумен және оқытушылардың ұсыныстарымен, топтағы;
- эмоционалды климатпен танысумен, ұйымдастырушылық мәселелерді
- талқылаумен ата-аналар жиналысын өткізу;
- үлгерімі нашар студенттердің ата-аналарымен жұмыс;
- студентті тәрбиелеуде кәсіби көмек беру;
- мастер-класс өткізу арқылы білім беру мекемесінің қызметі туралы ақпараттандыру, " кәсіптік бағдар беру күні»;
- көркемөнерпаздар ұжымын көрсете отырып, "Ашық есік күнін" өткізу; топтан тыс жұмыстарға, студенттік өзін-өзі басқару кеңесіне қатысу.

Сондай-ақ отбасы, колледж және білім алушының ұғынуы мен өзара іс-қимылы үшін жұмысты қоршаған әлемді дұрыс түсіну, адамгершілік өмір салты, ойлар мен мінез-құлық бағыты бойынша жүргізу қажет. Жұмыстың ең тиімді әдісі-студенттердің қызығушылықтарын арттыру және өзін-өзі жетілдіруге ынталандыру арқылы теріс ақпараттан қорғау.

Студенттің жеке басын қалыптастыруда оқытушының біліктілігі ерекше орын алады. Оның білім алушылармен және ата-аналармен қарым-қатынас жасау

кабілеті оқу процесінің сәттілігін анықтайтын маңызды факторлардың бірі болып табылады.

Осыған байланысты педагогикалық құрамның алдында бірқатар міндеттер тұр:

- 1) пән саласындағы жоғары кәсібилікке қол жеткізу;
- 2) отбасылық өзара қарым-қатынастар мен өтпелі жас процестерінің психологиясын білу;
- 3) конференцияларға, конкурстарға, дөңгелек үстелдерге қатысу арқылы біліктілігін арттыру, семинарлар өткізу, кәсіби курстардан өту; жаңа ақпараттық ресурстар мен технологияларды зерделеу;
- 4) материалды түсіндіру кезінде көрнекілікті, қолжетімділікті арттыру үшін ақпараттық технологияларды практикалық қолдану; сондай-ақ оқытушының жеке сайты, оқу орнының сайты әзірлеуге қатысу және т.б.

Колледждің педагогикалық құрамының алдында тұрған міндеттерді талдай келе, колледж, отбасы және студенттер арасында қарым-қатынас байланыс бар екенін атап өту керек. Мысалы:

Ата-аналарды колледжге шақыру.

Бұл біздің колледжде ата-аналармен жұмыс жасаудың ең көп таралған түрі, өйткені топ жетекшісі студенттердің отбасылары тұратын барлық аудандарды бір айналып өте алмайды. Жеке әңгіме барысында отбасына барған кездегі сұрақтар нақтыланады.

- Ата-аналармен әңгімеге студент оқитын топтың оқытушылары да қатыса алады, ал жеке жұмыс ұжымдық болады, бұл ата-аналармен жұмыс істеудің қадір-қасиетін білдіреді. Бірақ есте сақтау керек, оқушыға ренжіген және шағымданғаннан гөрі, ақылға қонымды шаралар туралы, әңгіме көп пайда әкеледі. Ата-аналарды шақыру студент тәртіпті бұзғаннан немесе нашар оқығаннан кейін ғана болмауы керек.
- Ата-аналар колледжді аралаған кезде топ жетекшісі оларды студенттердің оқу және тұрмыс жағдайларымен таныстырады, яғни колледждің оқу корпусы мен жатақханасы бойынша өзіндік экскурсия өткізеді.

Біздің студенттер контингенті мен ата-аналар үшін өте маңызды, олар колледжде 3 жыл оқыған кезде колледжге сирек бара алмайды. Ата-аналардың өздері, өз бастамасы бойынша колледжге топ жетекшісіне немесе мұғалімге келеді деп күтуге болмайды. Ата-аналарды студент арқылы немесе хат арқылы, телефон арқылы және т. б. шақыру керек.

Топ студенттерінің ата-аналарының жалпы жиналысы (топ ата-аналар жиналысы). Ата-аналар жиналысын оқу жылының басында және соңында ата-аналарды топтағы оқу-тәрбие жұмысының міндеттері мен жағдайымен таныстыру мақсатында өткіземіз. Олар студенттерді тәрбиелеудің маңызды мәселелерін талқылайды. Жиналыстардың күн тәртібі әртүрлі болады. Мысалы:

1 курс:

1. Колледждегі оқыту жүйесі туралы ақпарат
2. 1 курс студентіне қойылатын талаптар және колледжде оқу ерекшеліктері
3. Маманның біліктілік сипаттамасы
4. Стипендия туралы ереже
5. Қызығушылығын арттыру, мамандық
6. Ата-аналармен жеке жұмыс

2-3 курсы:

1. Практикадан өту
2. Топтағы Микроклимат
3. Жоғары курстарда оқытудың ерекшелігі
4. Жыныстық тәрбие және отбасылық қатынастар этикасы
5. Құқық бұзушылық туралы
6. Жеке жұмыс

Колледжде отбасы мәселелері бойынша сауалнама жүргізілді, ол психотравматикалық отбасы студенттердің үлгерімі, сабаққа қатысуы және оқу іс-әрекетін ынталандырумен байланысты проблемалардың айқындаушы факторына айналатынын растады.

Ата-аналарды жақсы білу үшін "Сіз қандай ата-анасыз"тестін ұсынамыз.

Тест сұрақтарына шын жүректен жауап бере отырып, сіз балалармен қарым-қатынаста қаншалықты дұрыс тонды таңдағаныңызды білеміз. Тек иә немесе жоқ деп жауап беру керек.

- 1) Сіз балаңыздың бала кезінен ұқыпты болғанын мақтан тұтасыз ба?
- 2) Сіз оны жақсы баға берген кезде жігерлендіресіз бе?
- 3) Сіз балаңызға жынысты өзара түсінудің байланысты сұрақтарға дұрыс жауап бере аласыз ба?
- 4) Сіз баланың диетасы дәрігерлердің талаптарына сәйкес келуі үшін не жеуге болмайтынын білесіз бе?
- 5) Сіз балаңызды жиі сүйесіз бе немесе ұрасыз ба?
- 6) Сіз баланың өз бөлмесінде тәртіпті сақтауын талап етесіз бе?
- 7) Сіз баланың қатысуымен Өз қателігіңізді мойындай аласыз ба?
- 8) Сіз баланың жеке құпияға құқығын құрметтейсіз бе (хат, күнделік жүргізу)?
- 9) Сізде жиі қайталану әдеті бар ма: "менің уақытымда... "немесе"бала тілін тістерінің артында ұстауы керек"
- 10) Сіз балалармен қуаныштарыңыз бен қайғыларыңызбен бөлісесіз бе?
- 11) Сіз жаза ретінде балаға теледидар көруге тыйым саласыз ба?
- 12) Сіз баладан бос уақытын қалай өткізетінін сұрайсыз ба?
- 13) Егер сіз балаларды жақсы тәрбиелеуге қабілетті Робот-тәрбиешіні ойлап тапсаңыз, сіз осындай машинаны сатып алар ма едіңіз?

14) Сіз өз балаларыңызды бөтен адамдардың көзінше сынайсыз ба және жазалайсыз ба?

Міне осындай сұрақтар ата-аналарға қоямын.

Келесі кестеде берілген жауапқа сәйкес келген әр жауап 1 ұпайға бағаланады. Барлық ұпайларды қосады, сонда психологтардың тәрбие әдісі туралы пікірін біледі.

1-2 ұпай – ата-ананың рөлін сіз толығымен игердіңіз: сіз тым қатал және педантикалықсыз. Сіз сәл шыдамды болуыңыз керек.

3-5 ұпай – сіздің нәтижеңіз ең жақсы емес. Балаларға қойылатын талаптарыңызда соншалықты қатал болмаңыз, оларға бір нәрсені өз бетінше шешуге мүмкіндік беріңіз.

6-8 ұпай - орташа нәтиже, сіздің позицияңыздың тұрақсыздығын көрсетеді. Кейде сіз балаларға тым талапшылсыз, кейде оларға тым көп мүмкіндік бересіз.

9-11 ұпай сіз балаларыңызды қуанышпен және ақылмен тәрбиелейтін сияқтысыз, бірақ олар педагогиканың барлық даналығымен таныс емес.

12-13 ұпай сіз өте жақсы ата-анасыз, баланың өміріне сенімді қолдау көрсетесіз.

25 адам сұралды, оның 65 % толық отбасыларда, 35% толық емес отбасыларда тұрады. Отбасындағы студенттердің 42% - ы анасымен жасырын тәжірибе бөліседі, 11% - ы ешкіммен бөліспейді. 47% өз отбасын аз қамтылған отбасы ретінде анықтады. Отбасы туралы ақпарат алу оқушының нашар үлгерімі мен сабаққа қатысу себебін анықтауға көмектеседі.

Ата-аналардың сіздің балаңыздың қай ұжымда оқитынын білуі өте маңызды. Ол үшін Сіз оқу тобындағы психологиялық климатты зерттеп, жиналыста ата-аналарға есеп бере аламын.

Колледждің мақсаты-оқуды аяқтағаннан кейін табысты жас маман ғана емес, сонымен қатар өз елінің лайықты азаматы болуын тәрбиелеу.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Сухомлинский в.а. таңдалған педагогикалық шығармалар. Үш томдық. Көлемі 3. / В. А. Сухомлинский - "Педагогика", 1981 ж.
2. Заболоцкий Н. а. жанның жалқау болуына жол бермеңіз! [Электрондық ресурс] / Н. А. Заболоцкий. - URL: <http://www.kostyor.ru/poetry/poem43.html> – 05.01.2019 ж.

Аңдатпа. Оқу процесін өзара әрекеттесу ретінде ұсынуға болады: колледж және білім алушы; ата-ана және білім алушы; колледж және ата-ана. Оқу процесінде отбасының тікелей рөлі оның мүшелерінің дамуының мәдени, моральдық, моральдық және интеллектуалдық деңгейіне тікелей пропорционалды және бұл көрсеткіш неғұрлым жоғары болса, оқыту процесі үшін климат соғұрлым

қолайлы болады және керісінше. Білім алушының тұлғасын қалыптастыруда оқытушының біліктілігі ерекше орын алады.

Аннотация. Процесс обучения можно представить, как взаимодействие: колледжа и обучающегося; родителей и обучающегося; колледжа и родителей. Непосредственная роль семьи в процессе обучения, прямо пропорциональна культурному, нравственному, моральному и интеллектуальному уровню развития ее членов и чем выше этот показатель, тем более благоприятным будет климат для процесса обучения и наоборот. Особое место в формировании личности обучающегося занимает квалификация самого преподавателя.

Annotation. The learning process can be represented as the interaction of: college and student; parents and student; college and parents. The direct role of the family in the learning process is directly proportional to the cultural, moral, moral and intellectual level of development of its members, and the higher this indicator, the more favorable the climate will be for the learning process, and vice versa. A special place in the formation of the student's personality is occupied by the qualification of the teacher himself.

Педагогические приёмы обучения студентов с особыми образовательными потребностями в условиях дистанционного образования

*Сайболатова Энида Кажибековна,
Талдыкорганский высший медицинский колледж*

Образование – это процесс, состоящий из обучения и воспитания и направлены на формирование новых знаний, развитие способностей, навыков и опыта.

Согласно Закону об образовании от 2007г за № 319 – III, лица (дети) с особыми образовательными потребностями - лица (дети), которые испытывают постоянные или временные потребности в специальных условиях для получения образования соответствующего уровня и дополнительного образования. Пандемия COVID- 19 и связанный с ним карантин внес определенные коррективы в систему средне-профессионального образования. Переход на дистанционную форму обучения заставил педагогов искать наиболее эффективные формы обучения, где можно соблюдать все этапы занятия и находиться в аудио и видеоконтакте со студентами. В особо затруднительном положении оказались обучающиеся с особыми образовательными потребностями. Ведь им в обычном режиме обучения требуется особый подход, а здесь, на онлайн-формате, вмиг возникло множество проблем.

Л.С. Выготский в своей книге «Проблемы дефектологии» подчеркнул: «С одной стороны, дефект есть минус, ограничение, слабость, умаление развития;

с другой именно потому, что он создает трудности, он стимулирует повышенное, усиленное движение вперед.» И действительно нет непреодолимых преград. Наш колледж нашел выход в данной ситуации составив грамотный индивидуальный, комбинированный план обучения, где предполагалось что теоретические занятия будут проводиться в дистанционном режиме, а практические, клинические дисциплины в офлайн формате.

Целью данной работы является определение круга проблем в инклюзивном образовании при дистанционном формате обучения и поиск путей их решения.

Основными эмпирическими методами исследования стали: опрос и анкетирование, где респондентами являлись непосредственно обучающиеся в инклюзивном образовании.

Пилотные социологические опросы **показали ожидаемые результаты**, совпадающие с гипотезой исследования:

- обучающимся в процессе обучения необходимо ощущать присутствие педагога;
- обучающимся необходимо находиться в постоянном контакте с другими обучающимися;
- при освоении новой темы, предпочитают не только прослушать материал, но и закрепить его в игровом кейсе.

История инклюзивного обучения в ТВМК: начиная с 2015 года Талдыкорганский высший медицинский колледж осуществил набор слабовидящих студентов на специальность «Сестринское дело», квалификация «Массажист».

Мотивом к такому непростому шагу стали гуманистические стремления руководства Алматинской области и директора колледжа Джансенгирова С.М. Как известно, социальная адаптация и трудоустройство инвалидов является на сегодняшний день очень актуальной задачей, а в медицине работников – инвалидов и вовсе единицы.

Известно, что зрительное восприятие мира является сложной системой взаимосвязанных между собой механизмов поиска, обнаружения, различения, опознания, анализа и синтеза признаков предметного мира. При нарушенном зрении значительная часть периферийной система зрения страдает, что обуславливает своеобразие зрительных ориентаций, уровень осведомленности о предметном мире значительно снижается. Знание особенностей нарушения зрения позволяет понять психологические особенности личности слабовидящих студентов.

При выборе специальности с данной особенностью здоровья и востребованности в медицинской практике, профессия массажист наиболее удачное сочетание в будущей социальной адаптации личности. Опыт показал, что выпускники достаточно востребованы на рынке оказания медицинских услуг.

Инклюзия студентов с особыми образовательными потребностями в колледж требует взаимной адаптации обеих сторон учебного процесса. С одной

стороны, студенты, которые получили среднее образование в специальных школах или в семьях, должны адаптироваться не только к системе профессионального образования, но и к новым условиям обучения в интегрированном коллективе. С другой стороны, колледж и его штатный состав также должны адаптироваться к потребностям студентов с инвалидностью в специальных технологиях и средствах обучения, в педагогическом, психологическом и социальном патронате.

При формировании инклюзивной образовательной среды в колледже, прежде всего, должна быть обеспечена архитектурная доступность кампусов, внутренних помещений, общежитий, спортивных и культурных сооружений. Студенты с инвалидностью должны быть обеспечены техническими средствами обучения и необходимыми приспособлениями в соответствии с их индивидуальными особенностями. Учебно-методическое обеспечение при необходимости должно быть трансформировано в форму, адаптированную к потребностям студентов. Необходимо подготовить команду тьюторов, консультантов или ассистентов. Все участники учебного процесса должны иметь возможность при необходимости получить психологическую, медицинскую и социальную поддержку.

При таких специальных требованиях в условиях кредитно – модульной технологии, с максимальным привлечением студентов к самостоятельной работе позволяют решить проблему индивидуального регулирования учебной нагрузки на студентов, имеющих инвалидность, за счет пролонгации сроков их обучения и снижения требуемого количества набранных ими кредитов за год.

В существующих условиях жесткой регламентации учебного плана и сроков обучения, практического отсутствия законодательной базы, касающейся инклюзивного обучения, в нашей стране добиться высокого качества образования в колледже инклюзивного типа можно путем внедрения инновационного менеджмента в кредитно-модульной технологии, сопровождения обучения студентов с ООП.

Прежде чем принять на обучение людей с инвалидностью, вуз (как и любое учебное заведение, претендующее на получение статуса заведения инклюзивного типа) должен осуществить ряд организационных мероприятий, направленных на внедрение образовательных, архитектурных и технических инноваций во все сферы своего функционирования, а именно:

Таблица адаптации студентов с ООП к учебному заведению:

Международный опыт	В Талдықорганском высшем медицинском колледже
создание специализированной материально-технической базы; Цель:	Колледж оснащен необходимыми кабинетами теоретического обучения для аудиоподготовки – лингафонный кабинет (массажист, инвалиды по зрению) и видеоподготовки (стоматология)

сформировать безбарьерную образовательную среду, в которой помещения, технические средства и учебно-методические материалы доступны для всех студентов;	ортопедическая, для инвалидов по слуху), а также кабинетами практического обучения. В коридорах установлены тактильные указатели, ведущие к выходу, уборной, библиотеке, столовой и т.д. Имеются пандусы во всех учебных зданиях и в общежитии.
Создание комплекса учебно-методических материалов; Цель: адаптировать учебно-методические материалы для студентов разных нозологий (аудио-, видео-, тактильное и электронное обеспечение); внедрить современные педагогические и информационные технологии;	В колледже осуществляется постоянный сбор учебно-планирующей и методических материалов, для студентов разных нозологий, в частности -аудиоряд для слабовидящих -видеоряд для слабослышащих
Переподготовить преподавателей, не имеющих специального педагогического образования; Цель: адаптировать преподавателей и студентов к инклюзивной образовательной среде, сформировать в коллективе толерантное отношение и понимание проблем людей с инвалидностью;	В 2019 и 2020 годах при участии некоммерческого акционерного общества «Холдинг Касіпқор». Центр профессионального обучения. Были организованы курсы повышения квалификации инженерно-педагогических работников и руководителей организаций технического и профессионального, послесреднего образования по программе; «Основные аспекты и условия процесса инклюзивного обучения в организациях технического и профессионального образования».
Обеспечить социальную и медико-реабилитационную помощь цель: учитывать индивидуальные особенности и потребности студентов;	провести широкую разъяснительно-рекламную кампанию по вопросам инклюзии в системе высшей школы с освещением достижений в учебе, науке, спорте и творчестве лучших студентов с инвалидностью, с примерами их успешного трудоустройства и развития карьеры

организовать психологическую поддержку учебно-воспитательного процесса; создать условия для социализации, самоопределения и самореализации студентов; организовать поаудиторную деятельность для обеспечения профессиональной адаптации студентов, подготовки их к трудоустройству и планированию дальнейшей карьеры и т. д.	(это особенно важно для обычных абитуриентов и их родителей, для преподавателей и коллег по группе, для будущих работодателей).
---	--

При дистанционной форме организации теоретических занятий для многих образовательных учреждений стали Zoom – конференции. При правильном техническом применении это наиболее оптимальное решение для обеих сторон, как для преподавателей, так и для студентов. Привлекают такие онлайн-занятия по следующим причинам: простота использования и техническая доступность; возможность приглашать на занятие полную группу до 30 студентов, видеть и слышать всех и многое другое.

Теперь хотелось бы проанализировать некоторые плюсы и минусы Zoom + «**ПЛЮСЫ**»

- платформа работает стабильно, несмотря на большую нагрузку из-за большого количества пользователей. Пока Zoom справляется с обслуживанием сотни тысяч конференций одновременно;
- все инструменты в руках у руководителя. Человек, который организывает видеоконференцию может включать и выключать микрофон, а также выключать видео или запрашивать включение видео у всех участников;
- организатор также может оставлять заметки, использовать интерактивные элементы для вовлечения участников;
- администратор может назначить "помощника" - соадминистратора. У него также будут возможности включать и выключать микрофоны, переименовывать видеочаты, делить их на "комнаты";
- демонстрацию экрана можно ставить на паузу. Кроме того, можно делиться не всем экраном, а лишь отдельными приложениями, например, включить демонстрацию браузера. В настройках можно дать всем участникам возможность делиться экранами или же включить ограничение, чтобы делать это мог только организатор;

- в Zoom встроена интерактивная доска, ее можно показывать всем участникам видеоконференции. Этой функцией активно пользуются учителя во время проведения уроков;
- можно проводить запись видеоконференции и в нужные моменты ставить ее на паузу. Потом это видео можно рассылать коллегам или ученикам, которые опоздали на видеовстречу либо не могли присутствовать;
- в платформе встроена функция размытого фона видео, если вы не хотите, чтобы коллеги видели обстановку вашей комнаты.

Какие минусы у Zoom:

- некоторые пользователи называют увеличение популярности сервиса большим минусом, так как это может привести к сбоям в работе. Впрочем, недавно директор компании заверил, что его сотрудники работают над увеличением возможностей приложения - по его словам, даже если все школы в США одновременно будут вести уроки в Zoom - качество не ухудшится;
- **сложный интерфейс.** Многие пользователи, жаловались, что перед работой с Zoom нужно потратить время на знакомство с приложением;
- **хакерские атаки.** Злоумышленники используют поддельные домены Zoom для распространения вредоносного ПО и получения доступа к чужим видеоконференциям. Это скорее исключение из правил, а не тенденция, но случаи "кражи" информации могут участиться из-за активного пользования приложением.

Подводя итоги, хотелось бы отметить, что инклюзивное обучение, даже при дистанционной форме должно быть правильно организованным. Дистанционные занятия можно и нужно сделать разнообразными и интересными для восприятия студентами с особыми образовательными потребностями. Такие предметы, как история, философия, основы права и экономики имеют важную ценность для учебной инклюзивной группы, т.к. вырабатывают важнейшие коммуникативные навыки и устойчивые гуманистические ценности.

Список использованной литературы:

1. Борисова Н.В. Инклюзивное образование: право, принципы, практика/ М.- 2011г
2. Алехина С.В., Алексеева М.А., Агафонова Е.Л. «Готовность педагогов как основной фактор успешности инклюзивного процесса в образовании»/ «Психологическая наука и образование» №1, 2011г.
3. Руководство для слушателя. Курс «Основные аспекты и условия процесса инклюзивного обучения в организациях ТИПО», Нур-Султан – 2019г.

Аннотация. Бұл мақалада қашықтықтан оқыту жағдайында ТЖМК студенттерін инклюзивті оқытудың педагогикалық тәжірибесі, сондай-ақ оқыту тәртібі мен ерекше білім беру қажеттіліктері бар студенттердің білім беру ортасына бейімделу жағдайы қарастырылған.

Аннотация. В данной статье содержится педагогический опыт инклюзивного обучения студентов ТВМК в условиях дистанционного обучения, а также порядок обучения и условия адаптации к образовательной среде студентов с особыми образовательными потребностями.

Annotation. This article contains the pedagogical experience of inclusive teaching of TVMK students in the context of distance learning, as well as the procedure for teaching and the conditions for adapting to the educational environment of students with special educational needs.

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар студенттерді арнайы кәсіпке баулу

Махатаева Айнаш Жүсіпбековна,

Талдықорған жоғары медициналық колледжі, Талдықорған қ.

Бүгінгі таңда еліміздегі мемлекеттік саясаттың маңызды басымдықтарының бірі білім беру жүйесінің дамуы болып табылады. Білім беру саласындағы мемлекеттік саясаттың негізгі принциптеріне сапалы білім алуға барлығының құқықтарының теңдігі, әр адамның интеллектуалды дамуын, психофизиологиялық және жеке-дара ерекшеліктерін ескере отырып, халықтың барлық деңгейі үшін білімге қолжетімділігі жатады [1].

Сапалы білімнің барлығы үшін қолжетімді болу шартын қалыптастыруға бағытталған білім беру жүйесін түрлендіру процестерінің бірі инклюзивті білім беру болып табылады. Инклюзивті білім беру дене бітіміне, психикалық, интеллектуалдық, мәдени, этникалық, тілдік және өзге ерекшеліктеріне қарамастан ерекше білім беруге қажеттілігі бар балаларды жалпы білім беру кеңістігіне енгізуді, олардың сапалы білім беруде кедергілерді жоюды және әлеуметтік ортада бейімделуін және ықпалдасуын көздейді. Ерекше білім беруге қажеттілігі бар балаларға ерекше білім беруге қажеттілігі бар балалар: мигранттар мен оралмандар отбасыларының, саны аз ұлттардың балалары; қоғамға әлеуметтік бейімделуде қиындықтары бар балалар жатады.

Кеңейтілген мағынада инклюзивті білім беру дегеніміз кедергілерді жою мен ерекше білім беруге қажеттілігі бар адамдарды оқыту процесінде енгізуге бағытталған білім беру процесі және олардың сапалы білімге тең қолжетімділігін қамтамасыз ету болып табылады.

Бұл, өз кезегінде, ерекше білім беру қажеттіліктері бар тұлғаларды оқыту жағдайларына жоғары және кәсіптік, техникалық білім беру бағдарламаларын және үлгілік оқу жоспарларын бейімдеуді қажет етеді [2].

Бейімделген бағдарламаға сәйкес білім беруде жаңа ұғымды енгізудің алғашқы этапында (жаңа тақырыпты өту) орындалатын оқу әрекеттерін дауыстап егжей-тегжейлі түсіндіруге бағытталған пән бойынша оқу-тәжірибелік іс-әрекет желісі құрылады. Студенттер сабақта оқытушының демонстрациялаған оқу әрекеттерін қайталау арқылы жұмыс жасайды. Бұл этапта өткен ұғымдар, терминдер, жаңа сөздер студенттің «енжар сөздігіне» енгізіледі. П.Я. Гальперин теориясына сәйкес, келесі этаптарда ауызша пәндік оқыту әрекеті қысқартылып, сырттай сөйлеу біртіндеп іштей ойлануға ауыстырылады. Бұл этапта ұғымдар, терминдер, жаңа сөздер студенттің өзіндік белсенді оқу әрекеті арқылы бекітіледі. Сатылай отырып, студентте іс-қимыл әрекетінің бейнелік көрінісі мен ұғымдар қалыптасады. Осылайша, оқу мақсаттарының бірінші категориясы «тану» - танымдық процестердің алғашқы этапы болып табылады. Бұл этапта студент танып-білуге, ұғымдарды ажыратуға арналған жаттығулар мен оқу тапсырмаларын орындауға қабілетті. Оқу мақсаттарының келесі категориясы, өтетін материалдың ішкі мазмұнын ұғынуға, терминдер, ережелер мен символдарды қолдана алуға бағытталған «түсіну» деңгейі болып табылады. «Қолдану» - оқу материалын меңгеруге бағытталған қадам болғандықтан, жаңа ұғымдардың, ережелер мен қағидалардың дұрыс қолданылуын көздейді. Әр сабақта оқыту мен бағалаудың толық кешенді әрекетін қарастыратын болғандықтан, бұл қадамдар білім беруде ерекше қажеттіліктері бар студенттердің оқу жетістіктерін бағалауға критериялды бағалау жүйесін кезеңдермен қолдануға мүмкіндік береді. Күтілетін нәтиже түрінде мұғалім дайындаған оқу пәнінің бағдарламалық мазмұны мен соған сәйкес мақсаттары оқу процесі жобасының бірінші құжаты болып табылады [3].

Сонымен, инклюзивті білім беру дегеніміз ерекше білім беруді қажет ететін студентке оның ерекше қажеттіліктерін ескере отырып, арнайы ұйымдастырылған білім беру үдерісі. Бұл кезде жалпыға бірдей білім беру стандартының бағдарламасы негізінде сол студентке арнайы бейімделген жеңілдетілген бағдарлама құрастырып, студенттің кәсіби толық білім алып шығуына жағдай жасау көзделген.

Заманауи адам – ол, еңбек нарығында табысты бәсекелесе алатын жоғары білікті кәсіпқой, екінші жағынан – ол, әлемнің әртүрлілігіне бейімделуге икемді, басқалармен араласа алатын, сабырлы, іскер, еңбекқор, өз бетімен ойлайтын және бірге күйзеле алатын адам. Дәстүрлі білім беру жүйесі осы сияқты міндеттерді орындай алмағандықтан жаңа өркениетті сынқатерлерге жауап беретін едәуір түрлендірулерге мұқтаж [3].

Осы сияқты өзгерістер алдымен арнаулы білім беру жағдайы жасалуын қажет ететін, ерекше білім беруге қажеттілігі бар балаларға білім беру саласында болуы керек. Білім беру мекемесінде ерекше білім беруге қажеттілігі бар балалардың сапалы білім алу мүмкіндіктерін қамтамасыз ететін инклюзивті білім беру моделін құру барлық оқушыларға, соның ішінде, ерекше білім беруге

қажеттілігі бар балаларға да білім беру мекемесі ұжымының өміріне толық көлемде араласуына көмектеседі.

Ерекше білім беруге қажеттілігі бар студенттердің оқу нәтижелері білім берудің барлық кезеңдерінде білім, білік және дағдылармен шектеле алмайды. Оқыту мақсаты - тұлғаның білімі, тәжірибесі мен құндылығына негізделген жалпы қабілет сияқты құзыреттіліктің қалыптасуы болуы тиіс [2]. Құзыреттіліктер білім, білік, дағдыларға қайшы келмейді, құзыреттіліктер бұларды саналы пайдалануды көздейді. Құзыреттілік тәсілін ескере отырып білім беру процесін жетілдіру студенттерді алған білімдері мен біліктерін нақты оқу және өмірлік жағдайда қолдануға үйрету.

Кәсіптік білім алу бұл мүмкіндігі шектеулі адамдар үшін тәуелсіздік пен өзін-өзі қамтамасыз ету еркіндігі. Бұл жаңа профессионал маманмен жұмыс істеу. Инклюзивті білімнің жаһандануы толерантты және реформаланған қоғам қалыптастырады, сол қоғамда маман таңдаудағы ең басты басымдылық – тек оның кәсіби шеберлігі болып табылады.

Біздің колледждің тәжірибесінде мүмкіндігі шектеулі студенттерге арнайы кәсіптік білім беру 2015 жылдан қолға алынды. Алдымен массажист мамандығына 2015 жылы 7 студент, тіс техникі мамандығына 2018 жылы 7 студент оқуға қабылданды. Білім алу ұзақтығы 1 жыл 10 ай, одан артық болғаны қажет те емес. Өйткені бұл балалар негізгі кәсіпті бірден үйренуге құштар, ал қосымша пәндермен олардың кәсіптік білім алуға деген ниеттерін жоғалтып алуға болады. Білім беруде мүмкіндігі шектеулі студенттермен жұмыс істеу колледж оқытушыларына оңайға соқпады. Оқытушылар үшін ерекше студенттерге арнап сабақтың материалын дайындау және оны жүргізу үлкен шеберлік пен төзімділікті қажет етеді. Білім берудегі ерекшеліктерге тоқтасақ:

- ең алдымен - сабырлық;
- әр студентке ерекше көңіл бөлу;
- мотивация: қажетін анықтайды және ынталандырады;
- тақырыпты шақтап түсіндіру;
- тапсырманы қызықты жеңіл түрде құрастыру;
- білім мен дағдының қажеттілігін көрсете білу;
- қосымша ақпаратты аз мөлшерде беру;
- теория мен тәжірибе сабақтарын байланыстыра жүргізу;

- пәнаралық байланысты құрастыра білу және т.б.

Тіс технигі мамандығы бойынша білім алған студенттердің есту қабілеті шектелген. Оларға сабақ түсіндіруде сурдолог-аудармашы Марат Жұмабеков ерен еңбек атқарды. Сабақ түсіндіруде «ымдау тілін» де үйренуге тура келді. Әр студенттің артынан жүгіріп жүріп оқытудың өз қиындығы тағы бар.

Массажист мамандығы бойынша білім алған студенттердің көру қабілеті шектелген. Олардың әрқайсысын қолынан жетектеп жүріп оқыту үлкен сабырлықты қажет етеді. Осы қиыншылықтарды бірге жеңе отырып, оқу бітірушілерді жұмыспен қамтамасыз ететін адамдардың табылғаны бізге бір қуаныш болды.

Осы балаларды оқытуда бірге жүрген сурдоаудармашы Марат Жақсылықов «І-президент», «Самұрық-қазына-траст», «Алматы облысының Азаматтық альянсы» фондтарының өткізген гранттарын жеңіп алып, тіс техникалық лабораториясын ашты. Қазіргі таңда бұл балалар ««Жетісу» есту қабілеті төмен мүгедектерге қолдау көрсету қоғамының» мүшелері, Марат Жақсылықов сол қоғамның сурдоаудармашысы, жас мамандардың жетекшісі.

Алғашқы кабинет ашуға Талдықорған жоғары медициналық колледжінің директоры Жансеңгіров Серік Максимұлы да қолдау көрсетіп, колледждің қабырғасынан орын бөліп берді. Қазіргі күні ол жерде техниктердің жеке лабораториясы және тіс дәрігеріне арналған жеке кабинет толыққанды жұмыс істеп тұр.

Массажист мамандығын бітірушілер Алматы облыстық денсаулық сақтау мекемесінің қолдауымен осы аймақтың ауруханаларына жұмысқа орналасқан.

Мемлекетіміздің әрбір азаматы – ұлттық құндылық, әрбір баласы – еліміздің ертеңі екенін ескерсек, әрбір

ерекше білім беру қажеттілігі бар оқушылар сапалы білім алып, азамат болып қалыптасуына жағдай жасау міндетіміз болып табылады. Инклюзивті білім беру кәсіптік білім беруде өзекті мәселе болып қала береді. Оны үкіметтің қолдауынсыз іске асыру қиын екені түсінікті. Сол қиындықпен күресе білген адам әрқашанда бір саты биік тұратыны сөзсіз. Толерантты (сабырлы, төзімшіл) қоғам қалыптастыруға ат салысайық.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» заңы, 27.06.2007ж.
2. Концептуальные подходы к развитию инклюзивного образования в Республике Казахстан. Утверждены приказом Министра образования и науки Республики Казахстан от «01» июня 2015 года № 348.
3. Инклюзивті білім беру жағдайында ерекше қажеттіліктері бар оқушылардың оқу жетістіктерін критериалды бағалау жүйесі. Әдістемелік құрал.—Астана: Ы. Алтынсарин атындағы ҰБА, 2016.—57 б.

Аннотация. Мемлекетіміздің әрбір азаматы – ұлттық құндылық, әрбір баласы – еліміздің ертеңі екенін ескерсек, әрбір ерекше білім беру қажеттілігі бар оқушылардың сапалы білім алып, азамат болып қалыптасуына жағдай жасау біздің міндетіміз болып табылады.

Аннотация. Учитывая, что каждый гражданин нашего государства – это национальная ценность, каждый ребенок – это будущее страны, наша задача - создать условия для того, чтобы каждый ребенок с особыми образовательными потребностями получил качественное образование и стал гражданином.

Annotation. Considering that every citizen of our state is a national value, every child is the future of the country, our task is to create conditions for every child with special educational needs to receive a quality education and become a citizen.

МАЗМҰНЫ

1	Қосанова А.Е. Педагогикалық инновация	4-7
2	Досмағамбетов М.С. Білім беру жүйесіндегі инновациялардың маңызы	8-14
3	Тагаев М.М. Кәсіптік оқыту үдерісінде инновациялық технологияды қолдану	15-20
4	Қасымбай А.Қ. Кәсіби әріптестік-сапалы білім берудің жаһандану тренді	20-25
5	Рахметуллаева М.Ж., Нурлыбаева Ш.М. Болашақ маман-ертеңгі тұрға тәрбиешісі	26-30
6	Ахметсапа О.М. Қашықтықтан оқыту режимінде студенттермен жұмысты қалай ұйымдастыруға мүмкіндіктері	30-35
7	Ақылбек А.К. Қашықтықтан оқыту-оқыту нысаны ретінді	35-40
8	Абсатова А.Ж. Қашықтықтан оқытудың маңызы және рөлі	40-45
9	Даутбек У.Б. Қашықтықтан оқытудың артықтылықтары мен кемшіліктері, педагог көзімен	45-50
10	Қалабаева Г.К. Цифрлық технологияларды жалпы білім беретін пәндерді оқытуды қолдану	50-55
11	Дуванбекова Г.С., Кажияхметова А.Б. Тарих пәнін қашықтықтан оқытуда жаңашыл әдістерді қолдану мен бағалаудың тиімділігі	55-60
12	Жақыпбай Ж.С. Қашықтықтан оқыту жағдайында тұлғаны тәрбиелеу мен әлеуметтендіру	60-65
13	Марат А.М. Қашықтықтан оқыту шеңберінде оқу платформаларын қолданудың тиімділігі	66-70
14	Қабдолда А. Қ. Қашықтықтан оқытудағы шетел тілінде қолданылатын әдіс-тәсілдер	70-73
15	Оразбай А. Н. Қашықтан оқыту процесінде замануи ақпараттық технологияны қолдану	73-76
16	Есеналина Ш.Е., Бекенова А.С., Қашықтан оқыту-заман талабы	76-82
17	Мангенова А. С. Қашықтықтан оқытуда түрлі әдіс тәсілдерді, ақпараттық-инновациялық технологияларды пайдалану	82-87
18	Сексембаев Р.А. Дистанционное обучение: достоинства, недочеты, вопросы организации	88-90
19	Әділханова Ә.Ә. От молодого специалиста к успешному педагогу	91-95
20	Турсыналиев Қ.Т. Қашықтықтан оқытудағы отандық және шетелдік білім беру платформасы	95-101
21	Шынгысова Ж.К. Эффективные технологии, применяемые в дистанционном обучении предмета истории	101-105
22	Шенгелбаева А. Modern trends in distance education and World experience	105-110
23	Тұрмахан Г.Ә. Кітап – ұрпағымыздың роботтанудан сақтайды!	110-115
24	Нұрбопақызы С. Сенімділік – жетістіктің бастауы	115-119
25	Құдайберген М. Білімалушыларды тәрбиелеу мәселелері бойынша колледжбен өзара әрекеттестігі	119-124
26	Сайболатова Э. К. Педагогические приёмы обучения студентов с особыми образовательными потребностями в условиях дистанционного образования	124-130
27	Махатаева А.Ж. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар студенттерді арнайы кәсіпке баулу	130-134